

***Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata
2014. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatai
ellátásáról szóló átfogó értékelés***

TARTALOMJEGYZÉK

1. Demográfiai mutatók, különös tekintettel a 0-18 éves korosztályra.....	3. oldal
2. Az önkormányzat feladatai a gyermekek védelme érdekében nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások biztosításával kapcsolatban	4. oldal
2.1. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása.....	4. oldal
2.2. A gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó adatok	9. oldal
2.3. Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapítása	12. oldal
3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások	14. oldal
3.1. Az önkormányzati fenntartású gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények működési feltételei.....	15. oldal
3.2. A gyermekjóléti szolgáltatást biztosító intézmények tevékenysége.....	18. oldal
a.) Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézményének Gyermekjóléti Központja.....	19. oldal
b.) Debrecen Megyei Jogú Város Családsegítő és Gyermekjóléti Központjának Gyermekjóléti Központja.....	26. oldal
3.3. A gyermekek napközbeni ellátása	38. oldal
Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye	39. oldal
3.4. A gyermekek átmeneti gondozása.....	46. oldal
a.) Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye Gyermekek Átmeneti Otthona.....	46. oldal
b.) Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye Családok Átmeneti Otthona.....	49. oldal
c.) Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye helyettes szülői hálózata.....	51. oldal
d.) A ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft. által működtetett ➤ Fecske Családok Átmeneti Otthona	51. oldal
➤ Fészek Családok Átmeneti Otthona	53. oldal
4. A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó szervezetek.....	55. oldal
a.) Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Debreceni Tankerülete	56. oldal
b.) Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában lévő óvodák	60. oldal
c.) Kenézy Gyula Kórház és Rendelőintézet	63. oldal
d.) Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Befogadó Állomás, Bicske Debreceni Telephelye.....	66. oldal
5. A jelzőrendszeri tagok észrevételei, javaslatai a gyermekek helyzete, illetve a gyermekvédelmi rendszer javítása érdekében	74. oldal
6. A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések, valamint az intézmények működését engedélyező hatóság ellenőrzésének tapasztalatai.....	78. oldal
7. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gvyt. előírásai alapján.....	81. oldal
8. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása	82. oldal
9. A gyermekkorú és a fiatalok bűnelkövetők és az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása – a Debreceni Rendőrkapitányság gyermekvédelmi tevékenysége	84. oldal
10. Az Önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés.....	88. oldal
Összefoglalás	92. oldal

1. Demográfiai mutatók, különös tekintettel a 0-18 éves korosztályra

A lakónépesség adatai az elmúlt öt évben:

Év	Debrecen város lakossága	0-3 éves	4-6 éves	7-14 éves	15-18 éves	0-18 évesek összlakosságon belüli aránya
2010.	207 270	8 003	5 745	14 904	10 991	19,1 %
2011.	208 016	7 908	5 961	14 669	10 555	18,8 %
2012.	207 594	7 682	6 182	14 647	10 053	18,6 %
2013.	204 333	7 426	5 962	14 419	9 872	18,4 %
2014.	203 914	7 467	5 902	14 554	9 484	18,3 %

A Központi Statisztikai Hivatal adatközlése szerint Debrecen város lakosságszámában folyamatos csökkenés tapasztalható, 2014. évben azonban kis mértékű volt az előző évhez viszonyítva.

A 0-24 éves korosztály nem és korcsoport szerinti adatai az alábbiak szerint alakultak:

Lányok	0-3 éves	4-6 éves	7-14 éves	15-18 éves	19-24 éves
2010.	3 865	2 771	7 371	5 717	9 581
2011.	3 820	2 912	7 257	5 476	9 677
2012.	3 700	3 016	7 227	5 183	9 256
2013.	3 583	2 916	7 158	4 962	8 536
2014.	3 608	2 837	7 209	4 729	8 320
Fiúk	0-3 éves	4-6 éves	7-14 éves	15-18 éves	19-24 éves
2010.	4 138	2 974	7 533	5 274	9 216
2011.	4 088	3 049	7 412	5 079	9 256
2012.	3 982	3 166	7 420	4 870	9 070
2013.	3 843	3 046	7 261	4 910	8 645
2014.	3 859	3 065	7 345	4 755	8 577

A házasságkötések száma az alábbi adatok szerint 2011-ig csökkent, 2012. óta pedig növekedés tapasztalható. A válás – mely nagyban befolyásolja a gyermekek életkörülményeit – 2013-ban jóval kevesebb volt, mint az előző években, melyhez képest 2014-ben kis emelkedés tapasztalható, a házasságkötések számához viszonyítva azonban még mindig elég magas.

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Házasságkötések száma:	875	797	711	775	810	892
A házassági anyakönyvbe bejegyzett válások száma:	568	585	559	579	422	442

2. Az önkormányzat feladatai a gyermekek védelme érdekében nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások biztosításával kapcsolatban

2.1. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (a továbbiakban: Gyvt.), Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának a pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátások helyi szabályairól szóló 30/2007. (VI. 28.) rendeletében, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény által szabályozott pénzbeli-, és természetben nyújtott ellátások helyi szabályainak végrehajtásáról szóló 6/2006. (II. 24.) rendeletében (a továbbiakban: rendelet) szabályozott pénzbeli és természetbeni ellátások célja, hogy segítséget nyújtsanak a gyermekek családban történő nevelkedéséhez, a róluk való gondoskodáshoz.

A támogatások finanszírozása háromféle módon történik: a központi költségvetésből, több támogatási forma teljes egészében az önkormányzat által biztosított, valamint a központi költségvetés és az önkormányzat révén (a továbbiakban: közös finanszírozás).

Központi finanszírozású támogatások:

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyámszülő pénzbeli ellátása
- Óvodáztatási támogatás
- Gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított normatív gyermekétkeztetési térítési díjkedvezmény
- Nyári szociális gyermekétkeztetés

Önkormányzati finanszírozású támogatások:

- Pénzbeli rendkívüli önkormányzati segély:
 - rendkívüli
 - iskoláztatási
- Tehetséges tanulók támogatása
- Gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított rászorultsági gyermekétkeztetési térítési díjtámogatás
- Kelengyetámogatás
- Nevelési támogatás (hármás vagy többes ikrek születése esetén)
- Debrecen Város Napján elsőként született gyermek támogatása
- Rászoruló gyermekek hétvégi étkeztetése

Közös finanszírozású támogatás:

- Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj

◆ Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

Az a gyermek, akinek részére rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt állapítottak meg jogosult:

- normatív gyermekétkeztetési díjkedvezményre,
- tárgyév augusztus és november hónapjában Erzsébet utalványra (2014. évben alkalmanként 5800.- Ft értékben),
- külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményre, így a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló 2013. évi CCXXXII. törvény 4. § (2) bekezdés e) pontja alapján a felmenő rendszerben bevezetésre kerülő ingyenes iskolai tankönyvellátással nem érintett iskolai évfolyamokon az iskolai tankönyvrendelésnek biztosítania kell, hogy – az iskolától történő tankönyv-kölcsönzés, napköziben, tanulószobában elhelyezett tankönyvek igénybevétele, használt tankönyvek biztosítása, illetőleg tankönyvek megvásárlásához nyújtott pénzügyi támogatás útján – a nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő minden olyan tanuló részére, aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül a tankönyvek ingyenesen álljanak rendelkezésre.

2014. évben 6915 fő részesült rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, mely 3581 családot érint. Elutasításra került: 471 kérelem.

Az elutasítás leggyakoribb okai:

- A család egy főre jutó jövedelme meghaladta a jogszabályban meghatározott mértéket.
- A család tulajdonában lévő vagyon meghaladta a jogszabályi mértéket.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők részére évente 2 alkalommal nyújtott Erzsébet utalvány postázási költsége a hivatal részére 4.522.921.- Ft kiadást jelentett. A jogosultak által át nem vett utalványok visszaváltásra kerültek, 2014. március hónapban 102 darab (591.600.-Ft értékben) 2014. december hónapban 117 darab (678.600.- Ft értékben).

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyámszülő pénzügyi ellátása

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt hozzátartozó, aki a gyermek tartására köteles és nyugaltságban, vagy nyugdíjszerű ellátásban részesül, pénzügyi támogatásra jogosult.

A támogatás összege 2014-ben gyermekenként 6.270.-Ft, míg a támogatásban részesülők részére a tárgyév során két alkalommal folyósított pótlék összege 8.400.-Ft volt. 2014. évben 13 családban 19 gyermek után részesült támogatásban a gyámszülő.

◆ Óvodáztatási támogatás

2009. január 1-jén lépett hatályba ezen támogatási forma, melynek célja az iskolai felkészítés eredményességének elősegítése.

A Gyvt. 2013. szeptember 1-jétől hatályos módosítása alapján változott az óvodáztatási támogatásra való jogosultság, amelyet a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapításával kapcsolatos módosítás is indokolt.

A Gyvt. 20/C. §-a, és a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 68/F. §-a alapján annak a szülőnek vagy családba fogadó gyámnak, akinek gyermeke tekintetében a halmozottan hátrányos helyzet fennállását a jegyző megállapította, és akinek gyermeke legkésőbb annak az óvodai nevelési évnél a kezdetéig, amelyben a gyermek ötödik életévét betölti, megkezdte az óvodai nevelésben való tényleges részvételt, valamint a kérelem benyújtását közvetlenül megelőző időszakban legalább két hónapon keresztül rendszeresen jár óvodába, óvodáztatási támogatás kerül megállapításra.

A gyámhatóság az óvodáztatási támogatást első alkalommal, ha az óvodáztatási támogatásra való jogosultság jogerős megállapítására

- az előző év december 5-e és a tárgyév június 4-e között kerül sor, a tárgyév június hónapjában,
- a tárgyév június 5-e és a tárgyév december 4-e között kerül sor, a tárgyév december hónapjában folyósítja,
- ezt követően a tárgyév június és december hónapjában folyósít 10.000.- Ft, illetve 20.000.-Ft összegben.

2014. évben 231 fő részesült a támogatásban, 3.030.000.- Ft összegben.

◆ **Gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított normatív gyermekétkeztetési térítési díjkedvezmény**

A gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények étkezési díjának megfizetéséhez normatív alapú díjkedvezményben a Gyvt. 151. § (5) bekezdésében szabályozottak szerint részesülhetnek a gyermekek.

2014. évben 7385, a fenti körbe tartozó gyermek részesült normatív kedvezményben, amelynek a költsége 979.094.000.- Ft volt, ez a központi költségvetésből biztosított normatívából került finanszírozásra.

◆ **Nyári szociális gyermekétkeztetés**

Az emberi erőforrások miniszterének rendelete alapján a települési önkormányzatok a nyári szociális gyermekétkeztetéshez minden évben vissza nem térítendő állami támogatásban részesülnek, amelyből 2014. évben Debrecenben 989 rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek a nyári szünetben 54 munkanapon keresztül napi egyszeri meleg ebédet kapott.

Az állami támogatás egy rászoruló gyermekre jutó napi összege 440.- Ft volt. Az ebéd minden esetben frissen főzött meleg étel, amelyet a jogosultak ételhordóval tudtak elvinni. Az ebéd osztása a város 7 általános iskolájában történt. Az ebédet a Sodexo Magyarország Kft. biztosította.

A nyári szociális gyermekétkeztetés biztosításához az önkormányzat 23.487.200.- Ft állami támogatást használt fel.

◆ **Pénzbeli rendkívüli önkormányzati segély**

Pénzbeli rendkívüli önkormányzati segély a 30/2007. (VI. 28.) önkormányzati rendelet alapján a rendkívüli élethelyzetbe került személyek, családok részére adható támogatás. A rendelet többek között kifejezetten a gyermekes családok tekintetében nevesít támogatandó élethelyzeteket.

Ilyen élethelyzet különösen:

- a gyermek kórházi kezelése,
- a gyermek betegsége,
- szülő halála,
- a családok átmeneti otthonába kerül,
- a gyermek védelembe vételére kerül sor a család anyagi helyzete miatt,
- nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartás,
- a gyermek betegsége miatt társadalombiztosítási szerv által nem finanszírozott gyógyászati segédeszköz használatára szorul és közgyógyellátásra nem jogosult.

A pénzbeli rendkívüli önkormányzati segély összege minimum 4300.- Ft, amely indokolt esetben ennél magasabb is lehet. 2014. évben sok család részére állapítottak meg támogatást, azonban erre vonatkozóan nincs pontos számadat, mivel ezen a jogcímen a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került egyéb személyek, gyermektelen családok is részesültek támogatásban, más-más jogosultságot megalapozó indokok figyelembevételével.

Az iskoláztatási önkormányzati segély minimum összege egy iskoláskorú gyermek nevelése esetén 4300.-Ft, két vagy több iskoláskorú gyermek nevelése esetén 6000.- Ft. 2014. évben 402 család részesült összesen 2.229.000.- Ft összegben támogatásban.

◆ **Tehetséges tanulók támogatása**

Célja, hogy anyagi támogatást nyújtson a szociálisan hátrányos helyzetben élő tehetséges tanulók számára. E támogatásra azok az 5-14. évfolyamos tanulók jogosultak, akik 4,5 tanulmányi átlagot érnek el, meghatározott tanulmányi versenyen 1-10. helyezést, sportversenyen vagy diákolimpián, illetve művészeti versenyen 1-6. helyezést értek el, és családjukban az egy főre jutó jövedelem a nyugdíjminimum 200 %-át nem haladja meg.

A támogatás mértéke havi 5000.- Ft 10 hónapon keresztül. E támogatásban 2014-évben 18 családban 21 gyermek részesült, összesen 1.050.000.- Ft összegben.

◆ **Gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított rászorultsági gyermekétkeztetési térítési díjtámogatás**

A gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények étkezési díjának megfizetéséhez a normatív kedvezményen túl a rendelet alapján további rászorultsági alapú kedvezményben részesülhetnek azok a gyerekek, akiknek a családjában az egy főre jutó jövedelem a rendelet szabályaiban leírtaknak megfelel.

Önkormányzati fenntartású intézmények (óvodák, bölcsődék) esetén a rászorultsági kedvezményre való jogosultságot az intézmény vezetője állapítja meg. Nem önkormányzati és nem állami fenntartású intézmények esetén kedvezményt a fenntartó biztosíthat, míg az állami fenntartású oktatási-nevelési intézményekben a normatív állami támogatáson felüli további rászorultsági kedvezményt a Gyvt. változása miatt, a rendelet 2013. 03. 01-jétől hatályos módosítása alapján a polgármester állapítja meg. Az étkeztetést a Debreceni

Intézményműködtető Központ közreműködésével a Sodexo Magyarország Kft. biztosítja. (A gyermekétkeztetéssel bővebben a 2.2. pontban foglalkozunk.)

◆ **Kelengyetámogatás**

Kelengyetámogatásban részesül - természetbeni támogatásként – a Debrecenben élő szülő gyermeke születésekor, amennyiben a családjában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a nyugdíjminimum 200 %-át. A támogatás 15.000.- Ft értékű vásárlási utalvány, melyet babaruházati cikkek vásárlására lehet fordítani. E támogatás megállapítására 2014. évben 220 esetben került sor, összesen 3.300.000.- Ft értékben.

◆ **Nevelési támogatás (hármás vagy többes ikrek születése esetén)**

Hármás vagy többes ikrek születése esetére nevelési támogatásra azon családok jogosultak, ahol a család egy főre jutó jövedelme nem haladja meg a nyugdíjminimum 250 %-át. A nevelési támogatás összege gyermekenként havi 5000.- Ft, a gyermekek hároméves koráig. 2014. évben 3 család részesült támogatásban, összesen 360.000.- Ft támogatási összegben.

◆ **Debrecen Város Napján született gyermek támogatása**

2006-ban lépett hatályba a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 45. § (3) bekezdésének felhatalmazása alapján a Debrecen Város Napján született első gyermek köszöntése és támogatása. A támogatás összege: 100.000.- Ft, amelyet minden évben az április 11-én elsőként született debreceni gyermek szülei kapnak.

◆ **Rászoruló gyermekek hétvégi étkeztetése**

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Debreceni Csoportja 1997-ben kezdte el a városban élő rászoruló gyermekek hétvégi étkeztetését, melyhez az Önkormányzat 2000-től támogatási megállapodás keretében biztosít forrást.

2014-ben az Önkormányzat 4.000.000.- Ft összegű támogatást nyújtott a Magyar Máltai Szeretetszolgálat számára. A szervezet az év folyamán hétvégéken, átlagosan 100 gyermek étkeztetéséről gondoskodott a Szent József Gimnázium ebédlőjében.

◆ **Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj**

A hátrányos szociális helyzetű felsőoktatási hallgatók, érettségi előtt álló középiskolások, illetve felsőfokú diplomával nem rendelkező, felsőoktatási intézménybe még felvételt nem nyert érettségizett fiatalok részesülhetnek a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjban.

Az „A” típusú ösztöndíjpályázatra 141 pályázat érkezett, ezek közül 12 fő pályázó részesült havi 8.500.- Ft, 76 fő 7.000.- Ft összegű önkormányzati támogatásban. Kizárásra került 53 pályázat, mivel nem feleltek meg a pályázati kiírásnak.

A „B” típusú ösztöndíjpályázatra 6 pályázat érkezett. 3 pályázó részesült havi 7.000.- Ft önkormányzati támogatásban. Kizárásra került 3 pályázat, mivel nem feleltek meg a pályázati kiírásnak.

Az „A” típusú támogatott pályázók 10 hónap időtartamra nyerték el az ösztöndíjat, míg a „B” típusú pályázók esetében 3x10 hónap támogatást folyósít a felsőoktatási intézmény,

amennyiben a pályázó sikeresen felvételt nyer az általa megjelölt felsőoktatási intézmény valamelyikébe.

35 db pályázat a bírálatban nem vehetett részt, mert a pályázó az Eper-Bursa rendszerben lévő pályázati űrlapot nem töltötte ki, illetve az Eper-Bursa rendszerből kinyomtatott, véglegesített pályázati űrlapot nem nyújtotta be, valamint papír alapú pályázatot nem nyújtott be.

2.2. A gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó adatok

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a gyermekétkeztetést az általa fenntartott és működtetett gyermekjóléti alapellátást (bölcsődei ellátás, gyermekek átmeneti gondozása) és szociális alapellátást (kiskorú fogyatékosok nappali ellátása) nyújtó, valamint köznevelési (óvodák) intézményekben, illetve a közigazgatási területén működő állami fenntartású, a Debreceni Intézményműködtető Központ által működtetett köznevelési intézményekben biztosítja külső szolgáltató cég bevonásával és az intézmények főzőkonyháival.

Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye 12 tagintézményében önálló főzőkonyhák működtetésével maradéktalanul biztosítja a gyermekétkeztetést. A gyermekek egészséges fejlődése, egészségének védelme érdekében a bölcsődei ételmezés során figyelembe veszik a korszerű csecsemő és kisgyermek táplálási elveket és a vonatkozó jogszabályi előírásokat. Az ellátás során a gyermekek napi energia szükségletének 75 %-át kell biztosítani 2 főétkezés (reggeli, ebéd) és 2 kisétkelés (tízórai, uzsonna) formájában. A tagintézmények konyháin a HACCP előírásainak betartása mellett, az intézmény dietetikusa által készített egységes étlap alapján készülnek az ételféleségek. A bölcsődei ételmezés során figyelembe veszik:

- A 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet közzétételére vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásait.
- Az egységes csecsemő táplálkozást meghatározó szakmai irányelveket.
- A korosztály sajátosságaiból adódó egyéni és speciális táplálkozási igényeket.
- A táplálékok elkészítése során a higiénés követelmények betartását, a korszerű konyhatechnikai eljárások alkalmazását, az élvezhető minőség elérését.

A Honvéd utcai tagintézményben diétás konyha működik. A diétás étkezést igénylő gyermek részére – szakorvosi igazolás alapján – állapotuknak megfelelő, dietetikus által tervezett egyéni étrendet biztosít az intézmény.

2014. évben összesen 171.360 gyermek adag került kiszolgálásra, mely 230 nyitvatartási nap viszonylatában napi átlag 745 adag megfőzését jelentette. Diétás ételféleségből 2.915 adag készült az év folyamán.

Az időszakos gyermekfelügyeletet és a játszócsoport szolgáltatást igénybevevők is egyre gyakrabban kérnek ebédet, részükre 384 adagot biztosítottak.

2014. decemberében a felvett gyermekek 21,5 %-a, 194 fő részesült étkezési kedvezményben az alábbiak szerint:

- Normatív kedvezmények

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény:	55 fő
Három vagy több gyermekes:	99 fő
Tartósan beteg:	40 fő
- Rászorultsági kedvezményben részesülő nem volt.

Debrecen Megyei Jogú Város Városi Szociális Szolgálat a fogyatékos gyermekek nappali ellátása keretében biztosítja – a Sodexo Magyarország Kft. közreműködésével – a gyermekek étkeztetését.

A DMJV Városi Szociális Szolgálat alábbi két telephelyén történik a kiskorú fogyatékosok nappali ellátása:

- Újkerti Gondozó Szolgálat Böszörményi Úti Fogyatékosokat Ellátó Intézmény (Debrecen, Böszörményi út 148. sz.),
- Újkerti Gondozó Szolgálat Ibolya Utcai Fogyatékosokat Ellátó Intézmény (Debrecen, Ibolya utca 24. sz.).

A nappali ellátás engedélyezett férőhelyének száma telephelyenként 20-20 fő. A nappali intézményben ellátott fogyatékos gyermekek ellátása során nyújtott étkeztetésre a gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított Gyvt. szerinti gyermekétkeztetés szabályait alkalmazzák.

A Böszörményi úti fogyatékosok nappali ellátásában 2014. 01. 01. és 2014. 12. 31. közötti időszakban 22 fő vette igénybe a gyermekétkeztetést, év közben azonban a kedvezmény mértéke több esetben is változott.

12 ellátott részesült 100%-os normatív kedvezményben, összesen 1414 adagot vettek igénybe.

13 ellátott részesült 50%-os normatív kedvezményben, összesen 1408 adagot vettek igénybe.

Az Ibolya utcai fogyatékosok nappali ellátásában 2014. 01. 01. és 2014. 12. 31. közötti időszakban a gyermekétkeztetést 20 fő vette igénybe, azonban a kedvezmény mértéke több esetben is változott.

6 ellátott részesült 100%-os normatív kedvezményben, összesen 479 adagot vettek igénybe.

13 ellátott részesült 50%-os normatív kedvezményben, összesen 565 adagot vettek igénybe.

A két telephelyen összesen 2014. évben 3916 étkezési napot vettek igénybe, amely 15,60 fő gyermekétkeztetését jelenti.

A Böszörményi úti telephelyen az 50%-os normatív támogatáson felüli 50%-os rászorultsági kedvezményben 2 fő részesült 2014. 01. 01. és 2014. 04. 30. közötti időszakban. Ez összesen 136 étkezési napot jelentett. Az Ibolya utcai telephelyen ilyen kedvezményben részesülő nem volt.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában működő óvodák közül egy rendelkezik önálló főzőkonyhával, 34 intézményben pedig a Sodexo Magyarország Kft. közreműködésével történik a gyermekek étkeztetése.

Az alábbi táblázat a 2014. május hónapban térítési díj kedvezménnyel étkező óvodás gyermekek számát mutatja:

Étkező gyermekek száma		5440 fő
Ebből	Térítésmentesen étkező	1388 fő
	50 %-os kedvezmény (3 vagy több gyermek)	813 fő
	50 %-os kedvezmény (tartósan beteg)	211 fő
	Rászorultsági alapon kedvezményes	10 fő

A Debreceni Intézményműködtető Központ (a továbbiakban: DIM)

A DIM 2013. május 1. napjától látja el a gyermekétkeztetési feladatokat az állami fenntartásba vett debreceni székhelyű köznevelési intézményekben. Az intézmény feladata továbbá a köznevelési intézmények pedagógiai programja alapján az erdei iskolai étkeztetés megszervezése.

A gyermekétkeztetés feladatellátási helyeinek száma 42.

A gyermekétkeztetést vásárolt közszolgáltatással oldják meg külső szolgáltató cég bevonásával.

Az étkeztetés megszervezésének gyakorlata során rugalmas, gyermekbarát rendszer működtetésére törekednek a számviteli és pénzügyi fegyelem, valamint a költséghatékonyság szem előtt tartásával.

Az intézmény 2013. szeptemberétől lehetőséget biztosít az étkezési térítési díj csoportos beszedési megbízással történő kiegyenlítésére. Ez a módszer kényelmesebb módja a térítési díj megfizetésének, a DIM számára pedig költségmegtakarítást eredményez. Hónapról hónapra növekszik azoknak a száma, akik ezt a módot választják a térítési díj megfizetésére. 2013. szeptemberében a csoportos beszedési megbízást választók száma 600 volt, mára jelenleg meghaladja az 1500-at.

Az étkeztetést szolgáltató céggel szoros együttműködésre törekszenek, közös céljuk az étkeztetési szolgáltatás minőségének növelésével nagyobb étkezőlétszám elérése, emiatt kiemelt figyelmet fordítanak az étkeztetés mechanizmusának folyamatos ellenőrzésére.

Az étkeztetést igénybevevők száma több mint 12 000 fő.

A DIM 2014. év folyamán is igyekezett ezen nagy volumenű, sokrétű feladatot az elvárásoknak megfelelően, egyre magasabb színvonalon végrehajtani.

A gyermekétkeztetés 2014. évi tényleges adagszámai:

INTÉZMÉNY TÍPUS	Étkezési típus				
	reggeli	tízórai	ebéd	uzsonna	vacsora
Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését-oktatását biztosító ÁLTALÁNOS ISKOLA	23 749	54 864	58 573	49 986	22 537
Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését-oktatását biztosító KÖZÉPISKOLA	2 358	6 081	8 853	6 081	2 334
Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését-oktatását biztosító ÓVODA	908	4 769	4 766	3 416	780
ÁLTALÁNOS ISKOLA	0	1 185 007	1 522 556	1 175 213	0
ÁLTALÁNOS ISKOLAI KOLLÉGIUM	485	485	485	485	388
ÁLTALÁNOS ISKOLA-DIÉTÁS	355	18 284	24 256	18 284	356
ÁLTALÁNOS ISKOLA (KLIK által működtetett)	5 841	9 989	10 448	9 722	5 870
KÖZÉPISKOLAI KOLLÉGIUM	139 466	0	294 583	0	120 124
KÖZÉPISKOLAI KOLLÉGIUM - DIÉTÁS	1 711	0	5 277	0	1 347
KÖZÉPISKOLA (KLIK által működtetett)	45 552	0	70 041	0	49 426
ÁLTALÁNOS ISKOLA – ERDEI ISKOLA	891	527	1 201	489	845
MINDÖSSZESEN	221 316	1 280 006	2 001 039	1 263 676	204 007

2014. évben normatív kedvezményben 5481,71 gyermek részesült a DIM kimutatása szerint.

<i>Intézmény</i>	<i>Kedvezményben részesültek összesen (fő)</i>	<i>100 %-os kedvezményben részesültek (fő)</i>	<i>50 %-os kedvezményben részesültek (fő)</i>
Általános iskola	4 465,47	2 949,49	1 515,98
Általános iskolai kollégium	45,16	39,12	6,04
Gimnázium	224,62	0,00	224,62
Szakközépiskola	99,17	0,00	99,17
Szakiskola	65,71	0,00	65,71
Középiskolai kollégium	558,80	0,00	558,80
Óvoda	22,78	11,75	11,03

A korábbi problémák fenntartói segítséggel megoldódtak, a 2014/2015-ös tanévtől kezdődően a kedvezmények elbírálása a köznevelési intézmények vezetőitől átkerült a DIM hatáskörébe. Ennek eredményeképpen 2014. szeptemberétől 8536 normatív kedvezményre jogosító határozatot adtak ki.

2.3. Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapítása

A Gyvt. 2013. szeptember 1-jén hatályba lépett módosítása alapján hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az 1993. évi III. törvény 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- c) a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégia szegregátum meghatározása, vagy ennek hiányában a lakókörnyezet illetve lakáskörülmények tekintetében elvégzett környezettanulmány alapján a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a fent meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

2014-ben 534 család esetén a hátrányos helyzet, 535 család esetén pedig a halmozottan hátrányos helyzet fennállását állapította meg a jegyző. Elutasításra 336 esetben került sor, a jogosultsági feltételek hiánya miatt.

A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek jogosultak többek között:

- óvodai fejlesztő programban, képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítésben,
- az Arany János Tehetséggondozó Programban,
- az Arany János Kollégiumi Programban,
- az Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Programban,
- az Útravaló-MACIKA Ösztöndíjprogramban való részvételre,
- óvodáztatási támogatásra.

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek az alapfokú művészetoktatásban térítési díj fizetése alól mentesül.

Az általános iskolai körzeteket úgy kell meghatározni, hogy kialakíthatóvá váljon a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyenletes aránya a nevelési-oktatási intézményekben. Ha az általános iskola a felvételi kötelezettsége teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tud, előnyben kell részesítenie a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, tanulókat. A középfokú iskola a felvételi vizsgák befejezése után rangsorolja a jelentkezőket, a rangsorolás során az azonos eredményt elérő tanulók közül előnyben kell részesíteni a halmozottan hátrányos helyzetű tanulót.

Felvételi eljárás során a felsőfokú szakképzésre, mesterképzésre jelentkezéskor többletpontot jelent a halmozottan hátrányos helyzet fennállása.

Fizetési hátralék miatt a hátrányos helyzetű tanuló tanulói jogviszonya, kollégiumi tagsága nem szüntethető meg.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók létszámával összefüggő adatszolgáltatási kötelezettség:

A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról rendelkező 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rend.) 29. § (2) bekezdése alapján a jegyző az adott év január 15-én és október 1-jén rendelkezésre álló adatok feldolgozása után minden év január 31-ig és október 31-ig a KIR programban rögzíti a Korm. rend. 22. § (1) bekezdés e) pontja szerinti adatokat iskola és óvoda esetén a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel és tanulókkal összefüggő adatokat, a településen élő összes hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló létszámát, külön nyilvántartva az óvodával jogviszonyban álló gyermekek, az alapfokú és középfokú iskolával tanulói jogviszonyban álló tanulók létszámát, az óvoda és az iskola felvételi körzetében élő hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanköteles tanulók létszámát, feladatellátási helyenként.

Az adatszolgáltatás alapján 2014. januárjában:

Hátrányos helyzetű gyermekek száma:

Óvoda: 2021

Általános iskola: 2990

Középfokú intézmény: 1324

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma:

Óvoda: 189

Általános iskola: 4353

Középfokú intézmény: 129

Az adatszolgáltatás alapján 2014. októberében:

Hátrányos helyzetű gyermekek száma:

Óvoda: 76

Általános iskola: 236

Középfokú intézmény: 89

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma:

Óvoda: 74

Általános iskola: 195

Középfokú intézmény: 121

Azt, akinek a Gyvt. 2013. 09. 01-től hatályos módosítása előtt a szülő alacsony iskolai végzettségéről tett önkéntes nyilatkozata alapján a hátrányos, vagy - rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő esetén - a halmozottan hátrányos helyzet megállapításra került, a Gyvt. átmeneti rendelkezése alapján 2014. augusztus 31-ig még hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetűnek kellett tekinteni, így a 2014. január, illetve október havi jelentésben szereplő létszámadatok nagyfokú eltérésének ez az oka.

3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény biztosítja a települések igazgatási önállóságát. A törvény 13. § (1) bekezdés 8. pontjának rendelkezése szerint a helyi önkormányzat feladata többek között a gyermekjóléti szolgáltatásokról és ellátásokról való gondoskodás.

A gyermekek védelmével kapcsolatos alapvető szabályokat az alábbi jogszabályok tartalmazzák:

- Magyarország Alaptörvénye
- a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény,
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.),
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.),
- a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény.

A Gyvt. 94. § (1) bekezdése értelmében a települési önkormányzat feladata a gyermekek védelme helyi ellátó rendszerének kiépítése és működtetése, a területén lakó gyermekek ellátásának megszervezése.

A Gyvt. 97. §-a alapján a személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekvédelmi ellátást a települési önkormányzat nem állami szervvel kötött szerződés útján is biztosíthatja.

DMJV Önkormányzata 2014-ben a Gyvt. 94. és 95. §-aiban előírt, kötelezően ellátandó feladatai alapján az alábbi ellátási formákat biztosította:

Gyermekjóléti alapellátások:

- gyermekjóléti szolgáltatás keretében *gyermekjóléti központ*,
- gyermekek napközbeni ellátása keretében *bölcsőde*,

- gyermekek átmeneti gondozása keretében *gyermekek átmeneti otthona, családok átmeneti otthona, helyettes szülői hálózat*.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata ellátási kötelezettségének a múlt évben is intézményhálózata útján, valamint ellátási szerződés keretében tett eleget:

- ◆ Debrecen Megyei Jogú Város **Családsegítő és Gyermekjóléti Központja**, valamint Debrecen Megyei Jogú Város **Gyermekvédelmi Intézménye** a *gyermekjóléti szolgáltatást*,
- ◆ Debrecen Megyei Jogú Város **Gyermekvédelmi Intézménye** *gyermekek átmeneti otthonát, családok átmeneti otthonát, helyettes szülői hálózatot*,
- ◆ Debrecen Megyei Jogú Város **Egyesített Bölcsődei Intézménye** a gyermekek napközbeni ellátása keretében *bölcsődei ellátást biztosít*,
- ◆ valamint a **ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft.** ellátási szerződés keretében két *családok átmeneti otthonát* működtetett.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a jogszabályban kötelező feladatként meghatározott ellátásokról teljes körűen gondoskodik.

3.1. Az önkormányzati fenntartású gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények működési feltételei

Az önkormányzati fenntartású intézményekkel kapcsolatos pénzügyi-gazdasági, valamint üzemeltetési feladatokat a Debreceni Intézményműködtető Központ (a továbbiakban: DIM) látja el.

Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye

Székhelye: Debrecen, Böszörményi út 68.
Székhelyen működő szervezeti egységek: Családsegítő Központ,
Gyermekjóléti Központ, Gyermekek Átmeneti Otthona
Telephelye: Debrecen, Mester u. 30. – Családok Átmeneti Otthona

Ellátottak számára nyitva álló helyiségei (területi irodák):
Debrecen, Süveg u. 3. – Családsegítő Központ, Gyermekjóléti Központ
Debrecen, Felsőjózsaí út 7. – Családsegítő Központ, Gyermekjóléti Központ
Debrecen, Pósa u. 1. – Gyermekjóléti Központ

Az intézmény Gyermekjóléti Központja, Gyermekek Átmeneti Otthona, Családok Átmeneti Otthona és a Helyettes Szülői Hálózat bejegyzése a szolgáltatói nyilvántartásban határozatlan időre szól. (A Családsegítő Központ bejegyzése 2016. december 31-i hatállyal történt, mivel a Debrecen, Böszörményi út 68. szám alatti, valamint a Süveg u. 3. szám alatti épület akadálymentesítése nem történt meg.)

A *személyi feltételek* az intézményben teljes egészében biztosítottak. A dolgozói létszám összesen 64 fő, melyből szakmai tevékenységet ellátó 59 fő, az üzemeltetéshez kapcsolódó feladatot 5 fő végez. A jogszabályban meghatározott szakmai létszám rendelkezésre áll. A dolgozók 95%-a rendelkezik a munkakörre előírt szakképzettséggel, 3 fő esetén folyamatban van a szakképzettség megszerzése.

2014-ben öt munkatárs teljesítette továbbképzési kötelezettségét, minősített továbbképzésen való részvétellel, a jogszabálynak megfelelően. Egy fő a szakvizsga kötelezettségének tett eleget. A dolgozók huszonhat alkalommal vettek részt szakmai tanfolyamokon, műhelyeken, négy munkatárs szakmai konferencián szerzett továbbképzési pontokat.

Az éves képzési tervben szereplő munkatársak szociális továbbképzésben történő részvételét szabadidővel, és – az éves költségvetés függvényében – a képzési költséghez történő anyagi hozzájárulással is segítik.

Az intézményben évente több alkalommal tartanak úgynevezett belső továbbképzéseket, amelyeket részben saját szakembereik speciális képzettségeit, illetve szakmai tudását felhasználva, részben pedig külső, az adott témában illetékes szakemberek bevonásával valósítanak meg. A képzéseken közel ötven fő vett részt az elmúlt évben. A továbbképzéseket főként a gyermekvédelmet, jogszabályváltozásokat érintő kérdések kapcsán, illetve pszichológiai témakörökben rendezik meg.

A munkatársak a minősített továbbképzéseken túl rendszeresen részt vesznek a társintézmények által szervezett szakmai fórumokon, jelzőrendszeri megbeszéléseken, illetve gyermekvédelmi tanácskozásokon.

A *tárgyi feltételeken* sokat fog segíteni 2015-ben a Pósa u. 1. szám alatti szolgálati lakás átalakítása a gyermekjóléti szolgáltatás részére. A munkálatokat a DIM fogja végezni.

A Böszörményi út 68. szám alatti székhelyen a Gyermekjóléti Központ rendelkezésére álló helyiségek túlszűfoltak. A probléma megoldását jelenthetné az épület bal szárnyának ütemezett felújítása, átalakítása.

Debrecen Megyei Jogú Város Családsegítő és Gyermekjóléti Központja

Székhely: Debrecen, Mester u. 1.

Ellátottak számára nyitva álló helyiségei:

Debrecen, Víztorony u. 13.

Debrecen, Kishegyesi u. 42.

Debrecen, Pacikert u.1.

A *személyi feltételek* az intézményben a jogszabályoknak megfelelően biztosítottak, a szakmai létszám összesen 59,5 fő, üzemeltetéshez kapcsolódó feladatokat 3 fő lát el.

Az intézmény gyermekjóléti központja dolgozóinak képesítése az előírásnak megfelelő, minden szakmai feladatot ellátó munkatárs szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkezik, csupán egy fő nem szakirányú felsőfokú végzettségű.

Az intézményben évente a jogszabályoknak megfelelően továbbképzési terv és kimutatás készül a szakmai továbbképzési rendszerben résztvevőkről. 2014. évben konferenciákon, szakmai napokon, szakmai megbeszéléseken, valamint továbbképzéseken 29 alkalommal összesen 82 fő, a több alkalommal megszervezett belső továbbképzéseken pedig minden szakmai feladatot ellátó dolgozó részt vett.

Tárgyi feltételek:

A Mester u. 1. szám alatti székhely, valamint a Víztorony u. 13. szám alatti ellátottak számára nyitva álló helyiség akadálymentesítése még nem történt meg, ezért a szolgáltatói nyilvántartásba ideiglenes hatállyal, 2016. december 31-ig jegyezte be a működést engedélyező hatóság az intézmény szolgáltatásait.

A Közgyűlés döntése szerint az intézmény Mester u. 1. szám alatti székhelyének és a Víztorony u. 13. szám alatti ellátottak számára nyitva álló helyiségeinek akadálymentes megközelíthetőségét és az épületek belső akadálymentesítését legkésőbb 2016. december 31. napjáig megvalósítja.

2014-ben a telephelyeken a 2-2 iroda tisztasági festése megtörtént, valamint a Víztorony utcán minden helyiséget kifestettek. A Mester utcán a nyílászárók cseréje 50%-ban megtörtént, valamint 3 iroda kifestése valósult meg. Az épületek berendezése, bútorzata megfelelő. A számítógéppark (2014-ben 25 db új számítógép vásárlása) felújítása részben megtörtént. Telefon, mobiltelefon és fax, fénymásoló (új 2 db) minden területi irodában elegendő számban biztosított.

Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye

Az ellátás személyi feltételei:

Az intézmény engedélyezett alkalmazotti létszáma 2014. január 1-től 342,6 főre módosult, 21 fővel csökkent. A változás oka, hogy a fenti időponttól DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye önálló gazdálkodása megszűnt, a pénzügyi-gazdasági feladatokat a DIM látja el. A szakmai létszám 210,1 fő, amely megfelel a 15/1998. (IV.30.) NM rendeletben foglaltaknak.

Egyetemi, főiskolai végzettségű:	27 fő
Szakmai felsőfokú végzettségű:	142,1 fő
Középfokú végzettségű:	40 fő

Az utóbbi néhány évben jelentősen megfiatalodott a szakmai dolgozói kör és évről-évre nő a diplomás kisgyermeknevelők száma. A szakdolgozók igényességét és szakmai elkötelezettségét jelzi, hogy a fiatalok mellett a tapasztaltabb korosztály is törekszik a főiskolai képzettség megszerzésére.

A személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról szóló 9/2000 (VIII. 4.) SzCsM rendelet szerint 2014-ben az intézmény 11 szakdolgozója teljesítette továbbképzési kötelezettségét. Intézményi költségvetésből finanszírozott továbbképzésen 32 szakember vett részt, pályázati forrás igénybevételével 2 fő szerzett továbbképzési pontokat.

Tárgyi feltételek:

A tagintézmények épületeinek állaga, adottságai eltérőek, de valamennyi megfelel a biztonságos bölcsődei feladatellátás feltételeinek.

A közelmúltban felújított Margit téri és Faraktár utcai bölcsődék kivételével, általános probléma a nyílászárók rossz állapota, a hőszigetelés hiánya, a külső homlokzatok elavultsága, az elektromos és vízvezeték hálózat elöregedése.

2014. évben a tagintézmények felújítási munkálataira 11.104.707.- Ft-ot fordított a DIM. Megvalósult a Varga utcai és a Karácsony György utcai bölcsődék főzőkonyháinak felújítása, 5 tagintézmény 16 csoportszobájának új parketta, illetve melegpadló burkolása, további 4 csoportban a parketta csiszolása, lakkozása történt meg. Tisztasági festésre, a beázások, leázások utáni rekonstrukciós munkákra, lábazat, falburkolat javításra 8 bölcsődében került sor. A játszóteraszok hibáinak kijavítása, felújítása 4 bölcsőben készült el, illetve kezdődött meg. A kerítések festése, kapuk felújítása is jelentős feladat volt.

Az elvégzett munkák az épületek állagának megóvását, korszerűsítését, a biztonságos gyermekellátás megvalósulását segítették.

Karbantartási – szervizelési munkálatokra 3.456.000.- Ft értékben került sor.

A bölcsődék játékkészletének minőségi fejlesztése, a berendezési tárgyak korszerűsítése, a játszóudvarok európai szabványnak megfelelő játékokkal való felszerelése döntő részben az alapítványaik működésének köszönhető.

Tavalyi évben a Debrecen Bölcsődés Gyermekeiért alapítvány bevétele 5.250.310.- Ft volt, mely többségében szülői befizetést tartalmazott, de különböző cégek és képző intézmények is hozzájárultak adományaikkal. A Honvéd utcai és a Károlyi Mihály utcai bölcsődék önálló alapítványainak bevétele együttesen további 1.588.485.- Ft volt.

Az NI Hungary Kft. 2014-ben együttműködési megállapodás alapján 11.000.000.- Ft-tal támogatta DMJV Egyesített Bölcsődei Intézményét. Az összeget azon bölcsődék tárgyi feltételeinek javítására fordították, ahová az NI munkavállalóinak gyermekei járnak.

3.2. *A gyermekjóléti szolgáltatást biztosító intézmények tevékenysége*

A gyermekjóléti szolgáltatást városunkban DMJV Gyermekvédelmi Intézményének Gyermekjóléti Központja és DMJV Családsegítő és Gyermekjóléti Központjának Gyermekjóléti Központja látja el a székhelyén, valamint az ellátottak számára nyitva álló helyiségekben.

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

Ellátandó célcsoportok:

- 0-18 éves gyermekek és családjaik,
- szociális válsághelyzetű állapotos nők,
- középfokú nappali képzésben részesülő fiatal felnőttek.

Debrecen városban két önkormányzati fenntartású gyermekjóléti központ működik, szakmai tevékenységüket területi felosztás alapján kb. fele-fele arányban látják el, így az összlakosság száma is nagyjából kétfelé oszlik.

A gyermekjóléti központokban egy családgondozó a jogszabály szerint 45 gyermek vagy 25 család gondozását láthatja el, azonban a gondozott gyermeklétszám, illetve családok száma időnként meghaladta ezeket az irányszámokat.

A gyermekjóléti központok a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet (a továbbiakban: NM rendelet) 15. § (7)-(8) bekezdéseiben foglaltak szerint – az észlelő- és jelzőrendszer tagjainak írásos tájékoztatásait figyelembe véve – az éves tanácskozásait megtartották, melyeken átfogóan értékelték a jelzőrendszer működését. A résztvevők áttekintették a gyermekjóléti alapellátás meglévő formáit és javaslatokat fogalmaztak meg a működés javítására.

A két gyermekjóléti központ dolgozói folyamatosan teljesítik a jogszabályban előírt képzési kötelezettségüket. 2014-ben is biztosított volt számukra a továbbképzéseken, szakmai napokon, szakmai konferenciákon és szupervíziókon való részvétel, amely nagyban hozzájárult a színvonalas munkavégzéshez.

a.) Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézményének Gyermekjóléti Központja

Székhely: 4032 Debrecen, Böszörményi út 68. szám
Ellátási terület: Kassai út, Nyíl u., Füredi út, Balmazújvárosi út által határolt terület, valamint Apafa, Pallag, Kismacs külterületek

Ellátottak számára nyitva álló helyiségek (területi irodák):

4033 Debrecen, Süveg u. 3. szám

Ellátási terület: Vámospércsi út, Faraktár u., Luther u., Keresszegi u., Ótemető u., Rakovszky u., Kassai út által határolt terület, valamint a Gáspár György kert, Méhészkert, Dombostanya, Tornyostanya, Bellegelőkert, Nagycsere, Haláp, Szikigyakor külterületek

4225 Debrecen - Józsa, Felsőjózsa út 7. szám

Ellátási terület: Józsa, Harstein-kert, a Domokos Márton kert egy része

4031 Debrecen, Pósa u. 1. szám

Ellátási terület: Balmazújvárosi út, Böszörményi út, Pesti u., Kishegyesi út, Lóskúti u. és a 4. számú főút vasútvonala által határolt városrész, valamint a Domokos Márton kert, Nagy Mihály kert, Nagymacs, Ondód külterületek.

Az ellátási területen a társadalmi rétegek széles spektruma van jelen. A magasan kvalifikált, diplomás szülők, valamint a középosztály gyermekei is megjelennek körükben, azonban még mindig magasabb arányban vannak a hátrányos helyzetű, szegény, illetve mélyszegénységben élő családok gyermekei.

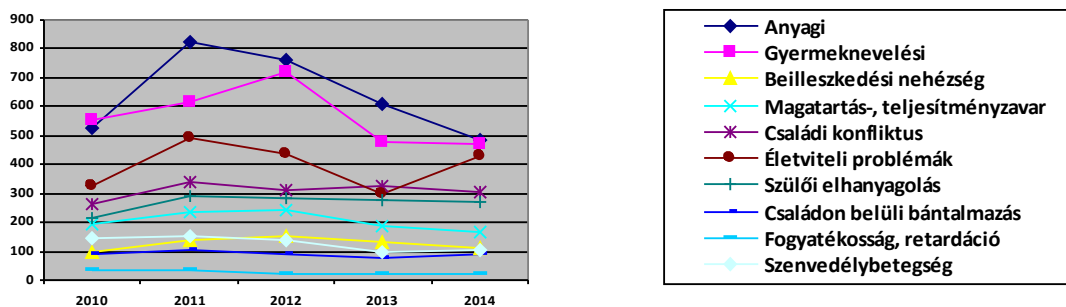
A szegénység hangsúlyosabban jelentkezik a Nagysándor telepen és a Csapókertben, valamint általában véve a külsőségeken.

Főbb problémátípusok:

2014-ben elsődlegesen az anyagi, megélhetési, lakhatási gondok jelentkeztek a családok életében, melyek szorosan összefüggtek az életviteli problémákkal, sok esetben okoztak családi konfliktusokat, elhanyagolást. A párkapcsolati zavarok és a válási helyzet vezetett jellemzően családi konfliktusokhoz, melyek súlyos mértékben veszélyeztették a gyermekeket. A gyermekintézményekből érkezett jelzések folyamatosan mutatták a családokban meglévő gyermeknevelési problémákat. A szülők gyakran nem tudták, hogyan neveljék gyermekeiket, vagy elfoglaltságuk miatt mással (pl. számítógép, tévézés, különórák, foglalkozások) töltötték meg a szülő-gyermek kapcsolatot.

A beilleszkedési nehézséggel küzdő, valamint a magatartászavart produkáló gyermekek magas száma visszavezethető a fenti problémákra.

A kezelt problémák:

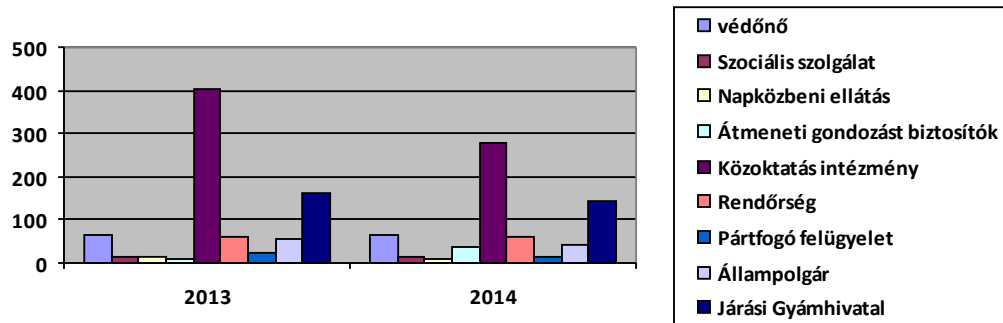

2014. évi adatok: anyagi 482, gyermeknevelési 468, beilleszkedési nehézség 111, magatartás, teljesítményzavar 167, családi konfliktus 303, életviteli problémák 427, szülői elhanyagolás 273, családon belüli bántalmazás 88, fogyatékos, retardáció 20, szenvedélybetegség 104. Az elmúlt évi adathoz képest az életviteli problémák száma jelentős emelkedést mutat.

A célok elérésének, a gyermekjóléti szolgáltatások megvalósulásának alapvető feltétele a jelzőrendszer megfelelő működése. A folyamatos kapcsolattartás elsősorban esetek kapcsán személyes információcsere, esetkonzultáció, esetmegbeszélések, esetkonferenciák alkalmával, telefonon és e-mailben, valamint szakmaközi megbeszéléseken valósult meg.

Szakmaközi megbeszélésekre 6, esetkonferenciára 207 alkalommal, az éves gyermekvédelmi tanácskozással pedig 2014. március 20-án került sor.

A jelzőrendszerből 2013-ban 822, 2014-ben 667 jelzés érkezett.

A jelzések nagy része továbbra is az oktatási intézményekből és a Járási Gyámhivataltól érkezett. Csökkenő száma a tankötelezettségi kor változásával hozható összefüggésbe. Az érintett fiatalok kikerültek ugyan a gyermekvédelem látóköréből, azonban az alapvető problémák nem szűntek meg (családi konfliktusok, lógás, csavargás, egyéb deviáns magatartási formák). Az oktatási rendszerből kikerülve helyzetük bizonytalanná vált, a munkaerőpiacon történő elhelyezkedésükre kevés esély volt, esetleg alkalmi munka vállalására volt lehetőségük.

A problémák halmozódása miatt a Nagysándor telepen és a Csapókertben a jelzőrendszer aktivitása továbbra is magas volt. A legtöbb jelzés a közoktatási intézményekből érkezett. A védőnői jelzések száma tovább növekedett, mely a személyes kapcsolatok folyamatos ápolásának volt köszönhető.

Ellátottak száma:

	Alapellátás	Védelembé vétel	Utógondozás	Ideiglenes hatállyal elhelyezett	Nevelésbe vett	Összesen
<i>Gyermek</i>	615	136	12	17	123	903
<i>Család</i>	405	61	7	8	52	533

Szakmai tevékenységek, szolgáltatások:

	2013. év	2014. év
Információnyújtás	13192	14418
Segítségnyújtás ügyintézésben	976	986
Közvetítés más szolgáltatásba	158	110
Szabadidős tevékenységek	494	340

Válsághelyzetben levő várandós anya tájékoztatására, gondozására 6 esetben volt szükség, mely 43 alkalommal igényelt szakmai tevékenységet. Ezekben az esetekben lakhatási, életvezetési problémák, pszichés zavarok, bántalmazás, prostitúció, büntetés-végrehajtás miatt került sor családgondozásra.

A születendő gyermek felnevelését nem vállaló várandós anya tájékoztatása az örökbeadás lehetőségéről, a jogszabályi változásokról megtörtént.

A gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése:

A családgondozást személyes segítő kapcsolat keretében tervezett módon, határidő megállapításával végezték a családgondozók.

Szakmai tevékenységek száma:

	2013. év	2014. év
Tanácsadás	8610	9102
Segítő beszélgetés	9253	9918
Családlátogatás	872	937
Konfliktusok kezelése	226	508

Átmeneti gondozás:

Az átmeneti gondozást kérő szülőt és gyermeket tájékoztatta a Gyermekjóléti Központ az átmeneti gondozás igénybe vételének módjáról. Az átmeneti gondozás igénybevételére lakhatási, egészségügyi, családi problémák, szülő-kamasz közötti konfliktus miatt került sor.

A Debrecenben működő családok átmeneti otthonaival folyamatos a kapcsolattartás, egyrészt a beköltözött családokat érintően, másrészt az ellátást igénylő családok érdekében.

A Baptista Szeretetszolgálat fenntartásában működő „Szivárvány” Családok Átmenti Otthona országos befogadóként az intézmény ellátási területén található, és szoros együttműködés alakult ki a Gyermekjóléti Központtal. Az átmeneti otthon dolgozói minden új be- és kiköltözést jeleztek, közös eszmegbeszélések, esetkonferenciák szervezésére több ízben sor került.

Átmeneti gondozást igénybe vevő családok és gyermekeik:

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Gyermekek száma	29	34	61	50	94
- Ebből védelembe vett	4	4	19	8	24
Családok száma	11	13	26	24	24

A szolgáltatás iránt megnőtt az igény, különösen a téli időszakban volt nehéz férőhelyet találni a családok számára. A lakhatási problémák kezelésére ez a szolgáltatás átmeneti megoldást nyújt, azonban vannak olyan családok, melyek más megoldási lehetőség hiányában otthonról-otthonra költöztek.

A védelembe vételhez kapcsolódó szolgáltatási feladatok:

A kirendelt családgondozók a gyermekekkel és családjaikkal végzett közös munka során a problémák rendezésére, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozására törekedtek.

A védelembe vételi javaslattételt, illetve a védelembe vétel felülvizsgálatát megelőzően lehetőség szerint esetkonferenciát, esetmegbeszélést szervezett a Gyermejkölési Központ.

Első védelembe vételi tárgyalás 54 esetben volt, melyben 56 gyermek volt érintett. Védelembe vétel felülvizsgálatára 102 esetben, 84 gyermek esetében került sor.

Az elmúlt évben 136 gyermek gondozása történt védelembe vétel kereteiben, mely 61 családot érintett.

A családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének elősegítése, illetve utógondozása:

A családból kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében a családgondozást a Gyámhivatal által elfogadott egyéni elhelyezési terv alapján végezték a családgondozók.

	2013. év	2014. év
Szakellátásban lévő gyermekek száma	147	123
Családok száma	74	52

Felülvizsgálati tárgyaláson 51 esetben, 54 gyermek ügyében vettek részt a Gyermejkölési Központ szakemberei.

Utógondozás 12 gyermek esetében történt.

Az ideiglenes hatályú elhelyezések száma az előző évhez viszonyítva növekedett.

2012-ben 6 gyermek, 2013-ban 4 gyermek, 2014-ben 17 gyermek esetében volt szükség az intézkedésre, melyek háttérében – többek közt – bántalmazás, súlyos mértékű elhanyagolás, lakhatási problémák álltak.

A családjából kiemelt gyermekek szüleinek gondozása – a család tartózkodási helye ismeretének hiányában – nem minden esetben volt megoldható.

Szabadidős programok:

Prevenációs tevékenység körében számos szabadidős programba kapcsolódhattak be a gyermekek. Szünidőkből játszóházi programban vehettek részt valamennyi telephelyen.

Józsán a nyár folyamán két táborozás gazdagította a gyermekek szabadidős elfoglaltságát. Az első 2014. június 30. és július 4. között a területi iroda szervezésében rendezték meg, melyen 28 fő vett részt. A második programra az „Erzsébet Tábor” keretében 2014. augusztus 18-22. között 9 gyermek Balatonberénybe utazhatott.

Július és augusztus hónapban 6 alkalommal – keddenként – változatos programmal várták a munkatársak a gyerekeket. Ennek keretében felkeresték a Bánki tájházat és környékét, ellátogattak a Botanikus kertbe és a Máltai játszótérre. Ezen kívül kézműves tevékenységet folytattak, társasjátékoztak, és az udvaron játszottak a gyerekek. A programokon 8 gyerek vett részt.

A Csapókertben az Aranydió csoport foglalkozásain kézműves tevékenységek folytak, melyek témáját elsősorban az aktuális ünnepek (farsang, nőnap, húsvét, anyák napja, mikulás, karácsony, szilveszter) határozták meg. A kézműves foglalkozások mellett szabadtéri és társas játékok levezetésére több alkalommal került sor.

Az „Örökbefogadó szülők csoportja” program 2013. év végén indult el. 2014-ben a csoportfoglalkozásokon rendszeresen résztvevő 4 család igényeihez igazodva általában havonta egyszer találkoztak a területi irodában.

Decemberben a „Házhoz megy a Mikulás” program nagy örömet szerzett kicsiknek és nagyoknak egyaránt.

2014-ben két alkalommal, október 30-án és december 22-én korcsolyázhatott térítésmentesen 22 hátrányos helyzetű gyermek a Városi Jégsarnokban.

Bűnmegelőzés:

A fiatalkorúak bűnelkövetésének okai összetettek. A rossz baráti környezet, az anyagi haszonszerzés, a negatív családi minták, az alkoholos befolyásoltság, az iskolai, illetve lakóhelyi konfliktusok, az iskolai hiányzások, a magántanulói státusz, a felügyelet nélkül töltött szabadidő, a céltalan csavargás egyaránt vezethetnek bűnelkövetéshez. A jelzett cselekmények száma az elmúlt évben jelentősen csökkent.

<i>Szabálysértés elkövetése</i>	<i>Nem volt gondozás</i>	<i>Gondozásban volt</i>		<i>Összesen</i>
		Alapellátás	Védelemben vétel	
Gyermekkorú	-	5	1	6
Fiatalkorú	4	9	9	22
<i>Bűncselekmény elkövetése</i>				
Gyermekkorú	-	-	-	-
Fiatalkorú	4	6	2	12
Mindösszesen	8	20	12	40

Családon belüli erőszak:

A folyamatos családgondozás a gyermek, a család ismerete birtokában sem könnyű a bántalmazások „tetten érése”, minden esetben bizonyítani szükséges annak ténylegességét. A felderítésben, a bántalmazások napvilágra kerülésében jelentős szerepet töltenek be a jelzőrendszer tagjai, a társszakmák, a gyermekvédelem szereplői.

77 esetben jutott a Gyermekjóléti Központ tudomására – szülő általi – bántalmazás (45 lelki, 29 fizikai, 3 szexuális).

A fizikailag elhanyagolt gyermekek száma 2013-ban 73, lelkileg elhanyagolt 108 gyermek. 2014-ben fizikai elhanyagolással 125 gyermek, lelki elhanyagolással 130 gyermek esetében találkoztak a szakemberek.

Speciális szolgáltatások:

Utcai és lakótelepi szociális munka

A kallódó, csellengő gyermekek számára a szabadidő hasznos eltöltését segítő programokat az intézmény Családsegítő és Gyermekjóléti Központjával közösen szervezte a Gyermekjóléti Központ.

Kapcsolatügyelet működtetése

A kapcsolattartásra jogosult szülő vagy más kapcsolattartásra jogosult személy és a gyermek találkozásához semleges hely állt rendelkezésre az intézményben 2014-ben. A szolgáltatást 50 gyermek (30 család) 448 alkalommal vette igénybe, melynek során konfliktuskezelésre és egyéb segítő szolgáltatásra került sor.

Kapcsolattartási ügyekben, párkapcsolati konfliktusok okán 36 család esetében, 81 alkalommal történt mediálás.

Kórházi szociális munka

A Kenézy Gyula Kórház és Rendelőintézet Gyermek- és Ifjúságpszichiátriai Osztályáról, valamint a Szülészeti és Nőgyógyászati Osztályról érkező jelzéseket a Gyermekjóléti Központ fogadta. Illetékesség hiánya esetén továbbította azokat más gyermekjóléti szolgáltató felé.

Jelzések száma: 10

Szakmai tevékenységek száma: 104

Készenléti szolgálat

Célja a gyermekjóléti központ nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetekben történő azonnali segítségnyújtás. Az elmúlt évben 25 érdemi hívás érkezett.

Tanácsadások

Folyamatosan egész évben biztosított volt a hetente ismétlődő ingyenes jogi tanácsadás, pszichológiai tanácsadás és fejlesztő pedagógiai tanácsadás.

Az ellátottak érdekeit szolgáló egyéb tevékenységek, megvalósult programok:

Általános iskolás gyermekek nyári napközbeni felügyelete

A nyári napközbeni gyermekfelügyelet 2014. július 1. és augusztus 19. között állt a családok rendelkezésére. Helyszíne a Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Alapfokú

Művészetoktatási Intézmény volt, az Angyalföld tér 4. szám alatt. A tábor szervezéséért és a koordinációért DMJV Gyermekvédelmi Intézménye volt a felelős.

2014. májusában DMJV Polgármesteri Hivatal Intézményfelügyeleti Osztálya a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ közreműködésével valamennyi általános iskolába eljuttatta a tájékoztatót a nyári napközbeni gyermekfelügyelettel kapcsolatosan, és egyúttal megtörtént az igények felmérése. Előzetesen 934 gyermek (halmozott adat) részvételét jelezték a szülők.

A jelentkezők számához igazodóan kb. 30 fős csoportok kialakítására került sor, melyeknél az azonos életkor, a testvéri kapcsolat, illetve a közös iskola volt a fő szempont.

Minden csoportot egy-egy pedagógus vezetett, és minden nap diákmunkások, önkéntesek, valamint közösségi szolgálatot ellátó diákok kapcsolódtak be a gyermekek felügyeletébe.

A napi programok lebonyolítását, a szervezési feladatokat és a felmerülő problémák megoldását DMJV Gyermekvédelmi Intézményének munkatársai, ún. koordinátorok végezték.

A gyermeklétszám július hónapban magasabb volt (100 fő körül naponta), majd augusztus hónapban fokozatosan csökkent, augusztus 20. előtti két napon pedig már csak 22, illetve 18 gyermek vette igénybe a gyermekfelügyeletet.

Az általános iskolás gyermekek nyári napközbeni felügyeletének lebonyolításában közreműködők száma a következőképp alakult:

	Fő	Ledolgozott órák száma
Pedagógusok	11	256
Koordinátorok	12	112
Diákmunkások	9	224
Önkéntesek	10	738
Közösségi szolgálatot ellátók	25	1116

A programok, illetve a napi foglalkozások összeállításánál a változatosságra törekedtek DMJV Gyermekvédelmi Intézményének munkatársai. Igyekeztek lehetővé tenni, hogy a gyermekek az érdeklődésüknek megfelelően választhassanak azokból.

Lehetőség volt sportolásra, kézműves tevékenység végzésére, társasjátékra, filmnézésre. Minden héten rajzversenyt hirdettek, és az elkészült műveket péntekenként díjazták. Ezeken a napokon „Ki mit tud?”-on is szerepelhettek az érdeklődő gyermekek.

Azoknak a családoknak, ahol a szülők nyáron is kénytelenek voltak dolgozni, nagy segítséget jelentett a napközbeni gyermekfelügyelet. Többségük – anyagi helyzete miatt – nem tudta volna megfizetni a költségtérítéses táborokat.

Megfigyelhető volt, hogy néhány gyermek egész nyáron a nyári gyermekfelügyelet helyszínét biztosító általános iskolában töltötte a szabadidejét annak ellenére, hogy a szülő munkahellyel nem rendelkezett. Voltak viszont olyan gyermekek is, akik részére – a szülő otthon tartózkodása ellenére – az otthoninál a gyermekfelügyelet védettebb környezetet biztosított.

Jövőbeli tervek, javaslatok:

- A Pósa u. 1. szám alatt kialakítandó irodai helyiségek átadását követően a Nagysándor telepen a gyermekjóléti szolgáltatás körének bővítése szükséges, különösen a csoportos és közösségi szociális munka tekintetében.
- Dombostanyán hiányzik helyben a házi gyermekorvosi ellátás. Hetente 2-3 alkalommal szükség lenne ügyelet biztosítására, mert a szegénységben élő családok számára nehézséget jelent a beteg gyermekkel történő utazás.
- Ingyenes játszóházak, közösségi foglalkozások, baba-mama klub szakemberek bevonásával.

b) DMJV Családsegítő és Gyermekjóléti Központjának Gyermekjóléti Központja

A gyermekjóléti központ DMJV Családsegítő és Gyermekjóléti Központjában integráltan, önálló szakmai egységként működik. A gyermekjóléti szolgáltatásait – alap- és speciális szolgáltatásokat – Debrecen közigazgatási területének déli részén biztosítják.

Az intézmény székhelyének és az ellátottak számára nyitva álló helyiségeknek (területi irodák) az ellátási területei:

- *Debrecen, Mester u. 1.*
Belváros, Böszörményi út a Füredi útig – Füredi út – Hadházi út – Nyíl u. - Árpád tér– Rakovszky u. – Hajnal u., Boldogfalvi kert, Epreskert, Tégláskert, Mészáros Gergely kert, Basahalom
- *Debrecen, Víztorony u. 13.*
Vámospércsi út – Faraktár u. - Keresszegi út – Ótemető u. - Rakovszky u. - Hajnal u. - Vágóhíd u. - Diószegi út által határolt terület, Szabadságtelep, Bayk-András kert,
- *Debrecen, Kishegyesi út 42.*
Tócskert, Tócsóvölgy, Széchenyi-kert, Postakert, Vargakert, Déli-sor, Szepes

- *Debrecen, Pacikert u. 1.*
Vágóhíd u. - Diószegi út – Mikepécsi út által határolt terület, Bánk, Biczó István-kert, Pac, Fancsika.

Az ellátási terület nagy részén az infrastruktúra megfelelő, az intézményi háttér kiépített.

A külterületek egyes részein a kertes ingatlanok még mindig elhanyagoltak, esetenként a víz, a villany sincs bevezetve. A helyi munkalehetőségek korlátozottak, a nagy távolságok és a dráguló tömegközlekedés, valamint az alacsony képzettség miatt a kiemelkedés nehéz (Bánk, Bayk András kert, Biczó-István kert, Pac, Mészáros Gergely kert, Szepes).

A városrész gazdasági és munkaerő-piaci helyzetét tekintve az előző évekhez viszonyítva a helyzet változatlan. Egyes területrészen (Bayk András kert, Pac, Biczó István kert, Szepes) a magas munkanélküliségi arányok miatt a családok anyagi, szociális helyzete változatlan, a munkalehetőségek száma minimálisnak mondható.

Továbbra is jelen van a munkanélküliség, alacsony jövedelem, szegénység, rossz, rendezetlen lakáskörülmények, vándorló életmód, szélsőséges esetben a hajléktalanság, a családban fellépő működési zavar, durva bánásmód, családon belüli erőszak, tartós egészségügyi problémák, pszichiátriai és mentális betegség, kriminalitás, prostitúció, deviancia, alkoholizmus és más szenvedélybetegségek, a kábítószerfogyasztás, a szülők helytelen magatartása. A szülők munkahelyük megtartása, illetve a számlák kifizetése érdekében előfordul, hogy túlvállalják magukat, s ez elég gyakran a családi élet, a gyermekek egészsége, fejlődése rovására történik.

Jellemző a teljes kilátástalanság érzése is. Következmény a fellazult szülő – gyermek kapcsolat, a családi szerepek felborulása, a csoportokba- bandába tömörülés, csavargás, devianciák megjelenése, a régi értékek eltűnése, szeretet, türelem, értő figyelem, megértés hiánya.

Jellemzően megnőtt a párkapcsolati, kapcsolattartási, gyermeknevelési problémák miatt kialakult konfliktusok száma, melyekkel az intézményt felkeresik az ügyfelek.

A sokproblémás családok, azon belül a gyermekek gondjainak, veszélyeztetettségének kezelése az elmúlt évben jelentős feladatot rótt a területen dolgozó családgondozókra (Biczó István kert, Bayk András kert, Bánk).

Az intézmény által nyújtott szolgáltatások bemutatása, az ellátások igénybevételére vonatkozó adatok, ellátások iránti igény, tendenciák

A gyermekjóléti központ alapszolgáltatásai:

- A gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése
- Veszélyeztetettség megelőzése
- A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése
- A családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének elősegítése, utógondozása

A gyermek családban történő nevelésének elősegítése érdekében a gyermekeket és családokat tájékoztatták mindazokról a jogokról, támogatásokról és ellátásokról, amelyek biztosítják a

gyermek testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését, családban történő nevelkedését. Közvetítették a családok számára a különböző segítő szolgáltatásokat (pl: családtervezési, pszichológiai, nevelési, egészségügyi, mentálhigiénés, jogi tanácsadás).

További feladatokat láttak el az ügyfelek céljainak elérése érdekében, melyek az alábbiak:

- rendszeres családlátogatások, egyéni segítő beszélgetések, gondozási, nevelési tervek készítése;
- folyamatos kapcsolattartás a jelzőrendszer tagjaival, szakemberekkel, intézményekkel;
- tájékoztatás a különféle támogatási lehetőségről, az igénylés, jogosultság feltételeiről;
- a gyermekeket, családokat segítő szolgáltatások közvetítése;
- életvezetési, családtervezési, egészségügyi, nevelési, mentálhigiénés tanácsadás;
- segítségnyújtás hivatalos ügyek intézésében, támogatások igénylésében;
- válsághelyzetben lévő várandós anya tájékoztatása az őt és magzatát megillető jogokról, az örökbeadás lehetőségéről;
- segítették a gyermeket és családját az átmeneti gondozáshoz való hozzájutásban;
- segítő beszélgetést folytattak a családokban felmerülő kapcsolati, kommunikációs zavarok megoldásában, illetve a kompetencia határokat betartva a megfelelő szakemberhez irányították az ügyfeleiket;
- élet- és háztartásvezetési segítséget nyújtottak egyes esetekben;
- nevelési, oktatási intézménybe való bekerülés segítése.

A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése kapcsán

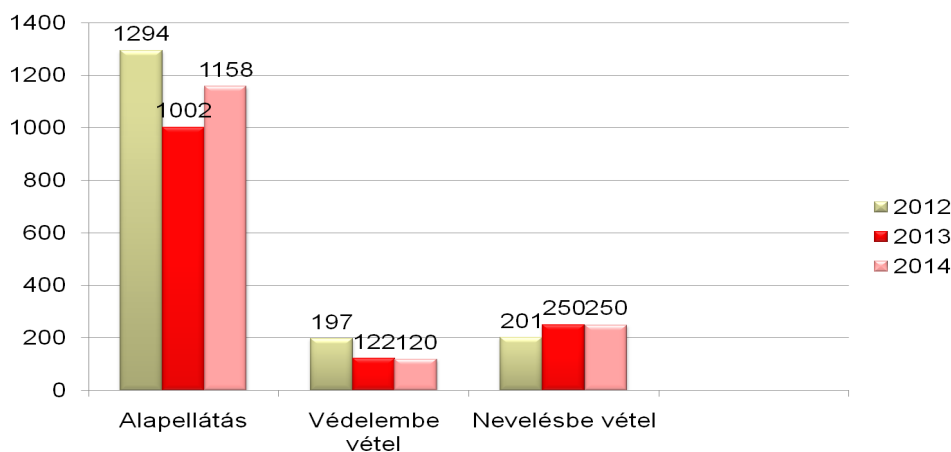
- a családgondozás során a jelzőrendszer tagjaival a kapcsolattartás, konzultációk folyamatosak voltak a gyermeket veszélyeztető okok feltárása, elhárítása érdekében,
- a vonatkozó jogszabálynak megfelelő esetekben és meghatározott időpontokban esetkonferenciát szerveztek az érintett szakemberek bevonásával,
- szükség esetén szakmai konzultációt folytattak a területileg illetékes védőnőkkel, házi orvosokkal, a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat munkatársaival, nevelőszülői hálózat munkatársaival, szakorvosokkal, klinikai szociális munkással, pártfogókkal.

<i>Kezelt probléma</i>	<i>2008.</i>	<i>2009.</i>	<i>2010.</i>	<i>2011.</i>	<i>2012.</i>	<i>2013.</i>	<i>2014.</i>
<i>Anyagi</i>	839	1111	1208	861	838	830	608
<i>Gyermeknevelési</i>	565	941	877	807	602	534	489
<i>Beilleszkedési nehézség</i>	201	393	351	355	180	185	163
<i>Magatartás-, teljesítményzavar</i>	365	646	452	518	329	382	212
<i>Családi konfliktus</i>	427	562	408	420	308	473	419
<i>Életviteli problémák</i>	548	705	668	761	376	504	338
<i>Szülői elhanyagolás</i>	361	319	317	274	274	320	233
<i>Családon belüli bántalmazás</i>	175	291	302	171	84	125	63
<i>Fogyatékoság, retardáció</i>	52	55	64	32	31	20	21
<i>Szenvedélybetegségek</i>	281	239	408	928	156	126	86
<i>Összesen:</i>	3814	5262	5055	5127	3178	3499	2632

A gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése területén

- feltáró munka, intenzív családgondozás történt,
- adekvát családgondozás tervezett módon, határidők megállapításával, felelősök megnevezésével a veszélyeztetés megszüntetése, probléma megoldása érdekében,
- gondozási-nevelési terv készítése a családtagokkal közösen, melyet félévente értékelnek, szükség esetén módosítanak,
- családterápia, párterápia, mediáció közvetítése,
- segítséget nyújtottak a gyermekek gondozásában-nevelésében, a családban jelentkező működési zavarok megszüntetésében,
- közvetítettek és koordináltak az ügyfelek által igénybe vehető szolgáltatásokat,
- amennyiben az alapellátás keretein belül nyújtott családgondozás nem vezetett eredményre, hatósági gyermekvédelmi intézkedésre tettek javaslatot.

A gyermekjóléti központ gondozási tevékenysége 2012-2014. között (gyermekek száma):

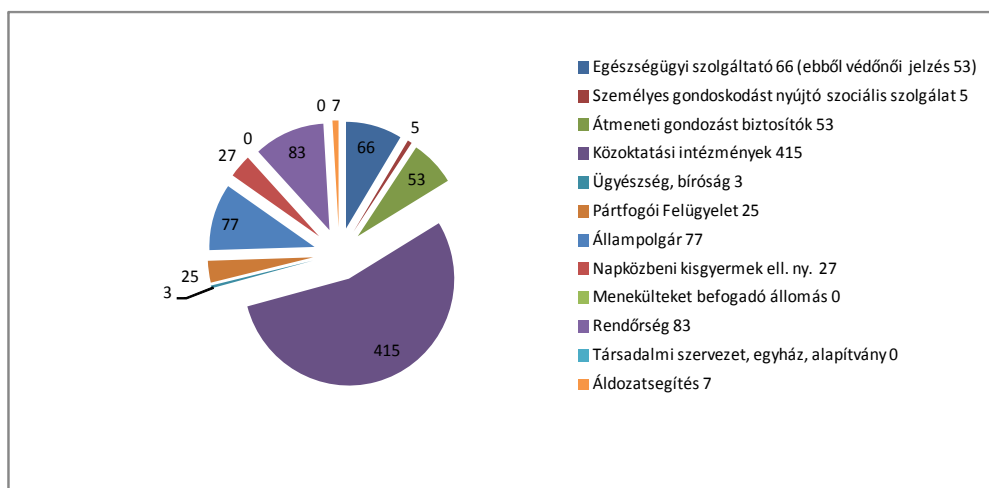

A családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének elősegítése, illetve utógondozása esetében a családgondozás a gyámhivatal által elfogadott egyéni elhelyezési terv alapján folyik, együttműködve a területi gyermekvédelmi szakszolgálattal, nevelőszülői hálózattal, a gyermekotthon munkatársával, valamint a gyermekvédelmi gyámmal.

- Támogatták a szülőket a nevelésbe vétel megszüntetéséhez szükséges feltételek megvalósításában, elősegítve a gyermek mielőbbi hazakerülését,
- a család élet és lakáskörülményeinek rendezésében segítséget nyújtottak,
- munkahely, jövedelemforrás felkutatásában vettek részt,
- különböző szociális és egyéb ellátásokhoz való hozzájutásban nyújtottak segítséget,
- a gyermek gondozásában, nevelésében akadályoztató tényezőként jelenlévő szenvedélybetegségek kezelésében is nyújtottak segítséget.

Feladatuk továbbá a kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás a gondozási hellyel, felülvizsgálat során tájékoztatás megküldése a gyámhivatal és a TGYSZ részére, utógondozóként pedig folyamatos figyelemmel kísérés, a gyermek családjába való beilleszkedésének segítése.

A jelzőrendszer által küldött jelzések száma:

2014. évben jelentős számú (967 esetben) jelzés érkezett gyermekek veszélyeztetettsége ügyében, kiemelten az oktatási-nevelési intézményekből (415 esetben).

A jelzésekből kitűnik, még mindig sok gyermek nem tesz eleget tankötelezettségének, sok az igazolatlan mulasztás, hiányzás.

Megemelkedett azon – rendőrségtől érkezett - jelzések száma, ahol az adott probléma lopás, csavargás, kábítószer fogyasztás, prostitúció, s az egyéb bűnelkövetés, mely a gyermek- és fiatalkorúak által történt.

Megfigyelhető volt, hogy egyre több a válsághelyzetben lévő várandós anya, akik a gyermekjóléti központhoz fordultak segítségért.

A szolgáltatásokat önkéntesen igénybe vevő kliensek általában kapcsolattartási problémával fordultak a központhoz.

A gyakorlati munkavégzés során azt tapasztalták, hogy az iskolai hiányzásokat sok esetben még mindig a tanév befejezését követően küldte el néhány intézmény.

A védőnői hálózattal egyre jobb az együttműködés, előfordult olyan eset, hogy a védőnők tanácsot kértek olyan esetben, ahol nem tudták jelezzék-e a problémás ügyet a gyermekjóléti központ felé, vagy saját kompetenciájukon belül intézkedjenek.

Olyan helyzetek is adódnak, hogy a rendőrségtől csak jóval a cselekmény megtörténte után kapják meg a szükséges jelzéseket.

A szervezett esetkonferenciák többnyire eredményesek voltak, a szakemberek, családtagok együttműködtek, a leírt megállapodásokat teljesítették. A jelzőrendszeri tagokkal a konzultáció és a személyes megkeresés mélyítette az együttműködést, együtt gondolkodást, közös cselekvési terv kidolgozását.

Az alapellátásban gondozott gyermekek eseteinek lezárását követően gyakori, hogy a családokkal továbbra is tartják a kapcsolatot, hiszen több alkalommal előfordult, hogy ügyeik intézésében segítséget kértek.

A segítő beszélgetések alkalmával nagyobb hangsúlyt fordítanak a természetes támogató rendszer (a családi, rokon kapcsolatok) feltérképezésére, hiszen sok esetben a gyermekekre történő fokozottabb odafigyelés elegendő a kamaszkori problémák feltárására és megoldására.

A gyermekjóléti központ gondozási tevékenysége 2013-ban és 2014-ben:

Év	Alapellátás (gyermekek száma)	Védelembe vétel (gyermek száma)	Ideiglenes hatállyal kiemelt (gyermekek száma)	Nevelésbe vétel (gyermekek száma)
2013.	1002	122	25	251
2014.	1158	120	31	250

Az elmúlt évhez képest a védelembe vett gyermekek számát tekintve csekély mértékű volt a változás. A védelembe vétel okai többnyire a család életvitele, családi konfliktusok, illetve kapcsolattartási problémák voltak, melyeket a kirendelt családgondozó és a jelzőrendszer együttműködésével meg tudtak oldani a családtagok.

Tapasztalataik szerint egyre több az olyan gyermek, akit a gyámhivatal a szülő kérésére otthonába bocsát, de néhány hónapot követően újra a gyermekvédelem rendszerébe kerül vissza, mert a szülő nem alkalmas a gyermek nevelésére, vagy szociális helyzete miatt ellátni nem képes őt.

A nevelésbe vett gyermekek esetében gyakran előfordul, hogy a szülők nem tartják a kapcsolatot az intézményekben elhelyezett gyermekeikkel, tartózkodási helyük ismeretlen, emellett a gyermekjóléti központ segítségét sem veszik igénybe, gyermekeikről nem kérnek közvetve sem információt.

A gyermekjóléti központ a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 15. § (3) bekezdés b) pontjának értelmében megszervezte a jelzőrendszer tagjai számára a *szakmaközi jelzőrendszeri megbeszéléseket* 6 alkalommal:

- 2014. április 4. Mester u. 1. Témája: Jogszabályi változások
- 2014. november 6. Debrecen, Kishegyesi út 42. Témái: gyermekbántalmazás, iskolai hiányzás, csavargás, kompetenciák, közös lehetőségek a prevenciós munka terén.
- 2014. november 17. Víztorony u. 13. Témái: Az oktatási intézményben a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat ellátó jelzőrendszeri tagok bemutatása, megismerése. A magántanulósággal összefüggésben felmerült problémák megbeszélése, kérdések, javaslatok. Tájékoztató a köznevelési híd programról.

- 2014. november 25. Mester u. 1. Témája: A szakellátásban történő törvényi változások, szervezeti átalakulások, gyakorlati tapasztalatok. Alapellátás és szakellátás érintkezési pontjai.
- 2014. november 27. Pacikert u. 1. Témái: Az intézményben történt változásokról való tájékoztatás. Dizájner drogok veszélye. Eszközök és lehetőségek, kompetenciahatárok a fiatalkori drogfogyasztás területén. A területen előforduló egyéb veszélyeztető tényezők (csavargás), s azok megfékezésére irányuló alternatívák.
- 2014. december 12. Mester u. 1. Téma: A menekültekkel végzett szociális munka tapasztalatairól szóló tájékoztató.

Bűnmegelőző tevékenység:

A gyermekjóléti szolgáltatáson belüli bűnmegelőző tevékenység egyrészt a gyermekekre, gyermekes családokra, másrészt szakemberek képzésére irányult. A rendőrség, áldozatsegítő- és jogvédő iroda, pártfogó felügyelői szolgálat, javítóintézet, területi gyermekvédelmi szakszolgálat, gyermekek átmeneti otthona, családok átmeneti otthona, társadalmi, egyházi és civil szervezetek, önkéntes segítők, hallgatók egyaránt partnereik voltak minden kezdeményezésükben. A Kábítószerügyi Egyeztető Fórum megbeszélésein és rendezvényein folyamatosan jelen volt az intézmény.

Speciális szolgáltatások:

• *Kapcsolattartási ügyelet*

A kapcsolattartási ügyeletet az intézmény valamennyi családgondozójának részvételével biztosította.

A kapcsolattartási ügyelet célja, hogy a gyermek számára minél konfliktus mentesebbé tegye a kapcsolattartást az arra jogosult személlyel, valamint a kapcsolattartási koordinátor és a családgondozók képessé tegyék a családot a közös együttműködésre azért, hogy „kikerüljenek” az intézményes keretek közül.

Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy a családjával kapcsolatot tartson akkor is, ha az őt gondozó felnőtt a kapcsolattartásra jogosult személlyel nem tud a kapcsolattartás mikéntjéről megállapodni, amennyiben az a gyermek érdekében nem ellentétes.

A legtöbb kapcsolattartás egyezség, gyámhivatali határozat, bírósági ítélet, vagy végzés alapján valósult meg az intézményben.

A kapcsolattartások lebonyolítására ügyeleti beosztás szerint két családgondozó részvételével került sor. A kapcsolattartási ügyeletre az elmúlt évekhez viszonyítva egyre több az igény, azonban a kapacitásaik szűkösek.

A kapcsolattartásra jogosult felek hétköznaponként ügyeleti időben kedden 16-17 óráig, pénteken 14-16 óráig, szombaton 9-13 óráig a Mester utcai székhelyen, minden hónap 3. szombati napján a Víztorony u. 13. szám alatti területi irodában találkozhattak gyermekükkel. Lehetőségeikhez mértén, társasjátékokkal, színezővel, gyermekjátékokkal, könyvekkel felszerelt, barátságos környezetben, ellenőrzött körülmények között segítették a láthatásokat.

2014. évben az intézményben megvalósult kapcsolattartások száma a korábbi évekhez képest emelkedést mutat, 16 család (28 gyermek) 137 alkalommal vette igénybe ezt a speciális szolgáltatást. Mediáció lehetőségét 12 alkalommal biztosították.

- *Készenléti szolgálat*

A készenléti szolgálat az intézmény nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetek megoldásában nyújtott segítséget, tanácsadást, tájékoztatást.

A készenléti szolgálat alkalmával a családgondozó szakszerű segítséget nyújt, vagy ilyen segítséget tud mozgósítani.

A készenléti ügyelet idején a kolléga köteles az erre a célra fenntartott mobiltelefont olyan módon üzemeltetni, hogy a hívást észlelni és annak adminisztrációját tudja elkészíteni.

Minden telefonhívásról, eseményről feljegyzés készült a készenléti naplóban.

Amennyiben szükséges volt, megtették a megfelelő lépéseket: értesítették az illetékes gyermekjóléti szolgálatokat, jelzőrendszer tagjait, hatóságot.

A készenléti szolgálat valamennyi gyermekjóléti családgondozó közreműködésével működött.

A kríziselhárítás hét közben az intézmény zárásától (16 órától) következő nap nyitásáig (8 óra) tartott.

Munkaszüneti napokon a készenléti telefon éjjel-nappal, 24 órán keresztül hívható volt.

2014. évben 65 hívás volt, 6752 óra készenléti ügyelet mellett.

Készenléti telefonszám az 52/447-724, mely megegyezik a gyermekjóléti központ telefonszámával.

Az elérhetőség biztosítása záráskor a 06-30/565-0638-as telefonszámra történő átirányítással valósult meg.

- *Az utcai és lakótelepi szociális munka* célja az iskolai órákról távol maradó és az iskolából kimaradó tanköteles korú gyermekek elérése az utcai szociális munka eszközeivel, és a gyerekek integrálása a veszélyeztetettség kezelésére működő intézmények és szolgáltatások felé. Az utcai és lakótelepi szociális munkát a gyermekjóléti központ családgondozói munkaköri leírásuk szerint valamennyien végezték. A szabadtéri nagyobb programokba, rendezvényekbe lehetőség szerint a gyermek családját is bevonták (szabadidős rendezvények: ünnepek, családi nap, gyermeknap, farsang, stb.), szolgáltatásban részesülők száma 467 fő volt.

- *Kórházi szociális munka* keretében a kórházi védőnővel és a szociális szakemberrel együttműködve a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikán a válsághelyzetben lévő várandós nők, anyának és gyermekének segítséget nyújtanak a gyermeket veszélyeztető tényezők megszüntetésében, valamint a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Gyermekgyógyászati Klinika gyermekelhanyagolás és gyermekbántalmazás észlelése esetén jelzéssel él a területileg illetékes gyermekjóléti szolgálat, illetve a hatóság felé, a további bántalmazás megakadályozása érdekében.

A jelzések írásban érkeztek az intézményhez, az elmúlt évben főleg

- gyermekbántalmazással (8 eset)
- elhanyagolással (7 eset)

- alultápláltsággal (5 eset)
- drogfogyasztás, gyógyszerre alkohol fogyasztás (12 eset)
- nem megfelelő lakhatási körülmények (7 eset)
- gyermek kórházban hagyása szülő által (6 eset)
- egyéb veszélyeztetés (8 eset) esetekkel találkoztak.

Kisebbszámú (6 eset) a jelzést követően az eset feltárása után a veszélyeztetés nem igazolódott. A gyermekek mindenképp felett álló érdekeit figyelembe véve tették meg a szükséges intézkedéseket. A helyi lakhatással rendelkező gyermekek mindenképp gondozásba kerültek, az illetékesség elvén tiszteletben tartásával. A kistérségekbe a jelzéseket e-mailben, majd postán továbbították és konzultációkkal segítettek a családgondozót. Valamennyi jelzés esetében az illetékes gyermekjóléti szolgálatról visszajelzést kértek a megtett intézkedésekről. Az elmúlt évben 59 gyermek esetében intézkedett az intézmény a kórházi szociális munka keretében.

Statisztikai adatok az ellátások igénybevételére vonatkozóan:

Megnevezés	Ellátott gyermekek száma
Információnyújtás	1449
Segítő beszélgetés	1452
Tanácsadás	1328
Hivatalos ügyekben való közreműködés	931
Családlátogatás	1452
Közvetítés más szolgáltatásba	290
Első védelem bevételi tárgyaláson való részvétel	82
Felülvizsgálati tárgyaláson való részvételek:	Átmeneti és tartós nevelésbe vétel Védelembe vétel
	47
	86
Elhelyezési értekezleten, tárgyaláson részvétel	25
Pszichológiai tanácsadás	29
Jogi tanácsadás	40
Fejlesztőpedagógusi ellátás	25
Konfliktuskezelés	474
Szakmaközi megbeszélés	6
Esetkonferencia	82
Örökbefogadással kapcsolatos intézkedés	2
Adományozás	824
Szoc. válsághelyzetben lévő várandós anya gondozása	23
Összesen:	8647

2014-ben a gyermekjóléti központ ügyfélforgalma 4779 fő volt.

Az ellátottak érdekeit szolgáló egyéb tevékenységek, megvalósult programok:

Mester u. 1. szám:

- 2014. április 17: Húsvéti készülődés, kézműves foglalkozás (18 fő)
- 2014. május 25-én a DEKOM szervezet szervezésében 39 gyereket kísérték 2 munkatársukkal és a szervezet munkatársaival a nyíregyházi vadsparkba. A program végén, a résztvevő gyerekek játék- és élelmiszeradományban részesültek.

- 2014. június 17-től 2014. július 10-ig minden kedden és csütörtökön 10-11-ig, összesen 6 alkalommal került sor a „Bóbita kör” foglalkozás megtartására a nagyteremben. (7 gyermek édesanyjával)
- 2014. december 16-án Karácsony váró kézműves foglalkozás, mely délelőtt 10 órától a Hajó utcai óvodások egy csoportjának, majd délután 16 órától az intézmény ügyfél gyermekeinek került megrendezésre. (34 fő)

Víztorony u. 13. szám:

- 2014. április 17-én – Húsvétváró – gyermekprogramot szerveztek, ahol a meghívott gyermekek, és családtagjaik közösen különböző húsvéti tojásokat, díszeket készítettek a hagyományápolás jegyében (25 fő)
- 2014. augusztus 11-én Nyári szünidei gyerekprogramot tartottak, melynek nagy sikere volt.
- 2014. szeptember 26-án Családi napot tartottak az intézményben, immár 20. alkalommal, az intézmény Családsegítő Központja és Gyermejjóléti Központja közös szervezésében. Az időjárás lehetővé tette a szabadtéri rendezvény lebonyolítását, családias környezetben, és igazi jó hangulatban tartották meg a meghívott civil szervezetek közreműködésével. (60 fő)

- 2014. október 30-án Halloween napi gyermekprogramot szerveztek, nagyon sok gyermek vett részt, remek hangulatban alkották meg a dísz tárgyakat az alkalomnak megfelelően.
- 2014. december 16-án Advent-Karácsonyváró kézműves programra hívták meg a gyermekeket és családtagjaikat. A foglalkozás alatt karácsonyi énekeket énekeltek, és mindenki kapott karácsonyi meglepetés ajándékot. (74 fő)

Kishegyesi út 42. szám:

- 2014. április 16-án Nyuszi váró (7 fő)

- 2014. április 30-án Anyák napi készülődés című program. (7 fő)
- 2014. december 17-én AFS Magyarország Nemzetközi Csereprogram Alapítvány közreműködésével zajlott a karácsonyi kézműves program, melyen 9 gyermek és 7 külföldi cserediák vett részt.

Pacikert u. 1. szám:

- 2014. július 17-augusztus 12. Táncház (4-5fő)
- 2014. november 28-án 40 fővel Halloween Party
- 2014. december 04-én 20 fővel Mikulás váró
- 2014. december 18-án 60 fővel Adventi délután

A rendezvényeket a Debreceni Művelődési Központtal közösen szervezték és bonyolították le. A színes, vidám műsorok és programok elnyerték a gyermekek és családok tetszését. Mindegyik délután kellemesen és jó kedvben telt el. A programokról újságcikkek, fotók, videofelvétel jelent meg a médiában. Az elmúlt évekhez képest fokozottan megnőtt az érdeklődés a programok iránt. Októbertől új koordinátorral 3 új családgondozó került a telephelyre, akik nagy lelkesedéssel szervezték és bonyolították le a rendezvényeket.

A foglalkozások összességében nagyon tartalmasak voltak, a résztvevők szeretetteljes, vidám élményekkel, sikerekkel gazdagodtak.

A pszichológiai tanácsadásokról, mint gyermekjóléti szolgáltatásról:

A gyermekjóléti munkát – tekintve, hogy a pszichológus munkatársak szakmai munkájában fontos helyet foglal el a rendszerszemléletű családterápia irányzata – 3 pszichológus is segítette. Az elmúlt évben 39 gyermekkel végeztek terápiás munkát, 9 esetben került sor terápiás ülésekre. A nyári szünet első két hetében „A Cool-élés törvényei” címmel csoportot szerveztek a szorongásos és beilleszkedési problémákkal küzdő 12-14 éves gyermekeknek. A csoportfoglalkozások sikeresek voltak. A gyerekek pozitív közösségi élményeket szereztek, önbizalmuk erősödött, kommunikációs készségeik javultak.

A fejlesztőpedagógiai munkáról, mint gyermekjóléti szolgáltatásról:

Az iskolai tanévhez igazodva eredményesen zárták a fejlesztő foglalkozások időszakát, beleértve a nyári pótvizsgára való felkészítést is. Az itt folyó munka egy nagyon időigényes és azonnal nem látványos folyamat. Minden kicsi eredménynek közösen örültek és ez megerősítette a tanulókat, a tanuláshoz való viszonyukban és az önbizalmukat is növelte.

A rendelkezésre álló idő minden percét kihasználták ahhoz, hogy a heti egy alkalom tartalmas legyen és pozitív megerősítéssel szolgáljon. Jó kapcsolatot sikerült mind a szülőkkel, mind a gyerekekkel kialakítani. Láthatóan szívesen mentek a foglalkozásra.

A foglalkozások tervezését segítette a tanulókról kiállított szakvélemény, megfigyelések, tapasztalatok a teljesítményükkel kapcsolatban és az adott iskola jelzései. A jövőben is mindent megtesznek annak érdekében, hogy segítsék a hátrányos helyzetű, tanulásban kiszolgáltatott gyerekeket.

Adományozással kapcsolatos feladat:

Az adományok fogadása, osztása alkalmat teremt az ügyfelekkel való kapcsolatfelvételre, a további problémákkal való foglalkozásra is. Az egyre nagyobb szegénységben élők számára az adományozás komoly anyagi segítséget jelentett.

Több felajánlónak köszönhetően folyamatos a ruhaosztás. Egyéb berendezési tárgyakat, bútort, háztartási gépeket egy-két esetben ajánlottak fel magánszemélyek a múlt évben. Bútor vagy más berendezési tárgyak tárolására nincs lehetőség, ha az ügyfél nem tudja vállalni az elszállítást, akkor továbbírányítják az adományt más szervezetek felé.

Több alkalommal volt lehetőségük részt venni DMJV Polgármesteri Hivatala Szociális Osztály megfelelő koordinálásával, és a DEHUSZ segítségével megvalósult „tüzifa adomány” szétosztásában, valamint kiemelkedően fontos, hogy krízis esetén is gyors, hatékony segítséget tudtak nyújtani.

Tapasztalatok, problémák 2014 évben:

Az elmúlt év összességében eredményesnek és sikeresnek mondható, mindezt tükrözi a lezárt esetek száma, a védelemben vételek nagymértékű megszüntethetősége. Az ügyfelek körében gyakoriak a lakhatási problémákkal küzdők, válsághelyzetben lévő kismamák. Számuk messze meghaladja az anyaotthonok, családok átmeneti otthonai férőhelyeinek számát.

A családgondozók nehézségként emelték ki a válófélben lévő szülők közötti indulatok kezelését, a szülők eltérő kulturális környezetéből adódó különbségek miatt kialakult problémákat, a szakellátásban élő gyermekek szüleivel való kapcsolattartást, a gondozói feladat ellátását, mert a szülők elváltak, hajléktalanok, vagy börtönben vannak. Nehézség továbbá, hogy a legtöbb iskolában megszűnt az ifjúságvédelmi felelősi státusz, a feladatot egyéb szakember látja el, gyakorta a szakmai kompetencia teljes hiányával. Elérésük nehézkes, visszahívás gyakran nem történik meg. Az eddigi jól kiépített együttműködés fellazult, az információáramlás nem minden esetben működik megfelelően.

A demográfiai változások hatására a családok egyre kevésbé töltik be természetes védőháló szerepüket, gondozási funkcióikat. Oka a család instabilitása, a válás, az eltérő értékrend, a munkanélküliség, a külföldi munkavállalás is lehet. Emiatt az idős hozzátartozókat bentlakásos intézményekben szükséges elhelyezni. Súlyos gondnak tartja az intézmény a különböző intézményekbe való bejutást, a várakozást, a létszámstopot, és különböző elvárások, kritériumok felállítását az intézmények részéről.

A szakemberekkel való jó kapcsolat kialakítása nagyban segítette a munkavégzést. Mindez ahhoz is hozzájárult, hogy a hatékony együttműködésnek köszönhetően gyakran nem került sor a gyermek családjából való kiemelésére.

Jövőbeli tervek, javaslatok:

A gyermekek veszélyeztettsége megelőzésének három hatékony eszköze van, így a veszélyeztetettség, elhanyagolás és bántalmazás korai felismerése a jelzőrendszer hatékony működésének segítségével, az együttműködő szakemberek speciális felkészítése és az intézményes védelmi rendszer kiépítése.

Hangsúlyozni kell azt is, hogy a jog csak másodlagos eszköz a rossz bánásmód megelőzése és megakadályozása terén. A gyermekek nevelésével, gondozásával, ügyei intézésével foglalkozó minden szervezetnek és személynek elsődleges feladata a gyermeket érő rossz bánásmód megelőzése, a gyermek életében bekövetkezett káros hatások orvoslása, és annak biztosítása, hogy a veszélyeztettség ne ismétlődhessen meg, a fennálló elhanyagolás szűnjön meg. Fontosnak tartják azt is kiemelni, hogy eredményeket közös gondolkodás mentén csak összefogással lehet elérni. A jövőben nagyobb hangsúlyt szeretnének fektetni a prevenciós tevékenységekre, valamint az utcai szociális munkára.

Fontos lenne a krízishelyzetbe kerülő családok és várandós anyák elhelyezése érdekében az ellátó rendszer bővítése. A jelzőrendszeri tagok által szakmaközi megbeszélésen, valamint az éves tanácskozáson is felvetett iskolai gyermekvédelmi feladatok ellátása érdekében jogszabálynak megfelelő, de a szakemberek közötti kompetenciák meghatározására lenne szükség.

3.3. A gyermekek napközbeni ellátása

A gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni

azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük - ideértve a gyermekgondozási díj folyósítása melletti munkavégzést is -, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő munkarendjéhez igazodik. A gyermekek napközbeni ellátását különösen az olyan gyermek számára kell biztosítani, akinek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége, akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel, akinek a szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásról nem tud gondoskodni.

Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye

A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű nevelését és gondozását biztosító intézmény.

A harmadik életévét betöltött, de testi vagy szellemi fejlettsége alapján óvodai nevelésre még nem érett gyermekek negyedik életévük betöltését követő augusztus 31-ig nevelhetők, gondozhatók bölcsődében. A bölcsőde végezheti fogyatékos gyermekek nevelését és gondozását is, akik az ellátásban 6 éves korukig vehetnek részt.

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye az Alapító okiratban foglaltaknak megfelelően, a gyermekvédelmi törvény szerint gyermekjóléti alapellátás keretében a gyermekek napközbeni ellátását biztosítja. Az intézmény a bölcsődei ellátás feladatain túl a módszertani feladatok segítését is végzi, valamint a gyermekek napközbeni ellátásához kapcsolódó egyéb szolgáltatásokat is működtet: játszócsoport, időszakos gyermek felügyelet a bölcsőde nyitvatartási ideje alatt, hosszított nyitva tartás.

Az intézmény működési illetékessége: Debrecen Megyei Jogú Város közigazgatási területe.

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye (székhely: 4024 Debrecen, Varga u. 23.) 12 tagintézményben, 972 férőhelyen biztosítja a feladatellátást az alábbiak szerint:

<i>Tagintézmény neve</i>	<i>Tagintézmény címe</i>	<i>Férőhelyszám</i>
DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye Varga Utcai Tagintézmény	4024 Debrecen, Varga u. 23.	100
DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye Postakert Utcai Tagintézmény	4025 Debrecen, Postakert u. 5.	44
DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye Ősz Utcai Tagintézmény	4027 Debrecen, Fáy András u. 2.	50
DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai Tagintézmény	4028 Debrecen, Gáborjáni Szabó Kálmán u. 2.	60
DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye Karácsony György Utcai Tagintézmény	4029 Debrecen, Karácsony György u. 6.	60
DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye Faraktár Utcai Tagintézmény	4034 Debrecen, Faraktár u. 117.	50
DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye Honvéd Utcai Tagintézmény	4026 Debrecen, Honvéd u. 16.	112
DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye Károlyi Mihály Utcai Tagintézmény	4032 Debrecen, Károlyi Mihály u. 4.	136
DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye Áchim András Utcai Tagintézmény	4030 Debrecen, Áchim András. u. 28.	50
DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye Görgey Utcai Tagintézmény	4032 Debrecen, Görgey u. 3.	90
DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye Margit Téri Tagintézmény	4031 Debrecen, Margit tér 17.	100
DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye Angyalföld Téri Tagintézmény	4031 Debrecen, Angyalföld tér 3.	120

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye az ellátást nyújtó székhelyre és az egyes telephelyekre vonatkozóan külön működési engedélyekkel rendelkezik.

A 12 különböző telephelyű tagintézmény a különböző városrészek igényeit tudja kielégíteni. A lefedettség a városrészek többségében optimális, de a belvárosi bölcsődékben a kapacitáson túlmutató igények jelentkeznek. Tapasztalataik szerint a bölcsőde választásánál nem minden esetben a területi közelség a meghatározó, más indokok is felmerülnek. Szerepe van a munkahely közelségének, a gyermekek ellátásába besegítők (nagyszülő, rokon) lakhelyének, a testvérgyerekek intézményi elhelyeztettségének, vagy éppen az egyéni szimpátiának. Mindezek miatt a felvételek során figyelembe veszik a szülők indokait, kéréseit, törekcszenek arra, hogy a családok ne kényszerüljenek lakóhelyüktől messze lévő bölcsődei ellátás igénybevételére.

A 15/1998. (IV. 30.) NM rendeletben foglaltak szerint bölcsődébe a gyermek 20 hetes korától 3. életévének, sajátos nevelési igényű gyermek 5. életévének betöltéséig, illetve annak az évnek a december 31-ig vehető fel, amelyben a gyermek 3. életévét, a sajátos nevelési igényű gyermek 5. életévét betölti. A bölcsődés gyermekek legnagyobb számban 3. életévük betöltése után a nevelési év végén, augusztus 31-ével távoznak a bölcsődéből. 2014-ben 343 fő távozott óvodába szeptemberi kezdéssel.

A jogszabály lehetőséget biztosít a szülő kérelme és a bölcsődeorvos javaslata alapján a bölcsődei továbbgondozásra a következő nevelési év végéig, amennyiben a gyermek nem érett az óvodai nevelésre. Az intézményben 2014-ben összesen 30 gyermek továbbmaradását kérték a következő indokokkal: megkésett fejlődés, tartós betegség miatti speciális élethelyzet, szobatisztaság kialakulásának hiánya.

A gyermekek korcsoport szerinti megoszlása:

	2012. év		2013. év		2014. év	
2-3 évesek	662 fő	77 %	674 fő	79 %	672 fő	74,6 %
1-2 évesek	118 fő	14 %	103 fő	12 %	157 fő	17,4 %
3 évesnél idősebb	73 fő	8,5 %	70 fő	8,6 %	69 fő	7,6 %
1 évesnél fiatalabb	4 fő	0,5 %	3 fő	0,4 %	3 fő	0,4 %
Összesen:	857 fő	100 %	850 fő	100 %	901 fő	100 %

Az előző évek adatait vizsgálva a korösszetétel tekintetében megfigyelhető, hogy az 1-2 év közöttiek száma nő, míg a 3 évet betöltöttek száma csökkenést mutat. A gyermekek 1 éves kora utáni gyed és gyes melletti korlátlan időtartamú munkavállalás lehetőségével az elmúlt év folyamán sok szülő élt.

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye működési mutatói

	2013. év	2014. év	Változás
gondozott gyermekekhez viszonyítva	67,91 %	71,80 %	+4 %
beírt gyermekekhez viszonyítva	87,78 %	94,01 %	+6,23 %
teljesített gondozási napok száma	156.615 nap	160.505 nap	+3890 nap
beíratott gyermekek száma	204.734 fő	210.162 fő	+5.428 fő
naponta beírt gyermekek száma	882	914	+32 fő

A statisztikai adatokból kiolvasható, hogy a működési mutatók értékei 2013. évhez viszonyítva emelkedtek.

Az év folyamán kiegyenlített volt a jelentkezők és a felvettek aránya. A tavaszi jelentkezések alkalmával minden gyermeket el tudtak helyezni, év közben is rövid várakozási idő után mindenkinek tudtak férőhelyet biztosítani.

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye működési mutatói havi bontásban 2014. évben:

Hónap	Nyitvatartási napok száma	Beíratott gyermekek száma	Kihasználtság %	Gondozott gyermekek száma	Havi kihasználtság %
Január	20	17.449	89,75	14.442	74,29
Február	20	18.442	94,86	13.879	71,39
Március	21	19.824	97,12	14.979	73,38
Április	20	19.244	98,99	14.877	76,52
Május	21	20.301	99,45	15.848	77,64
Június	20	19.227	98,90	15.175	78,06
Félév	122	114.487	96,54	89.200	75,22
Július	9	7.996	91,40	5.669	64,80
Augusztus	19	16.578	89,73	11.417	61,82
Szeptember	22	18.013	84,23	15.210	71,12
Október	22	19.907	93,09	14.653	68,52
November	20	18.402	94,66	14.248	73,29
December	16	14.779	95,02	10.108	65,16
Összesen:	230	210.162	94,01	160.505	71,08

Az intézmény feltöltöttsége legalacsonyabb szeptember hónapban volt (84,23 %), az óvodások távozása után. Folyamatosan emelkedve decemberben 95,02 %-ot ért el. Az azonnali gyermek utánpótlást lassította a megalapozott szakmai elvek alapján történő fokozatos beszoktatás alkalmazása. Egy időben egy kisgyermeknevelő legfeljebb 1-2 gyermek beszoktatását végezheti.

A beírt gyermekekhez viszonyított kihasználtság április, május, június hónapokban megközelítette a 100 %-ot, 98,99 % és 99,45 % között volt. Ebben az időszakban a csoportok létszáma már stabil és a jó időben megnő az udvari játéktevékenység lehetősége, a megbetegedések aránya csökken.

A 100 %-os feltöltöttség elérését a csoportok korösszetételének megváltozása is gátolja. A jogszabályi előírás szerint abban a csoportban, amelyben nem minden gyermek töltötte be a 2. életévét, 12 gyermeknél nem vehető fel több, illetve ha SNI gyermek a csoport tagja, szintén nem valósítható meg a teljes feltöltöttség.

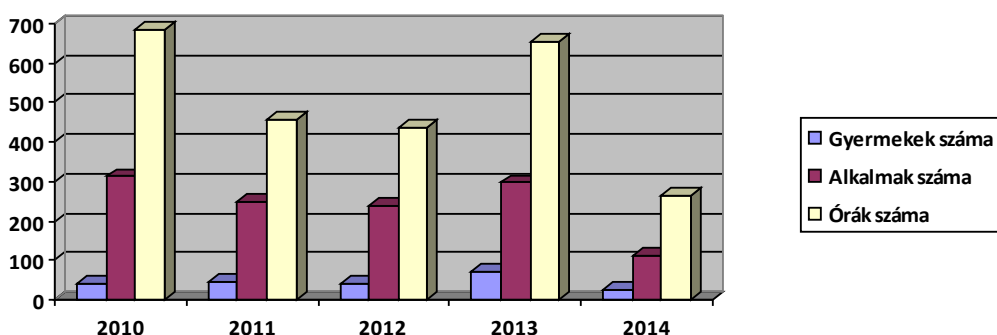
A bölcsődék alapellátáson túl nyújtott szolgáltatásai:

Gyermekfelügyelet

Az alapellátás prioritása mellett, családi nevelést támogató gyermekfelügyelet szolgáltatást valamennyi tagintézmény nyújt. A gyermekfelügyelet a bölcsőde kihasználtságának és a kisgyermeknevelő leterheltségének függvénye, így a bölcsődevezető kompetenciája eldönteni a szolgáltatás biztosításának lehetőségét.

Gyermekfelügyelet működési mutatói

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Gyermekek száma	43	47	42	71	24
Alkalmak száma	312	249	237	297	111
Órák száma	685	458	437	655	263

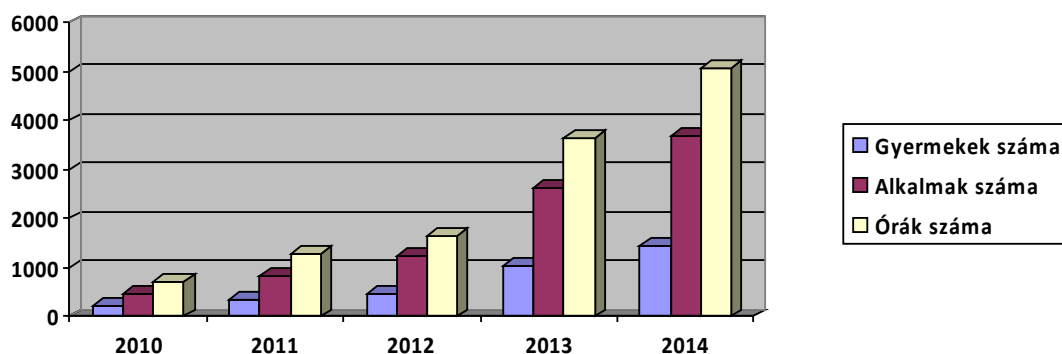
Játzócsoporthoz:

Az Áchim András Utcai és a Margit Téri Bölcsődékben működő játzócsoporthoz kedveltek a családok körében. Hívogatóak a közös játék lehetőségek, az érdekes szervezett programok, ünnepek, a tanácsadások, tapasztalatcserék lehetőségei.

A játzócsoporthoz működési mutatói:

	2010.*	2011.*	2012.	2013.	2014.
Gyermekek száma	232	332	481	1033	1461
Alkalmak száma	475	833	1242	2627	3707
Órák száma	700	1291	1648	3654	5097

* csak az Áchim András Utcai Tagintézmény, 2012. szeptember 01-től az Áchim András Utcai Tagintézmény és a Margit Téri Tagintézmény összesen

Az intézmény szakmai munkája

A bölcsődei nevelés-gondozás a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet által kidolgozott Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja és a Bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai című módszertani levélben megfogalmazott szakmai elvek és feladatok szerint valósul meg.

A bölcsődei nevelés-gondozás alapelvei:

- A családi nevelés elsődlegességének tisztelete
- A gyermeki személyiség tiszteletének elve
- A nevelés - gondozás egységének elve
- A biztonság és a stabilitás elve
- Az aktivitás, az önállósulás segítésének elve

A tagintézmények szakmai munkájukat a DMJV Önkormányzata Közgyűlésének Egészségügyi és Szociális Bizottsága 79/2012. (VI. 27.) sz. határozatával jóváhagyott Szakmai Programok alapján végzik. A dokumentumok keretében „A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja” szolgál, mellette megfogalmazzák a bölcsődék egyedi célkitűzéseiket, minőségpolitikájukat és a megvalósítás módszereit és eszközeit.

A mindennapokban a kiemelt szakmai célokra nagyobb hangsúlyt fektetnek, mint az ének-zenei és anyanyelvi nevelés, alkotójátékok, a hagyományápolás, az egymással szembeni tolerancia és másság elfogadása, az egészséges életmód és prevenció.

Minden tagintézményben kiemelt feladatnak tekintik az egymás kompetenciáját tiszteletben tartó, őszinte partnerségen alapuló család-bölcsőde kapcsolat kialakítását az együttnevelés érdekében.

Biztosítják a bölcsődék nyitottságát, megismerésének lehetőségét a hétköznapiakon és ünnepeik alkalmával egyaránt. A nyílt napok, bölcsődébe tekintők, bölcsőde kóstolók szervezésével, melyek 1-2 naptól, több héten át megvalósuló programokig terjednek, a szülők bölcsőde választását segítik. A felvétel után a családlátogatás, a szülővel történő beszoktatás, a napi információcsere, a szülőcsoportos megbeszélések, fogadóórák, az ünnepek köré szerveződő családi napok az őszinte kölcsönös bizalomra épülő kapcsolat kialakulásának és a szülői kompetenciák megerősítésének színterei.

A kisgyermeknevelők szakmai tudásukkal, tapasztalataikkal segítik a szülőket gyermeknevelési-gondozási bizonytalanságaik megszüntetésében, a helyes megoldás megtalálásában.

Szükség esetén a prevenció és korrekció feladatok ellátására speciális szakembereket vonnak be. Az intézmény pszichológusa, a bölcsődeorvosok hatékonyan támogatják szakmai munkájukat. Az intézménybe felvett sajátos nevelési igényű gyermekek rehabilitációját, rehabilitációját a Pedagógiai Szakszolgálat bölcsődékben dolgozó gyógypedagógusai segítik. Az elmúlt év folyamán átlagosan havi szinten 22 SNI gyermeket neveltek-gondoztak.

A Honvéd Utcai Tagintézmény speciális csoportjában középsúlyos, illetve halmozottan sérült gyermekek ellátása és a Pedagógiai Szakszolgálat gyógypedagógusai által korai fejlesztés valósult meg. Az integrált csoportokban a Görgey és Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai Tagintézményben a gyógypedagógusok egyéni fejlesztése és az ép társakkal való interakciók fejlesztő hatása biztosította az enyhe fokban sérült SNI gyermekek fejlődését. A fejlesztő munka hatékonyságát segítették a gyógypedagógiai asszisztensi végzettséggel és jelentős szakmai tapasztalattal rendelkező kisgyermeknevelők.

A bölcsődékben működő sókuckók (9 tagintézményben) igénybevétele biztosított a gyermekek és családjaik számára.

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézményében a Gyvt. 35. § alapján az ellátásban részesülők érdekvédelmére szolgáló Érdekképviselői Fórum működik, DMJV Önkormányzata Közgyűlése Egészségügyi és Szociális Bizottsága 121/2012. (XI. 28.) sz. határozatában szabályozottak szerint. Az elmúlt évek során a fórumhoz ellátást érintő kifogások, jogsérelemre vagy kötelezettségszegésre utaló panaszok nem érkeztek.

Az intézmény gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatai:

A bölcsőde, mint gyermekjóléti alapellátást biztosító intézmény, fontos szerepet vállal a gyermekvédelem rendszerében. A Gyvt. 17. §-a értelmében a bölcsőde feladata a gyermekek családban nevelkedésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése, illetve annak megszüntetése érdekében jelzéssel élni a gyermekjóléti szolgálatnál. A cél érdekében a jelzőrendszer tagjainak együttműködésére van szükség.

A törvény előírásainak eleget téve a tagintézmény vezetők és az érintett kisgyermeknevelők rendszeres kapcsolatot tartanak a DMJV Családsegítő és Gyermekjóléti Központ munkatársaival, de más jelzőrendszeri tagokkal is.

A bölcsődei felvételnél előnyben részesítik azt a gyermeket, kinek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szükség, akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel, és akinek szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásáról nem tud gondoskodni. A gyermekek bölcsődei felvételét kérheti családgondozó, gyermekjóléti szolgálat és a gyámhatóság is.

A 2014. évi adatok szerint a családgondozók kezdeményezésére 12 kisgyermek került felvételre. Az általuk gondozott hátrányos helyzetű gyermekek csoportjának nagyságát az alábbi adatok jellemzik:

rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesült:	55 fő
hátrányos helyzetű:	30 fő
halmozottan hátrányos helyzetű:	30 fő
védelembe vett gyermekek:	3 fő

A bölcsődébe a gyermekek többsége szerető, gondoskodó, jó szociokulturális háttérrel rendelkező családból érkezik, életkörülményeik rendezettek.

A társadalmunkat érintő, a kisgyermeknevelés szempontjából felmerülő negatív tendenciák a bölcsődékben is jelen vannak. A hagyományos családmodell átalakulása, a családi szerepváltozások, a minőségi idő hiánya, a hiányos mintakövetés már kora gyermekkorban

akut problémákat generálhatnak. 2014-ben 125 gyermek egyedülálló szülő gyermekeként érkezett a bölcsődébe. Jelentős a második esetleg harmadik házasságból született gyermekek száma, akik különböző családrészek „összeolvadásából” létrejövő mozaik családban élnek. A hátrányos helyzetben élő családokat hátrányaik enyhítésében próbálják segíteni oly módon is, hogy tájékoztatják a normatív és rászorultsági kedvezményekről, igénylésük módjáról. Figyelemmel kísérik a kedvezmények lejáratának időpontját, időben jelzik a szülőnek a megújítás szükségességét.

Jövőre vonatkozó célok és javaslatok:

Az intézmény új vezetése az egyik legfontosabb jövőbeli céljának tekinti, hogy a bölcsődékben folyó családtámogatói munka még hatékonyabban, professzionálisabban valósuljon meg. E koncepció megvalósulásának két fő útja lesz hosszabb távon, egyrészt a belső szakmai, módszertani munka segítése, másrészt a szakmaközi együttműködések felélesztése, illetve a meglévő kapcsolatok hatékonyabbá tétele. Ez utóbbiban a bölcsődék sokkal aktívabb és meghatározóbb szerepet is képviselni szeretnének a jövőben. Mindkét út esetében a 2015. év a megalapozás éve lesz, kiépítik azokat az elemeket, amelyekre a későbbiekben támaszkodni tudnak.

Ma Magyarországon a családok védelme, megerősítése az egész társadalom közös felelőssége, melybe sok szereplőnek, intézményeknek, munkahelyeknek egyaránt szerepet kell vállalnia. A gyermeknevelésre szakosodott intézményekre ebben a folyamatban kiemelt szerep hárul, de közülük is kiemelkedő szerepet töltenek be a bölcsődék, melyek specialitását az adja, hogy a gyermeknevelési intézmények közül elsőként találkozik velük a kisgyermekes család a gyermek születését követően. A gyermek bölcsődébe kerülésével tapasztalja meg először a szülő, hogy gyermekének gondozását-nevelését a napközbeni felügyelet biztosítása érdekében másokkal kell megosztania a jövőben, elsőként kap arról bizonyosságot, hogy közösségbe kerülve gyermeke, hogyan boldogul az általa megalapozott nevelési módszerekkel és bizony a mindennapokban első ízben szembesül a hatalmas feladattal, miként egyeztesse össze munkahelyi és magánéleti feladatait és kötelezettségeit. Ennek az első erőpróbája a szemük előtt a bölcsődékben történik. A mindennapokban látják, hogy milyen nehéz időszaka ez egy családnak. Mennyi segítséget várnak, mert sokszor nagyon egyedül vannak a munkahely és magánélet kettős szorításában, mert egyre kevesebb segítséget tudnak kapni a természetes védőhálótól, a családtól. Meg kell találniuk minden olyan csatornát, ahol támogathatják, felvilágosíthatják, tájékoztathatják a szülőket és segíthetik a családok egészséges működését.

A bölcsődékben dolgozó kisgyermeknevelők évtizedek alatt kikristályosodott szakmai módszerekkel és rengeteg empátiával, toleranciával segítik a gyermekek és szülők beszoktatását és befogadását, annak érdekében, hogy sikeresen tölthessék be a családok védőfunkciójukat a „magánélet–munkahely–intézményes nevelés” háromszögében. A belső szakmai munkát illetően a magyar bölcsődei nevelés családtámogatói és gyermekjóléti munkájának ezen eredményeit, hagyományait felhasználva, törekszenek a módszertani munka segítségének új eszközeit is kidolgozni.

Egy hosszú távú folyamat az, amíg korszerű családszociológiai, gyermeknevelési, fejlődépszichológiai ismeretközvetítést és képzést tudnak adni szakembereik részére. A személyes kommunikációs készségek megtámogatásával, ennek a tudásnak a kompetens

továbbadása a társadalom felé, a „jól működő családok” érdekében, a gyermekvédelmi tevékenységük legmeghatározóbb része. Ennek a munkának az első konkrét lépései lesznek ebben az évben intézményük módszertani munkát segítő szakembereinek új feladatkörökkel való ellátása, belső képzési fórumok (műhelymunkák, esetmegbeszélések) kiépítése, belső módszertani útmutatók kidolgozása végett szakmai team létrehozása, de része lesz a gyakornoki rendszerük működésének áttekintése is.

A szakmaközi együttműködések vonatkozásában a 2015-ös év az új intézményvezetés részéről a kapcsolatfelvétel éve lesz. Kiemelt hangsúlyt fektetnek a személyes kapcsolatfelvételnél Debrecen város gyermekjóléti alapellátásának intézményeire, a köznevelési intézmények közül az óvodákra, az észlelő- és jelzőrendszer tagjaira, különösen az összefogásukat koordináló Gyermekjóléti Központra. Első feladatuk, hogy ellátottjaik közül a speciális helyzetben lévő gyermek és családjaik (sajátos nevelési igényű gyermekek, hátrányos helyzetű gyerekek, nevelőszülőknél élő gyermekek, speciális diétát igénylő és tartósan beteg gyermekek) minél szakszerűbb és komplexebb segítséget kapjanak mind a bölcsődében, mind a problémáikkal érintett más intézmények és szakemberek által, egy az intézmények közötti tartalmasabb együttműködés révén. Ennek érdekében indították el a munkamegbeszéléseket, egyeztető fórumokat Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, Hajdú-Bihar Megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat, DMJV Családsegítő és Gyermekjóléti Központja, DMJV Polgármesteri Hivatal Intézményfelügyeleti Osztály, Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság irányába. Az intézmény Debrecen város határain kívül, a Magyar Bölcsődék Egyesületének égisze alatt, mint megyei koordinátori központ fog összekötő szerepet betölteni. A szakmát érintő kérdésekben Hajdú-Bihar megye valamennyi bölcsődéjét informálva és képviselve törekszenek a napközbeni gyermekellátás intézményeit összefogni és pótolni a módszertani segítség hiányzó ürrét.

Az együttműködések valamennyi formájában, intézmények közötti összefogásban is az elsődleges cél a prevenció, azaz minden általuk ellátott családot érintve törekszenek közös felvilágosító munkára. A gyermekvédelmi szempontból veszélyeztetett gyermekek esetében jelentkező korrekciós feladatoknál pedig egyéni, célzott segítségnyújtásra fognak törekedni, a konkrét esetet érintő folyamatos kapcsolattartás révén.

3.4. *A gyermekek átmeneti gondozása*

A gyermekek átmeneti gondozása keretében – kivéve, ha a gyermek átmeneti gondozását családok átmeneti otthona biztosítja – a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról (teljes körű ellátás) kell gondoskodni.

a.) Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye Gyermekek Átmeneti Otthona (Debrecen, Böszörményi út 68.)

DMJV Gyermekvédelmi Intézménye Gyermekek Átmeneti Otthonában a gyermekek átmeneti gondozása a gyermekjóléti alapellátás keretében történik. A gyermekek átmeneti gondozását - a szülői felügyeletet gyakorló szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére vagy bejegyzésével - ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátással kell biztosítani, ha a szülő

egészségügyi körülménye, életvezetési problémája, indokolt távolléte vagy más akadályoztatása miatt a gyermek nevelését a családban nem tudja megoldani.

A Gyermek Átmeneti Otthona szolgáltatásait a debreceni illetőségű, 3-18 év közötti gyermekek vehetik igénybe.

Az ellátási terület demográfiai változásai és a célcsoport összetétele, korosztályi megoszlása, az elhelyezésüket kiváltó problémák között összefüggés van. Sok család él albérletben, de csak addig, amíg fizetni tudja, ez lakhatási gondokat generál. A munkanélküliség, a csüggedés szenvedélybetegségekhez, a frusztrált állapot agresszióhoz vezethet, melynek célpontja többször a gyermek, aki bántalmazott lesz. A felnőtt világ bizonytalansága a családi konfliktusokban csapódik le, látható tünetei a gyermekek és fiatalok sokszor kezelhetetlenségbe torkolló viselkedési anomáliái, a kezeletlen pszichés sérülések súlyosbodása felnőtteknél és gyermekeknél egyaránt.

Vannak olyan családok, melyek Debrecenben, mint nagyobb városban keresnek jobb megélhetést, itt akarnak letelepedni, ami kezdetben lakhatási, munkába állási nehézséget okoz, hozzátevé azt is, hogy ezeknek a családoknak a családi támogató háttere nem ebben a városban van, így bármely gyermekükkel kapcsolatos nehézségben egyedül vannak. Ők abban kérnek segítséget, hogy amíg megteremtik a szükséges egzisztenciát, gyermekük az Átmeneti Otthonban biztonságos, teljes körű ellátást kaphasson.

Más esetben a szülő másik városban, vagy külföldön keres jobb megélhetést, emiatt amíg a szülő visszatér és rendezi a körülményeket, a gyermek az Átmeneti Otthonba kerül. Ebben az esetben is érződik a természetes családi kapcsolatok sérülékenysége. Mindkét esetben aktívan jelen van a szülő, terveit vannak, igyekszik minél hamarabb magával vinni gyermekét. Együttműködő, harcol a gyermekéért, rövidebb időszakot kér a gondozásra.

Meg kell említeni azokat a szülőket, akik szintén lakhatási problémákat jelezve kérik gyermekük átmeneti gondozását, de igazán nem törekszenek a probléma orvoslására, gyakran elérhetetlenek. Ezekben az esetekben az átmeneti gondozás nem jelent valódi megoldást a gyermek helyzetének rendezésére, és a nevelésbe vétel elkerülhetetlenné válik.

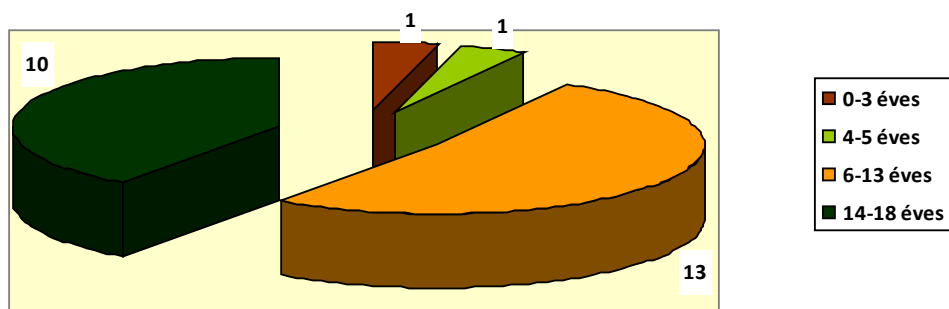
Külön problémát jelent, hogy a Debrecen külső területein élő gyermekek iskolába járatása sokszor megoldhatatlan nehézséget jelent a szülők számára, akik egyébként igyekeznek jól ellátni szülői feladataikat. Hetes iskola, tanyasi kollégium hiányában átmeneti gondozást kérnek gyermekük számára az Átmeneti Otthonban, holott egy kollégiumi elhelyezési forma optimálisabb megoldást jelenthetne.

Egyre nagyobb számban veszik igénybe az átmeneti otthoni ellátást a serdülők. Azokban a családokban, ahol ezek a gyerekek élnek, a családi, főleg szülő-gyermek közötti kapcsolati nehézségek a kamaszkorban amúgy is jelentkező viselkedési problémákban jelennek meg, ezek rendezéséhez kérnek segítséget a szülők, vagy éppen maga a kamasz (2014-ben 3 ilyen fiatal volt).

Egyre több a válás, a házassággal szemben előtérbe került az élettársi kapcsolat, egyre több a mozaik család. Az új típusú együttélési formák olyan problémákat generálnak, amelyekre sem a családok, de az őket segítő szakemberek sincsenek mindig felkészülve.

A Gyermek Átmeneti Otthonának 2014. évi statisztikai adatai

Összes ellátott:	25 fő
Nemek szerinti megoszlás:	12 lány
	13 fiú

A bekerülés okai 2014-ben: (halmozott adat)

Családi konfliktus	17 esetben
A gyermek magatartási problémái	14 esetben
Szülők életvezetési problémái:	10 esetben
Bántalmazás	7 esetben
Szülők lakhatási problémái:	
- krízis	2 esetben
- távollét	2 esetben
- elégtelen körülmények	2 esetben
Szülők szenvedélybetegsége	2 esetben
Szülő egészségi problémája	1 esetben

A bekerülés kezdeményezője 18 esetben a szülő, 3 esetben maga a gyermek, 3 esetben a gyámhivatal volt.

A 25 gyermekből 13 gyermeket vettek védelembe. Két éven belül 4 gyermek került vissza az átmeneti gondozásba. 2014-ben év közben hazakerült és visszakerült 3 gyermek.

2014-ben a férőhelyek kihasználtsága 64 %-os volt. Év elején átlag 50%-os, év végén (november-december) 90-100%-os volt a férőhelyek feltöltöttsége.

Az átmeneti otthonból 2014-ben 16 gyermek került ki:

- 5 gyermek került haza a családjába,
- 3 gyermek más családtaghoz
- 6 gyermek került szakellátásba
- 1 gyermek a családok átmeneti otthonába
- 1 fiatal nagykorúvá vált

A kikerült gyermekek közül:

- 4 gyermek csak ideiglenes gondozásban részesült
- 6 gyermek kevesebb mint 3 hónapot
- 2 gyermek 4-6 hónapot
- 4 gyermek 7-10 hónapot

A Gyermekek Átmeneti Otthona által nyújtott szolgáltatások:

A gyermekek átmeneti gondozása, mint szolgáltatás, jól felépített, megszervezett, és konkrét célok mentén megvalósuló folyamat szakaszait foglalja magában. Nem működhet önmagában, csak a gyermekjóléti szolgálat esetgazda családgondozóival szoros együttműködésben, hiszen a gyermek a családból érkezik és oda is kell őt a problémák megoldódása után visszailleszteni. Együtt kell működnie a gyermek élete különféle sztereóplóivel (óvoda, iskola, orvos, rokonok), hogy a családtól külön töltött időszak a lehető legkevesebb változással járjon a gyermek számára. Minden lehetőséget meg kell ragadnia annak

érdekében, hogy a gyermek és a család is megkapja a számára szükséges segítséget.

A szolgáltatás sikerességének egyik záloga a jó előkészítő munka, ami 2014-ben a Gyermek Átmeneti Otthonában olajozottan működött, a szakemberek egymást támogatva, összhangban dolgoztak. A szülők számára ez biztonságot nyújtott a kezdeti szakaszban.

A cél az volt, hogy a gyerekek jól érezzék magukat, ugyanakkor biztonságos keretek mellett, rugalmas, akár személyre szóló napirendben tölthették idejüket. Az Átmeneti Otthon dolgozói a gyermekek életkorához igazodó elvárásokat közvetítették feléjük. A gyerekek személyiség állapota és korosztályi összetétele, valamint az, hogy ittlétük átmeneti jellegű, nagy rugalmasságot, sokszor humort, és összehangolt következetességet kívánt az itt dolgozó felnőttektől.

Az átmeneti otthonban a gyermekeknek nyújtott szolgáltatásokkal párhuzamosan nagy hangsúlyt fektettek a szakemberek a szülői kompetenciák megtartására, megerősítésére.

Az átmeneti otthonban a megállapodásokban foglalt vállalások teljesülését esetkonferenciákon tekintették át a résztvevő felek. 2014-ben az esetkonferenciák jól szervezett, tudatosan előkészített és szakmailag alátámasztott megoldási módokat hoztak felszínre. A szülők, a gyermek és a résztvevők véleményét teljes mértékben figyelembe vevő segítői attitűd volt jellemző a teamre.

b.) Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye Családok Átmeneti Otthona (Debrecen, Mester u. 30.)

A Családok Átmeneti Otthonába Debrecen területéről költözhetnek be lakhatási gondokkal küzdő, krízishelyzetben lévő családok.

Az épületben 26 férőhelyen 6 család elhelyezésére van lehetőség. A családoknak 20-30 m² alapterületű lakószoba áll rendelkezésükre. A lakók a konyhát és a fürdőszobát közösen használhatják. Ellátásukért térítési díjat fizetnek.

Az átmeneti gondozás időtartama meghatározott időre, maximum 12 hónapra szól. Szükség esetén 6 hónappal meghosszabbítható, ha a család lakhatása nem oldódott meg.

Az otthon feladata 2014-ben az volt, hogy segítse a családokat helyzetük megoldásában, az önálló életvitelre való felkészülésben. Ennek érdekében pszichológiai, szociális, mentálhigiénés támogatásban részesültek. Segítették a szülőket a szakemberek a gyermeknevelésben, törekedtek a szülők szülői szerepben való megerősítésére, a szülő-gyermek közötti konfliktus rendezésére. Szerepet vállaltak a munkahelykeresésben, a munkavállalás segítésében.

A családi kapcsolatok erősítését szolgálták azok a programok, melyek során a szülők és a gyermekek együttes élményekhez juthattak.

Kiemelt figyelmet fordítottak a szakemberek az életvitel segítésére, a tisztálkodási, mosási, főzési feltételek biztosítására, a háztartásvezetési ismeretek gazdagítására, a gyermekek ellátásában történő közreműködésre.

Segítették a családi gazdálkodás megszervezését, a tervszerű pénzbeosztás kialakítását.

Ezen kívül jogi tanácsadás, a gyermekek iskolai előrehaladásának segítése, fejlesztésben, tehetséggondozásban történő részvétel lehetősége állt a családok rendelkezésére.

A szakmai munka célja az volt, hogy az átmeneti gondozás idején a család működésében meglévő zavarok rendeződjenek, a családon belüli kapcsolatok erősödjenek.

A szakemberek segítették a családokat az önálló lakhatás megteremtéséhez szükséges feladatok megfogalmazásában.

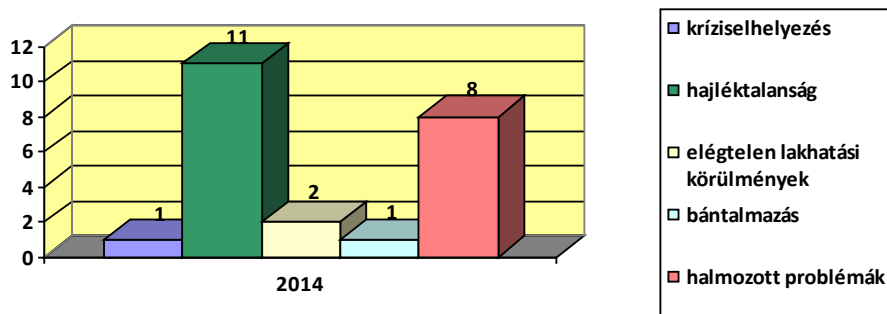
A szakmai munka terén a legnagyobb kihívást az önállósodás iránti motiváció kialakítása, illetve fenntartása jelentette. Magasnak mondható volt az otthonról otthonra vándorló családoknak a száma, ami ellentétes a gyermekek érdekeivel. A családok egy részénél megfigyelhető volt az intézménytől való függés, amikor életüket nem is tudták elképzelni a családok átmeneti otthonán kívül, és az önálló életvezetés elérése iránti motiváció minimális volt.

Ellátottak száma

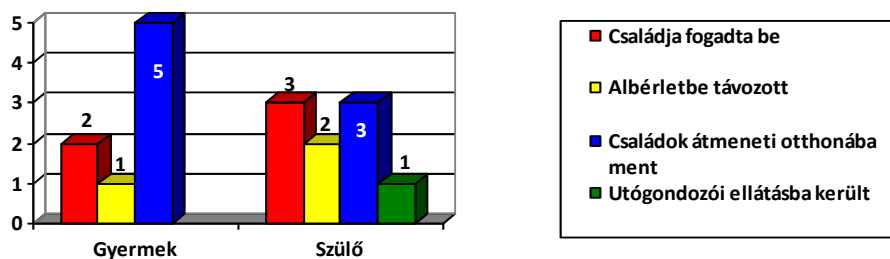
2014-ben bekerültek száma:

- 11 szülő
- 13 gyermek

Az elhelyezést kiváltó problémák megoszlása :

A kimenet adatai 2014-ben:

Az ellátottak legnagyobb arányban másik családok átmeneti otthonába kerültek, de előfordult, hogy családtagokhoz vagy albérletbe távozott a család (egy esetben a nagykorúvá vált gyermek).

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a család általi befogadásra kevesebb esélyük volt azoknak a családoknak, melyek több gyermeket neveltek.

Egy esetben a gyermekvédelmi szakellátásból kikerült fiatal – gyermeke születését követően – a Családok Átmeneti Otthonából utógondozói ellátottként került vissza gyermekével együtt a gyermekvédelmi szakellátásba.

Az éves gondozási napok száma: 6954 nap volt, ami 79,38%-os kihasználtságot jelent. A viszonylag alacsonyabbnak tekinthető kihasználtság az otthonnak abból a sajátosságából

fakadt, hogy a kisebb létszámú családok befogadása valósult meg a nagyobb létszámú családok befogadására alkalmas szobákban.

Programok:

Az év folyamán olyan programokat szervezett a Családok Átmeneti Otthona a családok számára, melyek életüket kissé könnyebbé, gondtalanabbá tette. Közös ünnepi együttlétet rendeztek farsang, húsvét, anyák napja, gyermeknap, és mikulás alkalmából.

A nyári programok közül az állatkerti séta és az élményfürdő jelentett a családok számára felejthetetlen élményt.

Legjelentősebb ünnep a karácsony volt, amikor bensőséges ünnepség keretében közös vacsorára, ajándékok átadására került sor. A lakosság és szervezetek részéről sok adomány érkezett.

c.) Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye Helyettes szülői hálózata

Helyettes szülőnél 2014-ben nem került sor gyermekek átmeneti gondozására. A helyettes szülők toborzása céljából folyamatosan kereste az intézmény a jelentkezőket, az érdeklődők azonban valamennyien inkább a nevelőszülői feladatot választották.

A helyettes szülői hálózat működtetése nem kötelező feladata a települési önkormányzatoknak, ezért 2015. június 1-jei hatállyal az Önkormányzat Közgyűlése a megszüntetéséről döntött.

d.) ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft. által működtetett Családok Átmeneti Otthonai

➤ „Fecske” Családok Átmeneti Otthona (Debrecen, Derék u. 22. VIII. emelet)

Az intézmény 20 éve nyújt ellátást az otthontalanná vált, hátrányos helyzetű gyermekes családok számára. Szakmai tevékenységük során fontos céljuk, hogy az általuk ellátott családok erőforrásait olyan mértékben megerősítsék, hogy az intézményi jogviszony megszűnése után intézményes kereteken kívül is tudjanak önállóan, vagy minimális segítséggel működni.

A Családok Átmeneti Otthona 10 darab összkomfortos garzonlakásban 40 fő részére biztosít elhelyezést.

2014. évben 19 család, 79 fő (32 felnőtt és 47 gyerek) ellátását biztosította az átmeneti otthon, a napi átlaglétszám 41 fő volt. Az elhelyezett családok 31 %-a előzőleg már részesült átmeneti gondozásban.

Ügyfelfogásaikon 2014-ben 45 új családot regisztráltak és 12 család már korábban is kérelmezte elhelyezését az intézménybe. A jelentkezők közül 9 családot tudtak elhelyezni, mely összesen 37 főt jelent, közülük 15 fő felnőtt és 22 fő gyermek.

Az előző évhez hasonlóan magas, sőt emelkedett is az albérletüket fizetési nehézségeik miatt elvesztő családok száma. Jellemzően sokrétű tartozással rendelkeznek, ennek rendezése anyagi lehetőségeiket felülmúlja, emiatt a helyzetük hosszabb távú megoldása is nehezebb. Az esetek többségében ritkán fordul elő egyetlen ok, mely miatt az intézmény szolgáltatását kéri a szülők, törvényes képviselők, sokkal inkább jellemző a problémák halmozott, komplex megjelenése. A családokra jellemző, hogy nagyon szűk az a társas mező, melyben életük zajlik, kapcsolataik zöme az ellátórendszerre korlátozódik.

A családi állapot változatos képet mutat. Az ellátott 19 család 31 %-a egyszülős család, ahol az anya egyedül neveli 2, illetve 3 gyermekét. 3 anyuka lelki- és fizikai bántalmazás miatt szüntette meg párkapcsolatát. Az élettársi kapcsolat a legnépszerűbb együttélési forma, ez 10 családra jellemző. Mindössze 3 családban élnek a gyermeküket nevelő szülők házasságban.

Az életkor szerinti megoszlásra jellemző, hogy a családok átmeneti otthonában ellátott gyermekek 57 %-a 0-6 éves korú, így az intézményben az óvodás gyermekek voltak többségben. A 3 év alatti gyermekek édesanyjukkal otthon voltak, bölcsődébe senki sem járt közülük. Az iskoláskorúak többsége alsó tagozatos. 14 év feletti 3 gyerek, ők középiskolai tanulmányokat folytatnak. Tankötelezettségét mindenki teljesíti.

Iskolai végzettség tekintetében elmondható, hogy az ellátottjaik képzetlenek, emiatt a munkaerőpiacon nehezen boldogulnak. A 32 felnőtt egyike sem rendelkezik érettségivel. 75 %-nak csupán 8 általános iskolai végzettsége van, de előfordul olyan is, hogy az általános iskolát sem fejezik be (3 %). Szakmunkás bizonyítványa 22 %-nak van, ezek a szakmák kevésbé keresettek, elavultak a munkaerőpiacon (cipőfelsőrész készítő stb.) A nők esetében évek óta azt tapasztalják, hogy a megfelelő családi minta hiánya és a korai családalapítás az elsődleges oka a tanulmányok félbehagyásának.

A felnőttek 28 %-a rendelkezik munkaviszonnyal, sajnos legtöbb esetben a munkaszerződésük csak határozott ideig tart. Gyest, illetve gyedet 12 anyuka kapott, ezen családokban a családi pótlék a másik biztos jövedelem. A felnőttek 19 %-a nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel. 6-6 %-uk rokkantsági nyugdíjat kap, vagy tanfolyamon vesz részt, és mindösszesen 3 %-uk kap szociális jellegű ellátást.

2014. évben 9 család kigondozására került sor az intézményben, közülük 3 család szociális bérlakást nyert a Cívus Ház Zrt. lakáspályázatán, 3 család a nagyszülőkhöz költözött vissza miután a kapcsolatuk rendeződött, illetve ott megfelelő lakáskörülményeket alakítottak ki. 1 család albérletbe költözött, 1 család egy másik, a városban működő családok átmeneti otthonába. 1 egyedülálló anyuka élettársi kapcsolatot létesített és 3 gyermekével új párjához költözött.

Az intézményből kiköltöző családok 55 %-a 12 hónapot meghaladó időt töltött átmeneti gondozásban, ahol megfelelő összegű önerőt sikerült képezniük, mely segítette lakhatási helyzetük hosszabb távú megoldását. 3 család 7-10 hónapig vette igénybe a szolgáltatást, míg egy család 5 hónap alatt rendezni tudta az elhelyezés alapjául szolgáló ok megszüntetését.

Szociálpedagógus kollégáik az iskoláskorú gyermekek és az óvodások részére hetente tartottak foglalkozásokat. A programok egyik fő célja a személyiség érzelmi nevelése, a szociális készségek fejlesztése volt. Elsődleges szerephez jutottak a fejlesztő- és társas játékok, sport- és akadályversenyek, a kapcsolatteremtést, kapcsolattartást segítő szituációk, amelyek fejlesztik a kommunikációt, elősegítik a kortárs kapcsolatok erősítését.

Az intézmény dolgozói igény szerint egyéni korrepetálás keretében foglalkoztak a felzárkózásra szoruló gyerekekkel. A legtöbb segítséget napi tanulási problémáik megoldásához igénylik. Alapműveleteik fejlesztésre szorulnak (olvasás, számolás, írás).

A hagyományos ünnepekről (farsang, húsvét, anyák napja, mikulás, karácsony) a gyermekek által készített műsorral emlékeztek meg, ezáltal is egy követendő mintát mutattak lakóiknak, mely mindennapi életüket bensőségesebbé teheti.

Hangsúlyt fektettek a szülői készségek javítására. Szomorúan tapasztalták, hogy az intézményben lakó szülők gyakran nem találják meg a közös hangot gyermekeikkel, a mindennapi konfliktusokat nem a megfelelő módon kezelik. A pszichológus a szakmai stábbal

együttműködve segít a szülőknek abban, hogy a saját feszültségeiket jobban tudják kezelni és eszközöket kapjanak arra, hogyan alakítsanak ki harmonikusabb viszonyt gyermekeikkel. A szakmai munka során kiemelt figyelemmel kezelik a munkaerőpiacra való visszatérésnek, munkajövedelem megszerzésének a segítségét, fokozott figyelmet fordítanak a hospitalizálódás elkerülésének és a gyermekvédelmi rendszerből való kikerülésnek a segítésére.

A Vojtina Bábszínház jóvoltából több alkalommal is bábelőadást tekintettek meg a gyermekek, a Jégcsarnokban pedig hétvégenként hódolhattak a korcsolyázás örömeinek.

A Hajdú-Bihari Napló rajzpályázatán sikeresen indultak, és többször jártak a Nagyerdei Kultúrpark Állatkertjében is.

A Szociális Hallgatók Öntevékeny Szervezete (a továbbiakban: SZÖSZ) felajánlásaival az intézmény életének folyamatosan aktív részese.

Augusztusban családi napot töltöttek a Vekeri tónál, az őszi szünetben pedig a Bihari Állami Gondozottak Egyesületének jóvoltából 3 gyermek egy budapesti parlamenti kiránduláson vett részt.

➤ *„Fészek” Családok Átmeneti Otthona (Debrecen, Derék u. 22. X. emelet)*

2014. évben az intézmény szolgáltatásait 19 család 76 fővel vette igénybe. Az ellátottak 59 %-a (45 fő) gyermek, 41 %-a (31 fő) felnőtt. Ezen mutatók igazolják, hogy az intézményben elsősorban továbbra is a többgyermekes családok elhelyezésére kerül sor.

Elhelyezési kérelmet 40 család (149 fő) nyújtott be, ebből 32 család új jelentkező, 8 pedig visszatérő.

Az ellátott felnőttek 81 %-a 25 és 60 év közötti, 19 %-a 19-24 éves. A családoknál nagyobb számban fordul elő, hogy a felnőttek nagyon fiatalon válnak szülőkké, az anyagi háttér egyáltalán nem megoldott.

A családi állapotot tekintve 8 család esetén a szülők élettársi, 2 család esetén házastársi kapcsolatban éltek, és 9 családban egyedülálló anya volt a családfenntartó, melyből 7 fő elvált volt. Ez az arány a korábbi évek statisztikai mutatóihoz hasonlóan azt igazolja, hogy egyre több számban fordul elő az élettársi kapcsolat, a házassági hajlandóság erőteljesen visszaesett, mint ahogyan az összetársadalmi szinten is megfigyelhető.

Hasonlóan a korábbi években tapasztaltakhoz az ellátott felnőttek jelentős része (58 %-a) 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik. Ugyan vannak az ellátottak között a 8 általános iskolai végzettségre épülő OKJ-s tanfolyammal rendelkezők, és szakmunkás végzettségűek, de sajnos nem minden esetben sikerült piacképes szakmát szerezni az ellátottaknak, és ez a munkaerőpiacon való sikeres részvétel szempontjából nem szerencsés. Az ellátottak 13 %-a (4 fő) rendelkezik érettséggel, ami a korábbi évekhez képest növekedést jelent.

Az előzőekben bemutatott iskolai végzettségek okán a lakók alapvetően hátrányos helyzetből indulnak a munkaerőpiaci versenyen, az ellátottak csupán 42 %-a rendelkezik munkaviszonyból származó jövedelemmel. Jellemző a közmunka programban való részvétel, a próbaidős munkavállalói alkalmazás után a magas számú elbocsátások, nem bejelentett munkaviszony jellegű foglalkoztatás, a szezonális munkavállalás. A gyermekek után járó rendszeres pénzbeli ellátás (családi pótlék, gyes, gyed) 45 %-os arányban a legjellemzőbb jövedelemforrások közé tartozik. Képzési támogatást 2 fő kapott, míg 1 fő részesült rendszeres szociális segélyben.

A 2014. évben felvett 19 család (76 fő) esetén az intézménybe való bekerülés okai összetettek, egy család esetén több problémátípus is megfigalmazható. Mindegyik felvételt nyert család esetében fennállt a megoldatlan lakhatási probléma. Ezen belül egyrészt a hajléktalanná válás veszélye - felhalmozott közüzemi és hiteltartozások miatt lakás-, albérlet elvesztés, azonnali kiköltözésre felszólítás -, és az elégtelen lakhatási körülmények. Nagyon jellemző

problémaforrás (84 %-os, 16 család esetén) a hátrányos jövedelmi viszonyok miatt a család létfenntartásának veszélye. A harmadik legjellemzőbb probléma az életvezetési, életmódbeli diszfunkció (42%), illetve a 32 %-os (6 család esetén) munkanélküliség. Emellett ismeretes még, mint bekerülési ok, hogy védelembe vétel alatt álló kiskorú van a családban, a gyermeknevelési probléma, családi konfliktus, családegyesítés, családon belüli erőszak, mentális, pszichés beteg a családban, család diszfunkcionális működéséből származó probléma, valamint a gyerekek tartós betegsége.

2014. évben 8 család (32 fő) került kigondozásra. 2 család pályázatot adott be a Cívis Ház Zrt. szociális bérlet kiírására, mely sikeresnek bizonyult, így 5 éves szerződés keretében tartós bérleti jogviszonnyal fejeződött be az átmeneti gondozás. 2 család albérletbe költözött a lakhatás tartós fenntartásának reményében, ehhez az átmeneti gondozás alatt jelentős összegű önerőt gyűjtöttek. 2 esetben a család önerőgyűjtés ellenére az átmeneti gondozás megszűnését követően rokonokhoz költözött. Egy családban a megromlott párkapcsolat a szülők intézményen kívüli szétköltözéséhez vezetett. Egy család esetében az anyuka a gyámhivatalhoz gyermekei ideiglenes hatályú elhelyezése iránti kérelmet nyújtott be, a gyermekeket a nagymamánál helyezték el, az anyuka új párjához költözött. Félő néhány család esetében az eredményes kigondozás ellenére az újabb visszaesés, mivel elegendő kisebb jövedelem kiesés és ismét tartozást halmozhatnak fel az új albérletben.

Az átmeneti otthon külön hangsúlyt fektet a gondozás, nevelés során a képesség-, és készségfejlesztésre, felzárkóztatásra, a szabadidő hasznos eltöltésére. Heti rendszerességgel folyamatosan biztosítottak a kreatív, közösségi foglalkozások és a tanulószoba.

A kreatív foglalkozások témakörei az adott időszak vagy hónap sajátosságainak, ünnepeknek, hagyományoknak, évszakoknak megfelelően kerülnek megtervezésre.

Közösségi foglalkozásokon kerül sor az adott időszak aktuális ünnepeinek – farsang, anyák napja, Mikulás, karácsonyi ünnepség - családi hangulatban történő megünneplésére.

Sportprogramokra is sor került 2014-ben, márciusban és áprilisban a debreceni Jégcsarnoktól több alkalmas csoportos belépőket kaptak.

Közösségi programokra, kirándulásokra az év folyamán több alkalommal lehetőség nyílt. Gyermeknap alkalmából június elején Állatkerti kiránduláson vehettek részt a lakóik, melyet az egyetemistákból álló SZÖSZ valósított meg.

A Vojtina Bábszínház jóvoltából egész évben bábelőadásokon vehettek részt a gyermekek.

Augusztusban a SZÖSZ támogatásával Családi Napot szerveztek a Vekeri-tónál.

A Fővárosi Nagycirkusztól kapott adomány belépőkkel a családok részt vehettek egy színvonalas cirkuszi előadáson.

Október végén a Bihari Állami Gondozottak Egyesülete jóvoltából 2 gyerek részt vehetett egy budapesti kiránduláson, melynek alkalmával megtekinthették az Országházat belülről is, illetve a TV2 egyik stúdiójába juthattak be.

Tanulószoba igény szerint folyamatosan biztosított azoknak a gyerekeknek, akik képességfejlesztése, felzárkóztatása érdekében a korrepetálás szükséges. Internet használat is biztosított minden ellátott számára a közösségi helyiségben, mely főként az álláskeresési, lakhatási lehetőségek felkutatása során jelent nagy segítséget.

A területileg illetékes gyermekjóléti szolgálattal történő szoros együttműködés eredményeképpen, álláskeresési, adósságkezelési, mentálhigiénés tanácsadás elérhetőségét is biztosítják az átmeneti gondozás alatt álló családok számára. Az intézmény külön figyelmet fordít a szenvedélybetegségek felismerésére, a klienssel történő felismertetésre, mert az a családon belül veszélyeztetheti a gyermeket.

4. A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó intézmények, szervezetek

A Gyvt. 17. §-a szerint az észlelő és jelzőrendszer tagjai az alábbi intézmények és személyek

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ,
- a köznevelési intézmények,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a pártfogó felügyelői szolgálat,
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- a munkaügyi hatóság

kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztetettség fennállása, a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén. Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet. A jelzőrendszer tagjai a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni. Ha valaki a jelzési vagy együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget, a gyámhatóság - jelzésre vagy hivatalból - értesíti a fegyelmi jogkör gyakorlóját és javaslatot tesz az érintett személlyel szembeni fegyelmi felelősségre vonás megindítására. A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén a gyámhatóság büntetőeljárást kezdeményez.

Az észlelő és jelzőrendszer munkájának összehangolásával, folyamatos kapcsolattartással válik lehetővé a gyermekek veszélyeztetettségének időben történő felismerése. A Debrecen városban működő két gyermekjóléti központ a szakmai kompetencia határok tiszteletben tartásával együttműködik azokkal az intézményekkel, amelyek szerepet töltenek be a gyermek helyzetének pozitív irányú változásában. Fogadják a gyermek veszélyeztetettségével kapcsolatos jelzéseket, és a probléma feltárását követően annak jellegéhez, a veszélyeztetettség mértékéhez, a család szükségleteihez igazítják a segítő folyamatot. Működésükről, tevékenységük céljáról és tartalmáról, elérhetőségükről, szolgáltatásaik igénybevételének módjáról tájékoztatják a településrészek lakóit, valamint az észlelő és jelzőrendszerhez tartozó személyeket és intézményeket.

A jelzőrendszer tagjai eredményes gyermekvédelmi tevékenységet végeznek, melyek közül a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Debreceni Tankerülete által fenntartott iskolák, DMJV Önkormányzata által fenntartott óvodák, a Kenézy Gyula Kórház és Rendelőintézet, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Befogadó Állomás Bicske Debreceni Telephelye, valamint a Debreceni Rendőrkapitányság (a 8. pontban) tevékenységét mutatjuk be. A gyermekjóléti központok tevékenységének bemutatásánál már említettük a jelzőrendszer tagjaival való kapcsolattartást és annak tapasztalatait. A jelzőrendszeri tagok által megfogalmazott észrevételeket, javaslatokat az 5. pont tartalmazza.

a.) Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Debreceni Tankerülete

A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Debreceni Tankerülete (a továbbiakban: Tankerület) Debrecen Megyei Jogú Város közigazgatási területén 47 köznevelési intézményt tart fent.

<i>Intézménytípus</i>	<i>Fenntartott intézmény száma</i>	<i>Tanulói létszám fő</i>
Általános iskola	25	11 553
Gimnázium	4	3 447
Szakképző intézmény (gimnáziumi, szakközépiskolai és szakiskolai képzés)	15	8 695
Kollégium	2	1 339
Pedagógiai Szakszolgálat	1	
Összesen	47	25 034

Minden intézmény folytat képesség-kibontakoztató felkészítést, amelyeken a tanulók részt vesznek. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) alapján az általános iskolák és a középfokú iskolák kötelesek megszervezni a tanuló heti kötelező óraszámát és az osztályok engedélyezett heti időkeretének különbözete terhére a tehetség kibontakoztatására, a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatására, a beilleszkedési, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel diagnosztizált tanulók számára, továbbá az első–negyedik évfolyamra járó tanulók eredményes felkészítésére szolgáló, differenciált fejlesztést biztosító egy–három fős foglalkozásokat. Tehetséggondozásra és felzárkóztatásra osztályonként legalább további heti egy-egy óra biztosított az osztályok meghatározott időkerete felett.

Az oktatási intézmények az oktatás jellégéből adódóan különböző szakkörök, felkészítő foglalkozások kereteit biztosítják a kötelező tanórai foglalkozásokon kívül. A foglalkozások lehetőséget adnak a tehetséges tanulók azonosítására és további fejlesztésére.

A Tankerület intézményeiben *iskolapszichológusi hálózat működik*, ahol 25 fő iskolapszichológus segíti az intézmények munkáját. A jogszabályi előírásoknak megfelelően a pszichológusok módszertani segítséget nyújtanak a pedagógusoknak, foglalkozásokat szerveznek a tanulónak, illetve konzultációs lehetőséget biztosítanak a szülőknek is. Az iskolai csoportos foglalkozáson személyiségfejlesztést, önismeretet és konfliktuskezelési módszereket ismerhetnek meg a tanulók.

A Tankerület intézményeiben a *sajátos nevelési igényű tanulók oktatása* kétféle formában történik: a többségi tanulókkal együtt, integrált formában, illetve három intézmény (Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Kollégium, Hallássérültek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Óvoda, Általános Iskola és Kollégium, Hajdú-Bihar Megyei Általános Iskola és Kollégium Dr. Kettesy Aladár Általános Iskola Intézményegység) kizárólag sajátos nevelési igényű tanulók nevelését-oktatását ellátó intézmény, amelyek megyei ellátást is biztosítanak.

A nem gyógypedagógiai-konduktív intézmények – általános iskolák, középfokú oktatási intézmények – a szakmai alapdokumentumban meghatározott sajátos nevelési igényű tanulók oktatását végezhetik. A Tankerület intézményei az összes fogyatékosági típus ellátását biztosítani tudják.

Általános iskola:

Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma 131 fő. A Debreceni Kinizsi Pál Általános Iskola ebből 31 fő autizmus-spektrumzavarral küzdő tanulót lát el.

Gyógypedagógiai intézményben oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma: 613 fő.

Középiskola:

Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma 204 fő. A Könnyűipari Szakképző Iskola és Speciális Szakiskola és a Povolny Ferenc Szakképző Iskola és Speciális Szakiskola enyhe fokban értelmi sérült/tanulásban akadályozott tanulók előkészítő és szakiskolai képzettségét látja el, az intézményen belül szegregált oktatási formában.

A sajátos nevelési igényű gyermekek oktatása a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik. Azon intézményekben, ahol az oktatás szegregáltan valósul meg, a fogyatékoság típusának megfelelő végzettségű szakemberek foglalkoznak a tanulókkal. Az integrált oktatásban tanuló SNI-s gyerekek számára az utazó gyógypedagógiai hálózatban dolgozó szakemberek biztosítják a törvényben előírt fejlesztést. A sérült tanulókkal foglalkozó pedagógusok mindennapos munkáját gyógypedagógiai asszisztensek segítik. Mivel az intézmények kizárólag azon tanulók felvételére jogosultak, amely fogyatékoság típus szerepel a szakmai alapdokumentumban, így biztosított, hogy a szükséges infrastrukturális feltételek rendelkezésre álljanak az adott intézményekben. A tanulók minden esetben szakértői véleménnyel rendelkeznek és az abban előírt fejlesztéseket, egyéni bánásmódot, illetve tantárgyi mentességet az intézmények biztosítják a tanulóknak.

A *Gyermek jogairól* szóló, New Yorkban 1989. november 20-án kelt Egyezményt a köznevelési intézmények elérhetővé teszik az intézmény hivatalos honlapján, illetve az intézményben szokásos formában (hirdetőtábla) tájékoztatják a tanulókat ennek papír alapú elérhetőségéről (könyvtár, DÖK iroda). Tanévkezdéskor az osztályfőnökök ismertetik a tanulókkal az egyezmény tartalmát, illetve a fent felsorolt elérhetőségeket.

A köznevelési intézmények rendelkeznek *esélyegyenlőségi tervvel*, amely alapján biztosítják a tanulóknak a jogszabályban foglaltakat.

- A beiratkozásnál, de legkésőbb szeptember 30-ig minél több tanulóról derüljön ki, hogy milyen hátrányokkal bír.
- Szülők teljes körű tájékozottságának javítása
- Tanításban, ismeretközvetítésben: a korábbi cselekvési tervek, folyamatszabályozások felülvizsgálata, szükség esetén korrekciója.
- A tanulók egyéni fejlesztésének kiemelt fontosságú alkalmazása a hátránnyal sújtott célcsoport esetében.
- Lehetőség biztosítása a külföldi tanulmányutakon való részvételre.
- Kompetencia-alapú tananyagok alkalmazása és fejlesztése, újszerű módszerek alkalmazása a napi tanítási gyakorlatban.
- A tanulók részvétele a különböző esélyegyenlőséget teremtő programokban, ösztöndíjakban. (Macika, Útravaló, szakmai ösztöndíjak)
- A pedagógusok célirányos beiskolázása a kötelező továbbképzések keretében.
- A hátrányos helyzetű diákok érdekeinek figyelembe vétele a humánerőforrás-fejlesztésben.
- Érzékenyítő tréningek megtartása mind a pedagógusok, mind pedig a tanulók bevonásával.

- Szabadidős tevékenységek és egészségügyi szűrőprogramok szervezése az érintett tanulóknak és a családjaiknak.

Az intézmények jelzései alapján a pedagógusok érdeklődnek a *gyermekjogi képzések* iránt. Egyre több esetben merülnek fel ezzel kapcsolatos kérdések a pedagógusok mindennapi munkája során, így szükséges, hogy első kézből kapjanak tájékoztatást azokról a lehetőségekről és feladatokról, amelyek segítik a feladatellátást.

A tanuló jogsérelme miatt a Tankerület által fenntartott intézményekben nem indult eljárás.

A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) alapján *a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős munkakör megszűnt a köznevelési intézményekben. A gyermek- és ifjúságvédelmi munka megszervezése és koordinálása az intézményvezető feladata.* Az intézményvezetők jelzései alapján azokban az intézményekben, ahol magas a veszélyeztetett, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya, az ezzel kapcsolatos feladatok nagy terhet rónak az osztályfőnökökre és pedagógusokra. *A legtöbb intézményben egy pedagógus látja el a kapcsolattartást a külső partnerekkel, így biztosítva a megfelelő információ-áramlást.* Azok a pedagógusok segítik az ifjúságvédelmi munkát, akik rendelkeznek szociálpedagógusi, mentálhigiénikusi végzettséggel, illetve a Korm. rendelet hatályba lépése előtt ellátták ezt a feladatot.

A leggyakoribb veszélyeztető tényezők a rossz szociális körülmények között élő családoknál a nem megfelelő életvezetés, a következtetlen gyermeknevelés, a szülők életmódja.

A szülők gyakran elhanyagolják a gyermekeket, a fizikai elhanyagolás mellett az utóbbi években megjelent az érzelmi elhanyagolás is.

A gyermek- és fiatalkorúak veszélyeztetettsége nem csupán a család anyagi helyzetéből, hanem az őket ért más különféle káros hatásokból is adódik. (A társadalmi feszültségek, munkanélküliség, szegénység, a nélkülözés befolyásoló és sajnos nyomatékossító tényező is.) További probléma még az iskolakerülés, italozás, dohányzás, drog, kortársak negatív hatása.

Az igazolt iskolai hiányzások száma az időszakos betegségek (influenza, bárányhimlő, gastroenteritisz) idején megnő. Egyéni esetekben lehet magasabb az igazolt hiányzás, ezekben az esetekben az iskola a jogszabályban előírt módon jár el. A középiskolai – tanköteles korú – tanulók esetében 2014. évben az *igazolatlan hiányzások száma* átlagosan 20 óra/fő. Az igazolatlan mulasztások száma azokban az általános iskolákban számottevő, ahová nevelésbe vett tanulók, illetve családok átmeneti otthonában élő tanulók is járnak. A speciális körülmények között élő tanulóknál többször előfordul a csavargás, illetve a szökés.

A tanköteles korú tanulók esetében az intézmények minden esetben megtették a jogszabályban előírt jelzéseket a szülő/törvényes képviselő, a területileg illetékes gyermekjóléti szolgálat és a Járási Hivatal felé.

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján a nem tanköteles korú tanulóknál harminc óra igazolatlan mulasztás után a tanulói jogviszony megszüntetésre került, így az igazolatlan mulasztások száma a tanév során nem halmozódott.

Minden intézmény kiemelt figyelmet fordít a *prevenció célú programok* megszervezésére és lebonyolítására. Az iskola a saját megvalósításában az iskolapszichológusokkal közösen, illetve a pedagógiai program alapján szervezi meg a prevenció foglalkozásokat. A nagyobb

volumenű programok külső partnerekkel közösen valósulnak meg. Ezen programok helyszíne lehet az iskola, illetve egyéb, külső helyszín.

Prevenációs programok:

- egészségét
- szűrővizsgálat a Kenézy Gyula Kórház és Rendelőintézet közreműködésével (EFI program)
- rajzpályázatok
- Hospice-program
- TörésPont közlekedésbiztonsági előadás
- Bűn és baleset megelőzési programok a Rendőrkapitányság közreműködésével
- drogprevenció a KEF közreműködésével
- Szerencsejáték és internet függőség országos prevenációs program
- Bűnmegelőzési tanácsadók a szakközépiskolákban
- Büntetés Végrehajtási Intézet prevenációs előadásai
- Nyitott Bíróságok prevenációs programok

A Tankerület intézményei a jogszabályokban előírt módon tartják a kapcsolatot a gyermekjóléti szolgálatokkal. A gyermek veszélyeztetése esetén írásos jelzést küldenek a gyermek tartózkodási helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatnak. Akut probléma esetén telefonos megkeresés történik, ahol a családgondozók azonnali segítséget nyújtanak. Szükség esetén esetmegbeszélés és esetkonferencia megszervezésére és megtartására is sor kerül. Az intézmények részt vesznek a szakmaközi megbeszéléseken és a jelzőrendszer működtetésével kapcsolatos fórumokon. A szükséges esetekben a partnerek közötti együttműködés megvalósul.

Szorosabb együttműködés lenne szükséges a szociális ellátó rendszer, a gyermekjóléti szolgálat és az intézmények között, és további tájékoztató előadások, fórumok szervezésére a különböző területeken dolgozó szakemberek számára.

A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet (a továbbiakban: Rendelet) határozza meg a szakszolgálat feladatait a gyermekvédelem és a gyámügyi igazgatás területén.

A Rendelet alapján a *pedagógiai szakszolgálat* a nevelési tanácsadás feladatellátás részeként pszichés állapot feltárását célzó vizsgálatot végez, és szakértői véleményt készít a jogszabályban meghatározott esetekben a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény hatálya alá tartozó gyermekvédelmi szakellátást, gyermekjóléti alapellátást végző intézmények kérésére.

Ezen vizsgálatok többségét kapcsolattartás szabályozása érdekében kérik, főként szülő-gyermek, kisebb számban nagyszülő-gyermek kapcsolatának problémái esetén.

A Rendelet alapján a pedagógiai szakszolgálat közigazgatási hatósági eljárás megindítását kezdeményezi és a szakértői bizottság a járási hivatal eljárásának megindítását köteles kérni, ha a szülő az ismételt felhívás ellenére nem jelenik meg a szakértői vizsgálaton. Ha a hatósági felszólítás ellenére sem jelenik meg a szakértői vizsgálaton a szülő a gyermekével, a szakértői bizottság erről tájékoztatni köteles az eljáró hatóságot, aki jelzési kötelezettséggel rendelkezik a gyermekjóléti szolgálat felé.

A szakszolgálat a gyermekvédelmi megkeresésekről külön nyilvántartást nem vezet. Ezen esetekben a vizsgálatot végző kollégák beszámolóit alapján megfelelő az intézmények közötti együttműködés.

b.) Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában lévő óvodák

A Köznevelés Információs Rendszerébe (KIR) az óvodák által szolgáltatott adatok szerint 2014. október 1-jén DMJV Önkormányzata által fenntartott óvodákban a gyermeklétszám 5841 fő volt.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 6. és 11. §-ai meghatározzák a nevelési intézmények pedagógiai programjának kötelező elemeit. E szerint az óvodák pedagógiai programjának többek között tartalmazniuk kell

- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet,
- a gyermekvédelemmel összefüggő tevékenységet,
- az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket,
- a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységet.

Ugyanezen jogszabály 4. §-a alapján a nevelési-oktatási intézményeknek a Szervezeti és Működési Szabályzatukban rendelkezniük kell a rendszeres egészségügyi felügyelet és ellátás rendjéről is.

Az Önkormányzat által fenntartott óvodák vezetői által készített nevelési évre vonatkozó munkaterv része az óvoda gyermekvédelmi tevékenységének tervezése, illetve az adott nevelési évben végzett munkáról szóló beszámolóban az óvoda számot ad az elvégzett gyermekvédelmi munkáról is.

A fenntartó részére az óvodák által eljuttatott beszámolók alapján az alábbi megállapításokat lehet tenni:

A gyermekvédelmi feladatok koordinálását az intézményben az óvodavezető által megbízott óvodapedagógus végzi, akinek a feladatait a nevelési intézmény SZMSZ-e tartalmazza. A gyermekvédelmi feladatok koordinálásával megbízott pedagógusok részt vesznek gyermekvédelemmel kapcsolatos szakmai megbeszéléseken.

Az óvodákban elsődleges cél a prevenció, vagyis a veszélyeztetettség megelőzése, illetve a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, a családi környezetből fakadó kedvezőtlen, fejlődést gátló tényezők ellensúlyozása.

Az óvodákon belül az óvodapedagógusok és a gyermekvédelmi felelősök együttműködése szoros, a jelzőrendszer jól működik.

A gyermekjóléti központok munkatársaival folyamatos a konzultáció konkrét esetekben a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében.

A beiratkozó gyermekek szüleit a nevelési év elején, az első szülői értekezleten tájékoztatják a kedvezményes étkezésre való jogosultságról, valamint az igénybe vétel lehetőségéről.

A nevelési év elején az óvodapedagógusok saját csoportjukban feltérképezik a hátrányos helyzetű gyermekeket, és a szülőket tájékoztatják azokról a támogatási lehetőségekről, amelyeket igénybe vehetnek. Az érintett szülőkkel az óvoda folyamatosan tartja a kapcsolatot.

A pedagógusok jelzése alapján a gyermekvédelmi felelős családlátogatásokat végez a gyermekek családi körülményeinek megismerése céljából.

Az intézményekben beszélgetőköröket, előadásokat szerveznek, amelyeken szülők is részt vehetnek. Ezeken az alkalmakon magatartási problémákról, viselkedési zavarokról, konfliktus- és stresszkezelésről, lelki egészségvédelemről és az egészséges életmódról kapnak tájékoztatást és tanácsokat a szülők. Az egyéni problémák megbeszélésére fogadóórát biztosítanak a szülőknek, amellyel ők élnek is.

A jelzőrendszeri esetmegbeszéléseken részt vesz a gyermekvédelmi felelős, a Gyermekjóléti Központ szakembere és az óvodapedagógus.

Az óvodai csoportnaplókban az óvodapedagógusok megtervezik a gyermekvédelmi tevékenységüket, az adatokat folyamatosan vezetik. Szintén ebben a dokumentumban heti bontásban rögzítik a hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlesztését, amely hozzájárul a hátrányos helyzetből eredő esélyegyenlőtlenségek csökkentéséhez.

Az óvodapedagógusok folyamatosan figyelemmel kísérik a hátrányos helyzetű gyermekek sorsát, a változásról jelzéssel élnek a gyermekvédelmi felelős felé.

Az óvodák az alábbiakban látják a *hátrányos helyzet okait*:

- nehéz anyagi háttér
- lakhatási problémák (pl. albérlet)
- életmódbeli problémák
- munkanélküliség
- csonka család
- szülők pszichés problémái
- szülők túlhajszoltsága, amely mögött a munkahelyük féltése áll
- érzelmi biztonság hiánya (instabil párokapsolatok, gyermekelhelyezési viták)
- emberi kapcsolatok, viselkedési normák lazulása
- gyermekekre fordított kevés idő.

Az óvodák lehetőségeikhez mérten saját intézményükön belül is igyekeznek segíteni az óvodába járó rászoruló gyermekeknek és szüleiknek. Több óvodában is csere-bere akció, játék- és ruhagyűjtést szerveztek, illetve az óvoda alapítványa hozzájárult a nehezebb körülmények között élő gyermekeknek az óvodai, illetve óvodán kívüli programokon való részvételének költségeihez.

A rendszeres óvodába járást a hiányzások naprakész vezetésével a pedagógusok figyelemmel kísérik. Ennek eredményeképpen elenyésző az igazolatlan hiányzások száma. Igazolatlan hiányzás esetén az óvodavezetők a jogszabályban meghatározott módon értesítették a Járási Hivatalt.

Az óvodák vezetőinek több alkalommal kellett jellemzést készíteniük gyermekekről a veszélyeztetettségük megállapításához, vagy a veszélyeztetettségük megszüntetéséről szóló döntés meghozatalához.

A védőnő havonta tisztasági ellenőrzést végez az óvodákban. Problémát nem jeleztek az elmúlt nevelési évben.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel (tehetséges gyermekek, sajátos nevelési igényű gyermekek) történő foglalkozás mikrocsoportos vagy egyéni foglalkozás keretében valósul meg. A gyermekek differenciált képességfejlesztésére egyéni fejlesztési tervet dolgoznak ki az óvodapedagógusok, a fejlődésüket nyomon követik és a szülőket folyamatosan tájékoztatják. Minden óvodában zajlik tehetségfejlesztés, több tehetségterületre kiterjedően, többnyire tehetségműhelyekben.

A sajátos nevelési igényű gyermekeket is nevelő óvodák tapasztalata az, hogy az együttműködés a családokkal tartalmaz, és a gyermek fejlesztése érdekében a szülők tanácsot kérnek a pedagógusoktól és a gyermekkel foglalkozó gyógypedagógustól. Az esélyegyenlőség és az óvoda szolgáltatásaihoz való egyenlő hozzáférés minden gyermek számára biztosított.

Az egészséges életmódra nevelés minden óvoda egyik kiemelt nevelési területe, melynek keretében egészségnapokat, bemutatókat, előadásokat szerveznek a szülők és a gyermekek egészségtudatos szemléletének formálására.

Az óvodák az alábbi intézményekkel és személyekkel tartanak kapcsolatot:

- Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Debreceni Tagintézménye (logopédiai szűrés és fejlesztés, utazó gyógypedagógus, vizsgálat kérése)
- DMJV Családsegítő és Gyermekjóléti Központja, DMJV Gyermekvédelmi Intézménye
- Gyámhatóság
- Védőnői szolgálat
- Gyermekorvosok

Pósa Utcai Óvoda: Az óvoda alapító okirata alapján ellátja a menedékjogot kérő menedékes, oltalmazott és menekült kiskorúak óvodai ellátását az óvoda integrációs fejlesztő programját alkalmazva. Az óvodában megvalósul a multikulturális nevelés, a migráns gyermekek és szüleik vallási és kulturális igényeinek figyelembe vételével. Az óvodai nevelés során erősítik a gyermekekben a toleranciát, a másság elfogadását. Az óvodavezető kapcsolatot tart a Befogadó Állomással.

A beszámolókból kiderül az is, hogy az óvodák milyen esetekben éltek jelzéssel a megfelelő szervek felé:

Az óvodák egyedi esetei:

- *Sípos Utcai Óvoda:* Négy gyermek esetében készítettek jelentést a gyermekekről a gyermekjóléti központ telefonos megkeresésére, az óvoda két esetben élt jelzéssel a segítő szolgálatok felé.
- *Holló János Utcai Óvoda* egy esetben vette fel a kapcsolatot a gyermekjóléti központtal, melynek eredményeképpen az érintett gyermeket védelembe vették.
- *Bajcsy-Zsilinszky - Szoboszlói Úti Óvoda:* jelzőrendszeri esetmegbeszélést két alkalommal tartottak.

- *A Szivárvány Óvoda:* Igazolatlan hiányzás miatt két gyermek szülőjét szólította fel az óvodavezető a gyermekek rendszeres óvodába járatására. Közülük egy szülő esetében szabálysértési feljelentést tett az óvodavezető.
- *Hétszínvirág Óvoda:* A családgondozó telefonon érdeklődött a veszélyeztetett, illetve hátrányos helyzetű gyermekekről öt esetben.
- *Pósa Utcai Óvoda:*
 - Igazolatlan hiányzás miatt két alkalommal értesítette a gyámhivatalt.
 - Védelembe vétel felülvizsgálata tárgyaláson négy alkalommal vettek részt.
 - Védelembe vétel javaslati tárgyaláson egy esetben vettek részt.
 - Gyermekebántalmazás miatt egy esetben éltek jelzéssel.
 - Problémajelzés ismeretlen helyen tartózkodásról egy esetben történt.
 - A Héra Családsegítő Szolgálattal közösen jeleztek problémát a gyermekjóléti központ felé egy alkalommal.
- *Sinay Miklós Utcai Óvoda:* a Jerikó utcai tagintézményben egy esetben kellett a gyermekjóléti központ munkatársait értesíteni a szülő alkoholos állapota miatt.

Összességében megállapítható, hogy az óvodákban a prevenciónak és a szülőkkel való szoros együttműködésnek köszönhetően nem számottevő a gyermekvédelmi intézkedést igénylő esetek száma.

c.) Kenézy Gyula Kórház és Rendelőintézet

A Kenézy Gyula Kórház és Rendelőintézet feladatellátási köréhez tartozó védőnői és iskola-egészségügyi alapellátás során a gyermeki jogok érvényesülése különböző módon valósul meg.

Az óvodákban és iskolákban az intézmények gondoskodnak a rábízott gyermekek, tanulók felügyeletéről. Az iskolaorvos, iskolavédőnő, amennyiben problémát észlel, szóban/írásban jelzéssel él az intézmény gyermek- és ifjúságvédelmi felelőse, vagy igazgatója felé.

A Védőnői Szolgálat számára a feladatokat jogszabályok írják elő.

- 26/2014 (IV.8.) EMMI rendelet a várandós gondozásról
- 49/2004. (V.21.) ESZCSM rendelet a területi védőnői ellátásról
- 26/1997. (IX.3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 51/1997. (XII.18.) NM rendelet a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és szűrővizsgálatokról.

A területi védőnő alapfeladata a gyermekek – újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig –, várandós anyák, és családjuk egészségének megőrzése, figyelemmel kísérése. A feladatellátás során a családok számára magas színvonalon, az esélyegyenlőség elveinek betartásával biztosítják a területi védőnői ellátást, különös tekintettel a gyermekvédelmi tevékenységre, a gyermekjóléti szolgáltatókkal való együttműködésre.

A védőnő köteles veszélyeztetettség észlelése esetén jelzéssel élni a gyermekjóléti szolgálatnál és hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

A területi védőnő alapfeladatai a gyermekvédelemben

- *Nyilvántartja* a körzetében bejelentett lakcímmel rendelkező/életvitelszerűen élő várandós anyákat, a gyermekeket az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig és az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermekeket.
- *Tájékoztatja* a szülőt/törvényes képviselőt a gyermek jogairól, az egészségügyi ellátáshoz, a védőnői ellátáshoz való jogairól és a törvényes képviselő ez irányú feladatairól, kötelezettségéről, az igénybevétel elutasításának következményeiről.
- *Célzott és szükséglet szerinti gondozást végez* a szülővel/törvényes képviselővel előzetesen egyeztetett *gondozási terv alapján* a családlátogatás, védőnői tanácsadás keretében.
- *Értesíti a gyermekjóléti szolgálatot és a házi gyermekorvost/háziorvost*, ha:
 - a) a körzetében észleli várandós anya szociális válsághelyzetét,
 - b) a szülő/törvényes képviselő megtagadja a területi védőnői ellátás (családlátogatás, védőnői tanácsadás, szűrővizsgálat) igénybe vételét - a jogokról és kötelezettségről szóló tájékoztatás, a szükségletnek megfelelő egyeztetett gondozási és családlátogatási terv megajánlása ellenére,
 - c) a gyermek veszélyeztetettségének észlelése esetén.
- *Figyelemmel kíséri a gyermekjóléti szolgálat visszajelzését és az abban foglalt szükséges teendők megvalósulását.*
- *Védőnői helyzetértékelést készít* (pl. a település jegyzője, a gyermekjóléti szolgálat, a kórházi védőnő kérésére) a család szociális körülményéről a veszélyeztetettség háttértényezőinek feltárása érdekében.
- *Felkérésre – indokolt esetben, előzetesen egyeztetett időpontban – részt vesz közös családlátogatáson a gyermekjóléti szolgálat munkatársával, illetve esetmegbeszélésen a veszélyeztetettség csökkentése, megszüntetése érdekében.*
- *Megszünteti a fokozott gondozottként való nyilvántartást*, ha a jelzést – veszélyeztetettséget – indokoló tényező megszűnik.
- *Lehetőség szerint részt vesz a tervezett, előre egyeztetett időpontban megszervezett szakmaközi megbeszéléseken, illetve – képviseli a védőnői szolgálatot a gyermekjóléti szolgálat éves tanácskozásán, felkérésre szóban is tájékoztatást ad a körzetében végzett, illetve folyó gyermekvédelmi tevékenységéről.*
- *Írásban tájékoztatót készít a gyermekvédelemmel kapcsolatos területi védőnői munkáról, javaslatot tesz a gyermekvédelmi munka eredményességének javítására.*

Éves gyermekvédelmi jelentés 2014. évről

Várandós anyák (dec. 31-én) száma	955
Szociálisan fokozott gondozást igénylő várandós anya	35
Kiskorú várandós anyák	11
Kiskorú várandós anyák közül a 14. év alattiak	0
0-6 évesek (dec. 31-én)	11655
szociálisan* fokozott gondozást igénylő 0-6 évesek	345
Otthon gondozott 7-18 évesek (dec 31-én)	64
szociálisan* fokozott gondozást igénylő 7-18 évesek	4
Összes jelzés 2014. évben (db)	103

A várandósok között az előző évek tapasztalataihoz hasonlóan, egyre gyakrabban találkoznak fiatalos és/vagy szociálisan hátrányos helyzetűekkel. Sok esetben a várandós már nem az első gyermekét várja, így egy amúgy is nehéz helyzetben lévő családba születik a gyermek. Vannak olyan családok, ahol sajnos az egyetlen jövedelemforrást a gyermekek után járó családtámogatások adják.

Súlyos krízishelyzetekben haladéktalanul felveszik a kapcsolatot a gyermekjóléti szolgálatokkal, szükség esetén a gyámhivatallal. Ilyenkor az újszülött hazaadása kapcsán a szülőintézetekkel is szorosan együttműködnek.

A környezeti (szociális) okok miatt veszélyeztetett gyermekek közül sokan részesülnek alapellátás szinten gyermekjóléti ellátásban.

A város területén a szociálisan perifériára került családok lakhelyei nem mutatnak egyenletes megoszlást. Az elmúlt évekhez hasonlóan, ezek a családok főleg a külterületeken élnek – Biczó I. kert, Bayk A. kert, Dombostanya, stb. – ahol a szerény jövedelemből még fenntartható egy kisebb, alacsony komfortú lakás. A környező településekről szintén nagyszámú a migráció az előbb említett helyekre.

A külterületeket ellátó védőnőkre sok esetben „nehéz” feladatok hárulnak – lakcím keresés, nehezebb a kapcsolattartás a családdal, a várostól való távolság miatt a gondozott is nehezebben keresi fel védőnőjét, orvosát, illetve a bölcsődébe, óvodába való járás is nehézségekbe ütközik.

Ugyanakkor a város néhány „klasszikus” lakótelepén is megfigyelhető az elszegényedés (Fényes udvar, Tócskert, Vénkert, Újkert bizonyos részei). Az albérletben itt lakó családok sokszor fizetés nélkül, adósságokat felhalmozva az új lakcímüket eltitkolva próbálnak „eltűnni”.

Egyre gyakrabban fordul elő, hogy a családok, illetve a gyermekét egyedül nevelő szülő külföldön vállal munkát és bejelentés nélkül távozik gyermekével együtt.

A védőnői ellátást részben vagy teljes körűen nem igénylők száma az elmúlt évben a következőképpen alakult:

- Védőnői ellátást (családlátogatás; védőnői tanácsadás; szűrővizsgálat) nem igénylő családok száma: 13
- Védőnői látogatást nem igénylő családok száma (védőnői tanácsadás; szűrővizsgálat történik): 46

Sajnos a védőnői ellátás teljes elutasítása azt eredményezi, hogy a családdal/gondozottal mindenféle személyes kapcsolat megszűnik. Ezzel az esetleges családon belüli problémák, gyermeket veszélyeztető tényezők védőnő által történő felismerésére nincs innentől lehetőség. *Ezekben az esetekben a háziorvos felelőssége ezek felismerése.*

Az elmúlt évben a város területén a védőnők *9860 családot* gondoztak.

A 2014. év népmozgalmi adataira jellemző, hogy az előző évek születésszámaihoz viszonyítva, emelkedést mutat: *1840* volt a védőnők által ellátott területen az élve születések száma. (2005-ben 2019; 2006-ban 1947; 2007-ben 2048; 2008-ban 1932; 2009-ben 1922; 2010-ben 1760; 2011-ben 1789; 2012-ben 1783; 2013-ban 1754 volt).

A gondozottak érdekében *46 védőnői jellemzés-helyzetértékelés* készült a gyámhatóság, bölcsőde, csecsemőotthon, stb. felé, *131* esetben pedig *intézkedés* történt. A védőnők *68* esetben tapasztaltak *gyermekelhanyagolást*, ez magába foglalja a tárgyévet megelőző időszakban felfedezett eseteket is. *Gyermekbántalmazásról* *3* esetben tettek jelzést, mely valószínű, hogy nem tükrözi a valóságos helyzetet. Ennek oka elsősorban az, hogy a családon belüli nem fizikális bántalmazás általában rejtve marad (nincs külső sérelmi nyom, a gyermek nem panaszkodik róla).

Túl az eddig felsoroltakon, egyes konkrét ügyekben a védőnők és a családgondozók személyesen konzultálnak egymással, esetmegbeszélésen, gyámhatósági tárgyalásokon, szakmaközi megbeszélésen vesznek részt. A városban működő gyermekjóléti szolgálatokkal kapcsolatuk jó. A védőnők *karitatív tevékenységet* is folytatnak. Általában ez irányú tevékenységük során az általuk összegyűjtött ruhákat, gyerekbútort (kiságy), babakocsit juttatnak el az arra rászorultaknak. Sajnos ezek a lehetőségek is egyre inkább beszűkülnek.

A védőnők ifjúság-egészségügyi munkát látnak el a nevelési – oktatási intézményekben (főleg óvodában), így napi kapcsolatot tartanak fenn az óvónőkkel, pedagógusokkal.

A védőnők, mint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó egészségügyi szakemberek, a gyermek családban történő nevelésének elősegítését, a veszélyeztetettségének megelőzését és megszüntetését munkájuk során mindenkor igyekeznek szem előtt tartani.

d.) Bevéndorlási és Állampolgársági Hivatal Befogadó Állomás, Bicske Debreceni Telephelye (a továbbiakban: Befogadó Állomás)

A Befogadó Állomás évente elkészíti összefoglalóját, amely alapját képezi a DMJV Polgármesteri Hivatala részére megküldendő gyermekvédelmi tájékoztatásnak. Mivel a Befogadó Állomáson élő, 5. életévüket betöltött, elismerését kérő, befogadott jogállású, elismert menekült és oltalmazott gyermekek óvoda- és iskolakötelesek, így a Befogadó Állomás segíti ezen gyermekek megfelelő oktatási intézménybe való elhelyezését, valamint gondoskodik az oktatással kapcsolatos teendők koordinálásáról.

Továbbá a Gyvt. alapján a Befogadó Állomás gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó intézmény, ezáltal a jelzőrendszer tagja. Jelzőrendszeri tagként köteles jelzéssel élni a Befogadó Állomáson elhelyezett gyermekek veszélyeztetettsége esetén az illetékes gyermekjóléti intézmény felé.

A Befogadó Állomás a fentiekben szereplő törvényi kötelezettségeinek a 2014. évben az alábbiak szerint tett eleget:

Oktatás:

A Befogadó Állomáson élő 5. életévüket betöltött óvoda- és iskolaköteles gyermekek a *Csapókerti Általános Iskolában* és a *Pósa Utcai Óvodában* részesülnek oktatásban, nevelésben. Mind az iskolába, mind az óvodába történő beíratás egész évben folyamatos. Az adminisztrációs előkészületekből (bérlet- és beiskolázási támogatás igénylése, iskolai beíratás, OM-szám kérése, szülők tájékoztatása szervezett formában anyanyelvi tolmáccsal, vásárlások szervezése, lebonyolítása stb.) adódóan a Csapókerti Általános Iskolába havonta egy alkalommal történik az új érkező, tanköteles gyermekek felvétele, a Pósa utcai Óvodában havonta kétszer-háromszor is sor kerül a kisgyermekek beíratására.

A fenti köznevelési intézményeken túl a Befogadó Állomáson élő gyerekek oktatásában domináns szerepet vállalt 2012. november 5-től 2014. június 30-ig az Európai Menekültügyi Alap támogatásával megvalósult „Közös ég alatt” elnevezésű pályázaton belül a *Palánta Fejlesztő Iskola*, valamint az állami iskolarendszerű oktatást jelenleg is kiegészítette a *Tanide-Tanoda* elnevezésű program. A program a Komp Egyesület szervezésében a TÁMOP-3.3.9. A-12/2-2012.008. „Esély a tanulásra és a felzárkóztatásra migráns gyerekek számára elnevezésű” projekt formájában valósul meg egy fő projekt manager, egy fő szakmai vezető és pedagógusok részvételével. A tanítás 2013. szeptember 1-jén indult el a Tanide-Tanoda iskolában, a projekt befejezése 2015. július 30-án várható.

Az óvodai szünetek alatt a közfoglalkoztatás keretében felvett óvodapedagógus asszisztensek belső óvodai foglalkozásokat szerveznek az óvodás gyerekek részére követve a hagyományos óvodai rendet.

A *Pósa Utcai Óvodában* két óvodai egység (nagy- és kisovi) 2-2 csoportjában történik a Befogadó Állomásról érkező gyerekek óvodai nevelése a „*Lépésről lépésre*” elnevezésű integrált program segítségével, figyelembe véve a gyerekek kulturális, vallási sajátosságait. A gyerekek óvodába jutását két fő közfoglalkoztatott óvodapedagógus asszisztens biztosítja, akik aktívan bekapcsolódnak az óvoda pedagógiai munkájába is.

A pedagógiai szakmai anyag alapjait 2014. évben az óvodai fejlesztés szempontjából a következők képezték: finom motorikus kézügyesség, térbeli tájékozódás, hallás, kognitív képességek, magyar nyelvi órák, mozgásos terápia.

A fejlesztő foglalkozások anyagát az alábbiak alkották:

- a) a kézműves foglalkozások (rajzolás, hajtogatás, formák vágása, színezés, vonalvezető játékok) – finom motorikus kézügyesség fejlesztése
- b) irányt mutató mondókák, irányok, névutók tanulása, golyóvezető játékok - térbeli tájékozódás fejlesztése
- c) Mondókák, dalok tanulása - hallás fejlesztése
- d) Logikai feladatok teljesítése, alapvető matematikai fogalmak tanulása, formakirakó játék illesztése, helyére rakása, párosító játékok - kognitív képességek fejlesztése
- e) Versek, mondókák, dalok tanulása - magyar nyelvi fejlesztés
- f) Mozgásformák mondókára, lépegető játékkal egyensúlyérzék, ügyesség fejlesztése

A 2014. év egészére jellemző volt a gyermekek rendkívül magas óvodai fluktuációja, amelyre a korábbi évek nem mutattak példát. Havi szinten akár két alkalommal is nagy létszámmal kerültek gyerekek beíratásra a Pósa Utcai Óvodába, de az óvodai kezdésre 70-80 %-uk már nem volt fellelhető a telephelyen ismeretlen helyre való távozás miatt. Az óvodai kezdést az ismeretlen helyre való távozás mellett az egészségügyi problémák is megakadályozták. Az egészségügyi gondok alapjait az általános higiénias szabályok be nem tartása és az ebből

adódó betegségek képezték. Néhány esetben komolyabb megbetegedések (széklet- és vizelettartási problémák, értelmi fogyatékoság stb.) miatt is abbamaradt, vagy el sem kezdődött a kisgyermek óvodai nevelésben való részvétele. A telephelyen maradt, egészséges gyerekek óvodai közösségbe történő beillesztése is nagyon nehézkesen valósult meg, mivel az óvodakezdést követő néhány napon belül legnagyobb részben megszakadt a gyerekek óvodáztatása szintén a fent említett okok miatt.

Összességében elmondható, hogy a kialakult új helyzet következtében a 2014. évben érdemi nevelési-oktatási eredmények elérése szinte lehetetlenné vált. Sem hosszabb, sem rövidebb időre nem alakult ki egy-egy egységes óvodai csapat a telephelyen élő gyerekekből, így nem állt módjukban megvalósítani az ünnepekre való készülést, a komplett műsor összeállítását, a szülők felé történő előadását. A mindenkori, végső cél, az egységes toleráns, kiegyensúlyozott csoport formálása a fenti okok miatt nem jöhetett létre.

A szülők alulmotiváltságát, a gyerekek óvodai közösség iránti érdektelenségét magyarázza a rövid telephelyen való tartózkodási idő, valamint az alulszocializált közeg, ahonnan a családok egy része érkezett.

2014-ben összesen 103 kisgyermeket (elismerését kérő, oltalmazott, elismert menekült) írtattak be a Pósa Utcai Óvodába a következő állampolgársági megoszlás szerint: afgán 38 fő, koszovói 62 fő, szíriai 2 fő, szerb 1 fő.

A 103 főből 80 fő nem kezdett óvodát ismeretlen helyre való távozás vagy egészségügyi probléma miatt.

Év közben 97 fő távozott el ismeretlen helyre.

2014. június 16-tól augusztus 30-ig a Befogadó Állomáson *belső óvoda* működött a két óvodapedagógus asszisztens vezetésével tartva a hagyományos óvodai rendet.

A belső óvodát *összesen 27* kisgyermek (elismerését kérő, oltalmazott, elismert menekült) látogatta: *afgán 8 fő, koszovói 16 fő, szíriai 1 fő, nigériai 1 fő, szerb 1 fő.*

A *Csapókerti Általános Iskolában* a magyar nyelvi felzárkóztató csoportban és magyar osztályokban tanulnak a Befogadó Állomásról érkező gyerekek.

A magyar osztályokban a magyar tanrend szerinti oktatás zajlik, ahol a magyarul jól tudó és értő migráns gyerekek rövid időn belül teljes értékű tagjaivá válnak az osztályközösségnek.

A magyar nyelvi csoport összes fogadó kapacitását az iskola fenntartója 2012. évben 32 főben maximalizálta. Eme csoportban életkor szerinti bontásban folyik az oktatás napi 4-4 tanórán.

A tantárgyak meghatározó részét a magyar, mint idegen nyelv teszi ki, továbbá külön hangsúly kerül az írás-olvasás órákra, a matematikára, rajz- és énekoktatásra.

A tudásanyag elsajátítása változó tempóban halad a csoportösszetételtől függően. Mind a két nyelvi csoport különböző korú, képességű gyerekekből tevődik össze, akik eltérő oktatási múlttal rendelkeznek.

A fentiekén túl nehezíthetik a tanítási-tanulási folyamatot a különféle zavarok (tanulási, beilleszkedési és magatartászavar) is, amelyek sok esetben a menekülés alatt ért megrázkódtatásokból, traumákból, a környezetváltozásból, a kulturális eltérésekből adódnak.

A 2014. iskolai évre is – az óvodai tapasztalatokhoz hasonlóan – általánosságban elmondható főleg a koszovói és a szerb állampolgárságú gyerekeknél a szülők teljes közönye, az oktatási intézmény, az oktatási anyag felé mutatott abszolút érdektelenség. Ennek az alapvető oka valószínűleg abban lelhető fel, hogy a családok nagyon rövid ideig tervezték Magyarországon

történő tartózkodásukat, így ebben a néhány napos, néhány hetes időszakban az anyagi- és fizikai feltöltődés volt a cél, nem pedig a gyerekek iskolai rendszerbe történő beillesztése.

Az afgán tanulóknál észleltek némi tanulás iránti vágyat, érdeklődést az iskolai szabályok, a magyar nyelv tanulása iránt. Ők könnyen beilleszkedtek az iskolai közösségbe. Abban az időszakban, míg itt tartózkodtak, aktivitást, igyekezetet mutattak a tanulásban. Magatartásukkal is kiemelkedtek a csoportból, illem- és tisztelettudó, segítőkész diákokként viselkedtek mind a pedagógusokkal, mind a társaikkal szemben.

Összességében szintén jellemző volt a folyamatos, magas létszámú iskolai beíratás, azonban a rövid tartózkodási idő miatt folyamatosan alacsony csoportlétszám jelentkezett. A kevés tanulói létszám miatt 2014. szeptemberétől indokolatlanná vált a kétcsoportos megosztás, ettől a hónaptól egészen év végéig egy csoportban folyt az oktatás. A csoportban tartósan 4-8 fő tanult. A kis létszám könnyen összekovácsolta a tanulókat annak ellenére, hogy a gyerekek eltérő képességekkel, oktatási háttérrel rendelkeztek. Az állandósult kis létszámú csoportnak a pozitív oldalát kihasználva a pedagógusok nagy hangsúlyt tudtak fektetni az egyéni differenciálásra, fejlesztésre mindenkinek a saját igényeihez mérten.

Az iskola rendkívül fogékony volt a sérült gyerekek fogadására (hallássérült, süket-néma, beilleszkedési és tanulási zavarral küzdő), akiket sikerült megfelelően integrálni a klasszikus osztályközösségbe. A nagymértékű távozás miatt azonban ők is kevés időt tartózkodtak az oktatási intézményben.

Összegezve elmondható, hogy a rövid iskolai tartózkodási idő miatt nagy eseti problémák akár a tanulást, akár a magatartást nézve nem alakultak ki. A gyerekek éppen megértették az iskolai szokás-szabályrendszert, éppen belekóstoltak a magyar nyelvbe, s már az új csoporttal kezdődött minden újra. A beíratott tanulók 4/5-e el sem jutott az iskolai rendszerbe az ismeretlen helyre való távozás miatt, azok a gyerekek, akik néhány hétig még Magyarországon tartózkodtak, iskolaidőben hasznos elfoglaltsággal voltak ellátva.

Mindösszesen 161 fő gyermek (elismerését kérő, elismert menekült, oltalmazott) került beíratásra a Csapókerti Általános Iskolába a 2014. évben a következő állampolgársági megoszlás szerint: afgán 60 fő, koszovói 82 fő, palesztin 1 fő, iráni 1 fő, szíriai 3 fő, kubai 2 fő, szerb 6 fő, etióp 1 fő, szomáliai 1 fő, török 3 fő, hontalan 1 fő.

A 161 főből 101 fő nem kezdett iskolát ismeretlen helyre való távozás vagy egészségügyi probléma miatt.

Év közben 137 fő távozott el ismeretlen helyre.

2014. évben három tanuló került magyar osztályokba (6. oszt.: 1 fő, 5. oszt.: 1 fő, 2. oszt.: 1 fő), 158 fő gyermek a magyar nyelvi felzárkóztató csoportban tanult.

A tanköteles, részletes menekültügyi eljárásra utalt, elismerését kérő gyermekek a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról rendelkező 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet alapján tanévenként egy alkalommal részesülnek *beiskolázási támogatásban*, (értéke az öregségi nyugdíjminimum, 28.500 Ft) továbbá a havi *utazási tanulóbérlet* megtérítésében. A tanköteles, előzetes menekültügyi eljárás alatt álló gyermekek csak bérlettámogatásra jogosultak.

A beiskolázási támogatás fordítható tankönyvekre, tantárgyi munkafüzetekre, taneszközökre, valamint ruházatra. Ezek beszerzésében 2014. évben is a Befogadó Állomás nyújtott segítséget.

2014. januárjától a 16-18 év közötti fiataloknak is igény szerint lehetőségük nyílt befejezni az általános iskolai tanulmányaikat a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Debreceni Tankerülete által kijelölt Nagysándor József Általános Iskolában.

2014. évben eme korosztály részéről nem merült fel az igény a szervezett formában történő oktatásra, néhányan közülük a telephely által kínált magyar nyelvi órákba kapcsolódtak be.

A *Palánta Fejlesztő Iskola* hátránykompenzáló és fejlesztő foglalkozásai egy fő pedagógussal, egy fő mentorral, továbbá 2013. év októberétől egy fő szociális segítővel működött a Befogadó Állomáson. A gyerekek életkor és képesség szerinti differenciált csoportbontásban vettek részt az oktató-nevelő jellegű órákon, amelynek alapjait a Csapókerti Általános Iskolában vett tananyag képezte. A csoportok kialakításában 2013. szeptembere óta mérvadó szerepet töltött be a Csapókerti Általános Iskolába való beiskolázás.

2014-ben *összesen 160* gyermek fordult meg a Palánta Fejlesztő Iskolában. 2013. februárjától a nem tanköteles, 16-18. év közötti gyerekek is beíratásra kerültek igény szerint. A projekt *összidőtartama alatt 240* tanuló kapcsolódott be a Palánta Fejlesztő Iskola foglalkozásaiba.

A 160 fő tanuló (elismerését kérő, elismert menekült, oltalmazott, befogadott, idegenrendészeti eljárás alatt álló) állampolgársági megoszlása: *afgán: 66 fő, koszovói: 59 fő, szíriai: 11 fő, szerb: 3 fő, bangladesi: 3 fő, kubai: 3 fő, orosz: 2 fő, marokkói: 2 fő, hontalan: 2 fő, szudáni: 2 fő, szomáliai: 1 fő, algériai: 1 fő, ghánai: 1 fő, iráni: 1 fő, török: 3 fő.*

Év közben 125 fő távozott el ismeretlen helyre, illetve került átköltöztetésre az ország más telephelyeire.

2014. évben és jelenleg is a Befogadó Állomáson a 18. életévüket betöltött lakóknak lehetőségük van napi szinten a magyar nyelv tanulására. A tanulni kívánók egész évben csatlakozhatnak a nyelvvórákhoz. A tanulók igényeit figyelembe véve elérhető az ügyfelek számára egyéni korrepetálás, kiegészítő óra.

A tananyagok a mindennapi kommunikációhoz igazodnak, elsősorban szituációs gyakorlatokkal, képes szótárak használatával, nyelvtani feladatokkal segítik a tanulókat a magyar nyelv elsajátításában.

Civil szervezetek, egyházak önkéntesei révén (AISEC és Református Egyház) felnőttek számára angol, olasz, portugál nyelvi képzés zajlott a telephelyen heti két alkalommal egy-egy órában.

Gyermekvédelem:

A Befogadó Állomáson 2014. évben is nagy hangsúly került a preventív gyermekvédelmi feladatok ellátására.

A prevenció keretein belül a Befogadó Állomás egy szociális munkása folyamatosan gyermekvédelmi tájékoztatást tartott az újonnan érkező családok részére csoportos, illetve egyéni foglalkozások alkalmával anyanyelvi tolmács segítségével. A tájékoztatás során feldolgozásra került a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény olyan vonatkozásban, hogy a törvény hatálya Magyarországon kire terjed ki, a gyermekeket és a szüleiket milyen jogok illetik meg, milyen kötelezettségek terhelik. Megbeszélték a magyarországi gyermekvédelmi rendszer működését, külön hangsúlyt kapott a Befogadó Állomáson a fokozott szülői kötelezettség és felelősségvállalás megjelenése, illetve azon lehetőségek, amelyek a gyermekeket illetik meg a Befogadó Állomáson való tartózkodás alatt. Az első gyermekvédelmi tájékoztatások lehetőséget kínáltak arra, hogy párbeszéd induljon el a Befogadó Állomás és az ott lakók között teret adva a bizalmi légkör

megteremtésének. Az elsődleges gyermekvédelmi találkozókra és kapcsolatfelvételen túl minden egyes család esetében sor került egy szociális és menekült ellátási adatlap felvételére, amely az általános és a menekültügyi eljárással kapcsolatos adatokon túl kiterjedt a gyermek és családja szociális helyzetére, a családi körülményekre, a család szocializációjára, szociokulturális jellemzőire.

A prevenciós előadások és látogatások során felszínre kerülhettek az esetleges gyermeknevelési hiányosságok, az elhanyagoló nevelés attitűdjei, magatartási és beilleszkedési nehézségek, családi konfliktusok. A folyamatos látogatásnak, kapcsolattartásnak a prevenció mellett másik alapvető célja volt: a problémák, veszélyeztetettség észlelése, enyhítése, megoldása.

A családok részére úgynevezett családi fórumokat tartanak, melyek célja, hogy a különböző témákban – higiénés feltételek betartása, egészséges táplálkozás, gyermeknevelés, a magyar kultúra, történelem – információval, tanácsokkal lássák el a szülőket.

A szülők a fórumon megoszthatják problémáikat, észrevételeiket, javaslataikat. A fórumok nagy népszerűségnek örvendenek, hiszen segítik a lakókat abban, hogy jobban megismerjék egymást, lehetőséget biztosítsanak arra, hogy együtt gondolkodva oldják meg problémáikat.

A Befogadó Állomás szoros együttműködési kapcsolatban áll a DMJV Gyermekvédelmi Intézménye Gyermekjóléti Központjával a Befogadó Állomáson észlelt, esetleges gyermek-veszélyeztetettségek kapcsán. Amennyiben a Befogadó Állomás dolgozói, szociális munkásai, illetve a táborlakók észlelik az érzelmi, fizikális, morális, lelki veszély meglétét az állomáson élő családok esetében, azonnali írásbeli jelzéssel élnek a Gyermekjóléti Központ felé. A jelzés után a családgondozó látogatást tesz az adott családnál, majd családgondozói tájékoztatásban közli az észrevételeit és a Gyermekjóléti Központ intézkedési lehetőségeit. A Gyvt. hatálya csak az elismert menekült és az oltalmazott gyermekekre, fiatal felnőttekre és szüleikre terjed ki, ezért más jogállású családokat az alapellátás, vagy védelembe vétel keretein belül nem áll módjukban gondozni. Amennyiben elismerését kérő, illetve befogadott jogállású családoknál súlyos veszélyeztetettség áll fenn, a gyermek, gyermekek ideiglenes hatályú elhelyezésére kerülhet sor.

Ha kevésbé súlyos gyermekvédelmi problémáról van szó (pl. testvérek verekednek stb.) úgy először a Befogadó Állomás szociális munkásai beszélgetnek el a szülőkkel. Ezt az elbeszélgetést a szociális munkás feljegyzésben rögzíti. Amennyiben a beszélgetés hatására sem történik változás, úgy a szülőt írásban felszólítják és felhívják a figyelmét arra, hogy a továbbiakban a Gyermekjóléti Központ felé kötelesek jelzéssel élni.

2014-ben 241 család (18 különböző állampolgárságú család) vett részt gyermekvédelmi tájékoztatón, akik közül a legtöbb afgán és koszovói állampolgárságú volt.

2014-ben gyermekvédelmi tájékoztatót részt vevő családok száma havi bontásban állampolgárság szerint:

Állampolgárság/Hónap	január	február	március	április	május	június	július	augusztus	szeptember	október	november	december	összesen
afgán	25	15	8	7		2	11	8	9	12	19	11	127
iráni							1	1					2
koszovói		1	1			9	12	13	16	14	11	5	82
szerb		2					1						3
szíriai		1				1			1				3
etióp									1				1
eritreai	2							1					3
szudáni						1							1
szomáliai	1						3						4
nigériai				1									1
sierra leonei				1									1
ghánai		1		1									2
elefántcsontparti				3									3
bosnyák				1									1
palesztin-ország				1									1
palesztin				1								1	2
ruandai					1								1
guineai	2				1								3
összesen	30	20	9	16	2	13	28	23	27	26	30	17	241

A szociális és menekült ellátási adatlapok felvételénél észrevehető volt, hogy a családok szívesen beszéltek szociális háttérükről, míg kialakult terveik nem voltak a jövőre nézve. A szülők részéről gyakran tapasztalták, hogy sem írni, sem olvasni nem tudnak, így céljukként a gyermekeik iskoláztatását tűzték ki. Egészségi állapotukat, közérzetüket a többségük megfelelőnek mondta. Legfontosabbnak a biztonság és a nyugalom érzését említették. Az otthon maradt családtagjaikkal általában tartják a kapcsolatot.

A rendszeres családlátogatások alkalmával azt tapasztalták, hogy a családok többségének a lakótere rendezetlen, így tanácsokkal, javaslatokkal látták el őket. Számos családlátogatás, tájékoztató célja az volt, hogy a higiénés feltételek betartásának fontosságáról beszélgessenek. A családok általában gyermekeik részére igényelték ruházatot, melyet adományból biztosítottak a részükre.

Gyakran előforduló probléma volt az, hogy a szülők a gyermekeiket felügyelet nélkül hagyják a Befogadó Állomás területén, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolhatja, vagy akadályozhatja.

Gyermek fizikai elhanyagolása - mint elégtelen ruházat, nem megfelelő személyi higiéné -, valamint házasvársi bántalmazás kapcsán több alkalommal érkezett jelzés.

A Gyermekjóléti Szolgálattal egy esetben történt eszmegbeszélés, amikor egy állapotos édesanya megtagadta a magzattal kapcsolatos vizsgálatokat, továbbá két éves kisfia egészségét veszélyeztette az orvosi vizsgálatok mulasztásával.

A családokat eszmegbeszélésekkel, gyermekvédelmi szakemberek, ill. pszichológusok, pszichiáterek közreműködésével segítették a problémáik megoldásában.

A 2014. évben tapasztaltak szerint a családok örömmel fogadták a látogatásokat, beszélgetéseket. Elmondásuk szerint ezek az alkalmak segítették őket abban, hogy választ kapjanak kérdéseikre és abban, hogy könnyebben beilleszkedjenek egy számukra új környezetbe.

Ellátási és támogatási formák a Befogadó Állomáson élő gyermekek részére:

Az elismerését kérő gyermekek a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény és a 301/2007. (XI.9.) Korm. rendelet alapján 2014. évben az alábbi ellátásokban részesülhettek:

- az érkezésüket követő adminisztráció és tájékoztatás után *elhelyezés* a családok számára kijelölt szállóépületekbe, illetve apartman házakba
- *napi háromszori étkezés* (reggeli, ebéd, vacsora), *vagy ennek megfelelő értékű, emelt normás étkezési hozzájárulás* (1.000 Ft/nap/fő)
- személyes használatra *étkező- és tisztálkodási eszközök*
- *egészségügyi ellátás* (heti két alkalommal gyermekorvos és védőnő rendel, valamint napi 8 órás nővéri ügyelet áll a betegek rendelkezésére)
- *részesítés az adományokból*
- tanköteles gyermekek esetében *oktatási-nevelési költségek* (havi utazási tanulóbérlet, szükség esetén iskolai-óvodai étkezés) és a *beiskolázási támogatásaik* – 28.500 Ft/fő/tanév (amennyiben az elismerését kérőt az előzetes, menekültügyi vizsgálati eljárásból részletes vizsgálati szakaszba utalják) megtérítése, szükség esetén *oktatási intézményben történő étkezés*
- *szabad felhasználású havi költőpénz* (7.125 Ft/hó) biztosítása, amennyiben az elismerését kérőt az előzetes, menekültügyi vizsgálati eljárásból részletes vizsgálati szakaszba utalják.

A Befogadó Állomáson tartózkodó befogadott jogállású gyermekek ellátása és támogatása a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény és a 114/2007. (V. 24.) Korm. rendelet alapján történik:

- elhelyezés és háromszori étkezés
- egészségügyi ellátás
- szükség esetén oktatási intézményben történő étkezés
- havi utazási tanulóbérlet megtérítése
- beiskolázási támogatás (14.250 Ft/fő/tanév)
- személyes használatra étkező- és tisztálkodási eszközök
- szabad felhasználású havi költőpénz (7.125 Ft/hó), amennyiben 14. életévét betöltötte, valamint a befogadó állomáson való tartózkodás harmadik hónapjától jogosult a költőpénz felvételére.

Az idegenrendészeti eljárás alatt álló gyermekek a fenti jogcímeken ellátásra nem jogosultak.

A Befogadó Állomáson élő gyermekek még részesülhettek a következő ellátási formákban:

- a 18 hónap alatti kisgyermekek számára külön ruházat, tisztálkodási szerek, valamint bébiételekből, bébi italokból és életkoruknak megfelelő tápszerszerekből álló csomagok biztosítása, továbbá 18 hónapos kortól 2,5 éves korig a kisgyermekeknek tej –kiegészítés, amennyiben a szülő a természetben történő étkezést választja
- újszülött gyermekeknek kezdő babakelengye-csomag biztosítása

- az Európai Menekültügyi Alap támogatásával megvalósuló „Egy alma egy nap” elnevezésű pályázat keretein belül napi ételmiszer-kiegészítés (gyümölcsök, tejtermékek) és ételmezési-étkezési tanácsadás szakember közreműködésével
- szabadidős és kulturális programokon való részvétel
- gyermekvédelmi prevenciós tájékoztatások, baba-mama klub anyanyelvi tolmáccsal
- kiegészítő magyar nyelvi kurzusok, felzárkóztatás, korrepetálás (civil szervezetek, önkéntesek, hallgatók bevonásával)
- speciális, mentális segítségnyújtás (a Cordelia Alapítvány pszichiátriai és pszichológusai a megkínzott, traumatizált családoknak, gyermekeiknek nyújtanak segítséget).

Közösségi élet:

A Befogadó Állomáson a szociális szakmai feladatokat a szociális és menekült ellátási csoport látja el, amely a munkaköri leírásokban meghatározott mindennapi szociális és menekült ellátási feladatain túl szoros kapcsolatot tart fenn a hatóságokkal, civil szervezetekkel, szociális intézményekkel, iskolákkal, óvodákkal, társszervekkel. 2012. novemberétől Európai Unió pályázatok révén egy fő közösségi-szociális munkás egészíti ki jelenleg is a csoportot. A közösségi életért felelős szociális munkások a Befogadó Állomás lakói közül kikerülő belső animátorok (4 fő) segítségével a folyamatos külső, illetve belső helyszíneket egyaránt érintő programszervezést, a szabadidő hasznos eltöltésére irányuló tevékenységek szervezését, lebonyolítását látják el. A Befogadó Állomás Községi Háza reggel 10.00-tól este 18.00-ig színes programokkal, nyelvtanfolyamokkal, kézműves foglalkozással, rekreációs, sport tevékenységek sokaságával, fodrász- és kozmetikus tanulók által tartott bemutatókkal várja valamennyi korosztály és célcsoport képviselőit.

A korábbi évek gyakorlatához hasonlóan 2014. évben is különféle ünnepi programokon keresztül (Mikulás ünnepség, karácsonyi programok, gyermeknap, Húsvét, sportrendezvények stb.) igyekeztek megismertetni a legkülönbözőbb célcsoportokkal, elsősorban a gyermekekkel a magyar kultúra sajátos jegyeit.

Az immár XIV. alkalommal megrendezett Nemzetközi Menekültnap alkalmából a Befogadó Állomás területén a lakók egész napos kulturális, kulináris, sport- és gyermekprogramokon vehettek részt.

A rendezvények a szórakozáson túl lehetőséget adtak a közösségépítésre, a csoportokon belül működő „szabályok” megismerésére, a gyermekek családi hátterének további feltérképezésére.

A civil szervezetek közreműködését is meg kell említeni, akik 2014. évben is segítettek abban, hogy a programok minél színesebb palettájáról választhassanak a szórakozni vágyók.

Ezúton felajánlották a lehetőséget arra, hogy az írásbeli beszámolókon túl személyesen is bemutathassák azt a gyermekvédelmi munkát, amit a Befogadó Állomáson nap, mint nap végeznek.

5. A jelzőrendszeri tagok észrevételei, javaslatai a gyermekek helyzete, illetve a gyermekvédelmi rendszer javítása érdekében

DMJV Gyermekvédelmi Intézménye, valamint DMJV Családsegítő és Gyermekjóléti Központja által működtetett gyermekjóléti központok kérdőívet juttattak el minden érintett szakemberhez, hogy a jelzőrendszer tagjainak írásos tájékoztatóit figyelembe véve átfogóan

értékeljék a jelzőrendszer éves működését, áttekintsék a gyermekjóléti alapellátás valamennyi formáját, és javaslatot tehessenek a működésük javítására.

A jelzőrendszerrel kapcsolatban általánosan elmondható, hogy problémás a gyermekorvosokkal való együttműködés, nehezített a pedagógusokkal a találkozási pont megtalálása, változóak a rendőrséggel kapcsolatban szerzett tapasztalatok. Esetükben a statisztikai szemlélet, ami problémát okozhat. A jelzések hektikusan érkeznek. Jogszabályban rögzített a jelzési kötelezettség elmulasztásának lehetséges következménye, azonban erre igen ritkán kerül sor. A fontos az, hogy a jelzőrendszeri tagok a gyermekek érdekeit tartsák szem előtt, segítsék őket jogaik érvényesítésében.

Javaslatok, észrevételek:

➤ Védőnői szolgálat

- Ingyenes játszóházak, közösségi foglalkozások, baba-mama klub szakemberek bevonásával
- Több fejlesztő szakember (gyógypedagógus, pszichológus, logopédus, gyógytornász)
- A rászoruló családok számára több segítség nyújtása (élelmiszer, ruházat, játék)
- Gyorssegélyek bevezetése krízishelyzetekre (gyógyszerek kiváltása)
- Gyermekorvosok nagyobb mértékű bevonása az esetekbe, esetmegbeszélésekbe
- Gyakoribb, közös családlátogatások
- Több esetkonferencia, szakmai konzultáció, továbbképzés szervezése
- Hétvégén, szünetekben is működő gyermekétkeztetés, gyermekprogramok.
- Még több természetbeni támogatás – élelmiszer, játék, ruha, gyógyszer, tápszer.
- Több lehetőség jogi tanácsadásra, képviselőre.

➤ Bölcsődék:

- Rendszeres kapcsolattartás az intézmények között

➤ Óvodák:

- Több együtt töltött idő a családdal, családi programok
- Kommunikáció, gyakoribb kapcsolattartás
- Gyűjtés a rászoruló gyermekek részére (ruha, játék, cipő stb.), adomány
- Bizalmi kapcsolat, partneri együttműködés kialakítása a szülőkkel, merjenek segítséget kérni
- Szülői fórumok szervezése
- Csoportszobai és az udvari játékok, berendezések korszerűsítése
- A média hatásának ellensúlyozása
- Alacsonyabb csoportlétszám, egyéni foglalkozás
- Rendszeres tájékoztatás, képzések, tréningek, konferenciák a gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek számára
- Havonta, két hetente ill. szükség szerint észlelő és jelzőrendszeri esetmegbeszélés
- Személyi feltételek bővítése: gyógypedagógus, pszichológus, fejlesztő pedagógus
- A magatartás problémákkal és képességbeli elmaradással küszködő gyermekeket az érintett szakemberek a közösségben figyeljék meg
- Óvodaként folyamatos logopédiai ellátás, nagyobb óraszám

- Szakmai megbeszélések tartása, ahol tájékoztatást kapnak a jogszabályi változásokról
- A hátrányos helyzetű családok számára több ingyenes kulturális program, étkezési, utazási térítés, gyógyszerellátás biztosítása

➤ **Általános iskolák:**

- Az iskolákban leginkább észlelt problémák: anyagi, igazolatlan iskolai hiányzások, dohányzás, felszerelés hiánya, gondozatlanság, felügyelet hiánya, magatartási problémák, szülői elhanyagolás, bántalmazás, táplálkozási problémák, beilleszkedési- és tanulási zavar, szenvedélybetegségek
- Személyi feltételek bővítése: főállású gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, pszichológus (több napon), szabadidő szervező
- Szakemberek közötti együttműködés erősítése
- Az iskolavédőnők és házi gyermekorvosok bevonása a szakmai munkába
- A mélyszegénységben élő családok gyermekei iskoláztatásának támogatása (utaztatás, ruházat, felszerelés)
- Napi kapcsolattartás az osztályfőnökökkel
- Összintébb, kendőzetlenebb problémafeltárás, az adminisztráció csökkentése, szorosabb kapcsolattartás az intézmények között
- Negyedévente tájékoztató megbeszélések, esetmegbeszélések szervezése
- Prevenációs tevékenység erősítése, életvezetési tanácsok, gazdálkodási ismeretek nyújtása, személyiségfejlesztés, közösségfejlesztés, konfliktuskezelési technikák megismertetése
- A családból való kiemelést ne kövesse az iskolából való kiemelés
- A gyermekvédelmi gyám és a tanuló intézménye közötti szorosabb együttműködés

➤ **Középiskolák:**

Hasonló problémákkal találkoztak, mint az általános iskolák, kiegészítve a kortárs csoport negatív hatásaival, s egy lényeges jelenséggel, a drogfogyasztás elterjedésével.

Javaslataik között az alábbiakat említik:

- Jelzőrendszeri tagok kapcsolattartásának javítása
- Összefogás a szabadidő ésszerű eltöltésére
- Megelőző programok
- Hasznos szórakozási programok felajánlása városi szinten
- Hátrányos helyzetű tanulók részére az étkeztetés, osztálykirándulások költségét természetbeni juttatásként kellene biztosítani
- Személyi feltételek bővítése: főállású, szakképzettséggel rendelkező gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, pszichológus, szabadidő szervező, pedagógiai asszisztens
- Szakemberek által tartott tájékoztató szülők részére, szülői fórumok
- Családok támogatása
- Az iskolákra vonatkozó jogszabályokat egy helyen, egy honlapon el lehessen érni
- Tájékoztatás törvényi változások gyakorlati megvalósításáról
- Droghasználat, terjesztés, illetve a nagy számú igazolatlan mulasztás kezelése komplex összefogással, a jelzőrendszer tagjainak állandó, élő kapcsolatával valósítható meg

- A szociális és gyermekvédelmi ellátórendszer megismertetése a gyerekekkel (rendhagyó osztályfőnöki óra)
- Nyitott programlehetőség, ahol a gyerekek hasznosan eltölthetik idejüket (klub foglalkozások, tánc- és sport lehetőségek, tanulást segítő foglalkozások)
- Közösségi, szabadidős programok térítésmentesen
- Az internet veszélyei, ezzel kapcsolatban prevenciós programok szervezése

➤ Háziorvosok:

- A cukorbetegség növekvő tendenciájára hívták fel a figyelmet. Megfogalmazták, hogy a felnőttek alapvető higiénés problémákkal küzdenek, alapvető ellátásokkal nincsenek tisztában, hiányosak az ismereteik a lázmérés, lázcsillapítás terén, „banális” megbetegedések kezelését sem ismerik.
- A drogfogyasztás megelőzése kapcsán szükséges tennivalók fontosságát hangsúlyozták.

➤ Gyermekorvosok:

A gyermekek általános egészségügyi helyzete jó, de nőtt az asztmás, allergiás gyermekek száma, valamint a viselkedészavaros, szorongó gyermekek száma is növekvő tendenciát mutat. Véleményük szerint az egészségtudat nem megfelelő, a prevenciót nem tartják annyira fontosnak a családok. Családon belüli bántalmazásra utaló jelekkel a beszámolót visszaküldő orvosok nem találkoztak.

- A Hajdú- Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Debreceni Tagintézményében többségében pszichés állapot feltárását célzó vizsgálatokat és szakértői véleményeket végeztek. Az együttműködést jónak minősítették.
- Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Debreceni Javító Intézetének véleménye az együttműködésről jó, konzultációkat folytattak az előzetes letartóztatás fenntartásának időpontjáról, a javító intézeti nevelés ideiglenes és végleges időpontjáról, a szülő-gyermek kapcsolattartásának gyakoriságáról.
- A Bíróság a polgári peres eljárások keretei között leginkább a családon belül felmerült vitás kérdések: a házasság felbontása, a gyermek sorsát érintő kérdések: szülői felügyelet gyakorlásának rendezése, tartási kötelezettség megállapítása és a kapcsolattartás rendezése során képes betölteni a jelzőrendszer tagjaként a kötelezettségét. Szorosabb együttműködést javasoltak.
- A Pártfogó Felügyelői Szolgálat tájékoztatása szerint az együttműködés személyes konzultáció, telefon, írásos dokumentáció, esetmegbeszélés és szakmai tanácskozás formájában valósult meg. Hatóság felkérésére 103 környezettanulmányt készítettek, a pártfogó felügyelet végrehajtásáról szóló elrendelések száma 89 volt, míg csoportfoglalkozáson 42 fiatal vett részt.
- Az Áldozatvédelem látókörébe 49 fiatal került. A segítségkérés célja az okmányok pótlásánál (költségmentességi kérelmeknél) felhasználható hatósági bizonyítvány kérése volt.

- A Családok Átmeneti Otthonainak beszámolóiból kiderült, hogy az együttműködés folyamatos és eredményes. Az intézményi férőhely kihasználtsága az elmúlt évben 100%-on felüli volt.
- A Befogadó Állomás beszámolójában az általuk végzett gyermekvédelmi tevékenység került bemutatásra.

6. Felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések, valamint az intézmények működését engedélyező hatóság ellenőrzésének tapasztalatai

a.) A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatalának a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Sznyr.) 36. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti kétévenkénti ellenőrzése

Az ellenőrzésről készült jegyzőkönyvek az alábbi főbb megállapításokat tartalmazzák:

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye

A vizsgálat 2014. január 29. és 2014. február 4. között zajlott. Az intézmény átszervezése az év folyamán megtörtént, a pénzügyi-gazdasági feladatokat a DIM látja el. A karbantartási és udvarosi teendőket, a beszerzéssel és egyéb gazdálkodással kapcsolatos feladatokat a DIM szervezi és végzi az intézmény és tagintézményei vonatkozásában.

A bölcsődék a személyi feltételeket, közvetlenül a gyermekcsoportokban dolgozó szakembereket tekintve megfelelnek a jogszabályi előírásoknak, az öt vagy több gyermekcsoport esetén a hiányzó kisgyermeknevelők alkalmazása, ahol még nem történt meg, folyamatban van. Egy kivételével, az ellenőrzés időpontjában minden dolgozó szakképzett. A módszertani szakértő javaslata alapján meggondolandó a 4 csoporttal működő bölcsődékben a további plusz egy szakember alkalmazása.

A 12 tagintézményben a gyermekek elhelyezési és tárgyi feltételei megfelelnek a Módszertani levélben előírtaknak. A gondozást-nevelést kiszolgáló helyiség barátságosak, a gyermekek szükségleteinek megfelelően vannak berendezve. A gyermekek érdekeit, a szakmai szabályokat is figyelembe vevő folyamatos karbantartás a népegészségügyi intézet és a bölcsődei szakemberek útmutatásai alapján elengedhetetlen.

Az intézményi dokumentáció és a dolgozók iratanyaga pontosan, precízen vezetett.

A szakembereket minden elismerés megilleti, hiszen a bölcsődék összképe, hangulata, esztétikája nekik köszönhető. Látszik, hogy minden a gyermekeknek és a gyermekekről szól.

DMJV Családsegítő és Gyermekjóléti Központja

Az ellenőrzésről szóló jegyzőkönyv az intézmény működési feltételeivel és a szakmai munkával kapcsolatos megállapítások tartalmazza. A Debrecen, Mester u. 1. szám alatti székhely akadálymentesített megközelíthetősége továbbra sem megoldott, az ellenőrzés időpontjában az épület Mester utcai oldalán lévő nyílászárók cseréjére került sor. A Debrecen, Víztorony u. 13. szám alatti ellátottak számára nyitva álló helyiség sem kívülről, sem belülről nem akadálymentesített. Az intézmény az ellenőrzés időpontjában 2015. augusztus 31. napjáig érvényes ideiglenes szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzéssel rendelkezett. A szakmai létszám vizsgálata az előző ellenőrzési jegyzőkönyv alapján történt, az abban

megállapított hiányosságok pótlására, valamint az új munkavállalók iratanyagának áttekintésére terjedt ki. A személyi feltételek biztosításával, valamint a szakmai munkával kapcsolatos megállapításokra, javaslatokra vonatkozóan az intézményvezető észrevételt tett. Egyes munkakörök betöltésére, személyi anyagok hiányosságaira vonatkozóan, valamint a szakmai munkát érintő adminisztrációval kapcsolatos javaslatok tekintetében az intézményvezető megtette a szükséges intézkedést. Részletesen tájékoztatta az ellenőrzést végző hatóságot az álláshelyekkel kapcsolatban, mely szerint az intézmény személyi feltételei megfelelnek a jogszabályban foglaltaknak.

DMJV Gyermekvédelmi Intézménye

Megállapítást nyert, hogy összességében az intézmény szerteágazó tevékenysége ellenére jól szervezett, ellátatlan feladat az egyes szakmai egységekben nincs. Az alapellátás, melyeket az intézmény nyújt, egymásra épülő. A személyi feltételeket a fenntartó biztosította, az ellátásról ilyen módon gondoskodott. A tárgyi feltételek nem minden szolgáltatás esetében biztosítottak, pl. a családsegítés esetében az akadálymentesítés hiányzik – az ellenőrzés időpontjában 2014. december 31. napjáig érvényes ideiglenes szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzéssel rendelkezett – az intézmény Debrecen, Böszörményi út 68. szám alatti székhelyén és a Debrecen, Süveg u. 3. szám alatti ellátottak számára nyitva álló helyiségében. A gyermekjóléti központ, a gyermekek és családok átmeneti otthona esetében az épületek felújítása, korszerűsítése folyamatosan szükséges.

Az intézményi dokumentáció, a gyermekek, a családok és a dolgozók személyi anyaga pontosan, precízen vezetett.

Az ellenőrző szerv tájékoztatása megtörtént a szükséges intézkedések megtételéről.

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala DMJV Családsegítő és Gyermekjóléti Központja, valamint DMJV Gyermekvédelmi Intézménye családsegítésre vonatkozó ideiglenes szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzésének hatályát – mivel az Önkormányzat az Sznyr. hatályos rendelkezései szerint járt el – 2016. december 31-ig meghosszabbította.

b.) A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Debreceni Járási Hivatal Járási Népegészségügyi Intézetének (a továbbiakban: Intézet) ellenőrzései, a működést engedélyező hatóság felkérésére

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye

Az Intézet megküldte a Polgármesteri Hivatal Intézményfelügyeleti Osztálya részére a közegészségügyi hiányosságok megállapítására vonatkozó jegyzőkönyveket és 10 tagintézmény vonatkozásában nyilatkozatot kért a tett és a tervezett intézkedésekről.

Az Intézményfelügyeleti Osztály tájékoztatást adott az Intézet részére arról, hogy DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye gondoskodott a közvetlen balesetveszély elhárításáról. Továbbá azt is jelezte az osztály, hogy a DIM részére megküldte a közegészségügyi hiányosságok megállapításáról szóló jegyzőkönyveket a szükséges intézkedések megtétele céljából.

Az ellenőrzési jegyzőkönyvek megállapításai:

- A Margit Téri Tagintézmény és az Ősz Utcai Tagintézmény esetében intézkedést igénylő közegészségügyi hiányosságot nem tapasztaltak, a hatáskörükbe tartozó jogszabályok előírásait betartják.
- Görgey Utcai Tagintézmény: Valamennyi nyílászáró nagyon régi, rossz állapotú.
- Varga Utcai Tagintézmény: Valamennyi nyílászáró – 2 fürdőszoba kivételével – nagyon rossz állapotú, régi. Az „A” gondozási egység átadó részén a mennyezeten leázás miatt vakolathiány látható. A „C” gondozási egység fürdőszobájának egyik sarkában a falazat több helyen foltos.
- Áchim András Utcai Tagintézmény: Valamennyi nyílászáró régi, rossz állapotú, korhadtnak, nehezen kezelhető, a szellőztetés akadályozott az irodai rész kivételével.
- Angyalföld Téri Tagintézmény: Valamennyi nyílászáró nagyon rossz állapotú, korhadtnak, régi, nehezen kezelhető, nem résmentes, ezáltal a szellőztetés akadályozott.
- Karácsony György Utcai Tagintézmény: A csoportszobák kivételével valamennyi nyílászáró nagyon régi, korhadtnak, rossz állapotú, festékhányos, takarítása és a szellőztetés nehezített, mert a rossz állagból adódóan több ablakot beszegelettek.
- Honvéd Utcai Tagintézmény: Az épület több helyiségében beázás nyomai láthatók nagy területen, így az egyik csoportszobában („A” gondozási egység) a mennyezeten, a szoba ajtó feletti részén a tiszta ruharaktár és a dolgozói WC lábazati részén. A „D” és „E” gondozási egység teraszainak burkolata egyenetlen, repedezett, az udvari részen a 2 kinti gyermek zuhanyzó aljzata szintén egyenetlen burkolatú, valamint a babakocsi fel-lehajtó burkolata töredezett, egyenetlen.
- Károlyi Mihály Utcai Tagintézmény: Négy gyermekfürdőszoba nagyon régi, 34 éves, rossz állapotú. A mesterséges világítás 8 csoportszobában korszerűtlen, elavult. Az épületben valamennyi nyílászáró nagyon régi, rossz állapotú, nehezen záródik.
- Postakert Utcai Tagintézmény: A nyílászárók nagyon régi, nem résmentesek. Az udvaron a gyermekek számára zuhanyozási lehetőség nincs a nyári, meleg időszakban.
- Faraktár Utcai Tagintézmény: A teraszon a járólap több helyen hiányos, felvált. Az épület több helyiségében a falazat repedezett, törésvonal látható.
- Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai Tagintézmény: Valamennyi nyílászáró nagyon régi, rossz állapotú, nehezen záródik, vagy nem nyitható, takarítása nehezített.

A DIM igazgatójának 2014. december 4. napján érkezett, a hiányosságok megszüntetésével kapcsolatos levelét az Intézményfelügyeleti Osztály továbbította az Intézet részére. A levél az alábbiakat tartalmazza:

„A jegyzőkönyvek által feltárt leggyakoribb és legfontosabb műszaki hiányosság a bölcsődei intézmények épületein lévő külső nyílászárók állapota. A Faraktár utcai, ill. a Margit téri intézmény kivételével valamennyi épület érintett az ügyben.

A jegyzőkönyvek beérkezése óta valamennyi épület energetikai felmérését szaktervező céggel elvégeztettük, amelynek szerves része a külső nyílászárók felújítása.

2014. december 15. nappal kapjuk meg a tervezői anyagokat, amelyek birtokában a 2015. évben az épületek külső hőszigetelése – így nyílászáró cseréi is – megvalósulhatnak az Önkormányzat részére rendelkezésre álló pályázati forrásokból.

Ezen forrásokból szintén a következő évben valósulhatnak meg a Postakert utcai, Honvéd utcai, illetve Károlyi Mihály utcai bölcsődék vizesblokkjainak felújítása is.

A jegyzőkönyvek által feltárt egyéb hibák kijavítása megtörtént (beázások, festések, terasz felújítások, stb.).

Tájékoztatásul közlöm, hogy a felsoroltakon kívül számos egyéb felújítást is végeztünk az intézményekben, pl. két főzőkonyha komplett felújítását, játszóteraszok felújítását, stb.”

DMJV Gyermekvédelmi Intézménye

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala – mint működést engedélyező szerv – DMJV Gyermekvédelmi Intézménye ellenőrzésébe szakhatóságként bevonta a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Debrecen Járási Hivatal Járási Népegészségügyi Intézetét az intézmény gyermekek átmeneti otthona (Debrecen, Böszörményi út 68.) és családok átmeneti otthona (Debrecen, Mester u. 30.) tekintetében.

Az ellenőrzés során tapasztalt közegészségügyi-járványügyi megállapítások a következők:

- A gyermekek átmeneti otthonában dohányzást tiltó felirat kihelyezett, dohányzásra kijelölt hely az intézmény épületén kívül a közterületen biztosított. A takarítószeresek zártan tároltak. Kockázatértékeléssel rendelkeznek. Veszélyes anyagokkal végzett tevékenység hatóság felé történő bejelentését megtették. Rovar- és rágcsálóirtást a DIM végezteti szerződés alapján.

-A családok átmeneti otthonában dohányzást tiltó felirat kihelyezett, dohányzásra kijelölt hely a főbejáratától 5 méteren túl közterületen biztosított. A takarítószeresek zártan tároltak. Kockázatértékeléssel nem rendelkeznek. Veszélyes anyagokkal végzett tevékenység hatóság felé történő bejelentését nem tették meg. Rovar- és rágcsálóirtást a DIM végezteti szerződés alapján.

Mindkét intézményi egység tárgyi feltételei megfelelőek, azonban a családok átmeneti otthonában a PVC padozat felvált, kopott, balesetveszélyes. A keletkező hulladékok zárt tárolása, szervezett elszállítása, vezetékes ivóvíz, szennyvízelhelyezés biztosított. A fűtés gázkazánnal megoldott.

Az ellenőrző szerv tájékoztatása megtörtént az intézkedések megtételéről.

c.) A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Módszertani Főosztályának ellenőrzése, a működést engedélyező hatóság felkérésére

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye

12 tagintézménye módszertani ellenőrzésére 2014. február 26-27. napokon került sor. Hiányosságot sem a tárgyi, személyi és szakmai, sem pedig a dokumentációs munkában nem talált.

A megállapítások összességében az alábbiak:

A bölcsődék szakmai munkáját és az ahhoz szükséges tárgyi és személyi feltételeket nagyon jónak találták. A kialakított környezet, a felszereltség, a szülők tájékoztatása, a szakmai dokumentáció mind megfelelően szolgálják a gyermekek ellátásának folyamatosságát és egyénre szabottságát. Az ellenőrzés során tapasztaltak tükrözik az intézmény jól végzett koordináló munkáját is. Elismerés illeti a bölcsődevezetőket és az intézményvezetőt.

7. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján

1. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata az anyagi jellegű veszélyeztetettség megelőzését, megszüntetését, a gyermeknevelést segítő pénzbeli és természetbeni ellátásait a jövőben is kiemelt célként kívánja kezelni és az önként vállalt ellátásokat továbbra is fenntartja.

2. DMJV Önkormányzata fenntartásában lévő intézmények tárgyi és személyi feltételeinek biztosításához a következő években gondoskodni szükséges a költségvetési fedezet tervezéséről.

3. Fokozott igény mutatkozik a gyermekek napközbeni ellátására (különösen az 1-3 éves korosztályt érintően).

Az Önkormányzat a pályázati lehetőségeket kihasználva kívánja a fenntartásában működő gyermekjóléti intézmények működési feltételeit javítani. Ennek érdekében DMJV Önkormányzatának Közgyűlése elfogadta a Debrecen Integrált Területi Programja 2014-2020. munkaverzióját (a továbbiakban: ITP).

➤ Az ITP szerint a Debrecen, Barna u. 23. szám alatti volt bölcsőde épületének átalakítása, felújítása valósulhat meg az első ütemben.

Az épület évek óta nem bölcsődeként üzemel, különböző civil szervezetek használták, és alakították át saját igényeiknek megfelelően. Leromlott, elhanyagolt állapotban van, a pályázat keretében az épület teljes felújítása, korszerűsítése történne meg, újra bölcsődeként működhetne. Az ingatlan paramétereit figyelembe véve 72 fős bölcsőde kialakítására van lehetőség, ahol új szolgáltatásokat is bevezetnénk, pl. a rugalmas nyitva tartást, ételallergiás gyermekek részére speciális étkeztetést, kisgyermek felügyelet szolgáltatást.

Az épület felújítása, korszerűsítése, teljes felszerelése és berendezése, továbbá a zöldterület és a játszótér kialakítása, udvari játékok beszerzése és felszerelése finanszírozható a pályázati költségvetésből.

Az ITP alapján a bölcsődei ellátás feltételeinek javítására a meglévő bölcsődék felújítására 1 milliárd forintot, valamint új bölcsőde kialakítására 400 millió forintot fordíthat az Önkormányzat. Ebből az összegből 588 meglévő bölcsődei férőhely felújítása és 110 új férőhely létesítése valósulhat meg.

➤ Az ITP keretében a Debrecen, Mester u. 30. szám alatti Családok Átmeneti Otthonának korszerűsítése, felújítása, valamint a Debrecen, Böszörményi út 68. szám alatti Gyermekek Átmeneti Otthonának teljes felújítása is megvalósulhat.

Az Átmeneti Otthon egy 100 éves óvoda átalakításával jött létre. A falak salétromosak, amelynek szigetelése az átépítés során nem történt meg, ezért az utólagos szigetelés, a tetőre hófogó cserepek felhelyezése, illetve a ház külső felújítása szükséges. Az épületben a szobák nagy része nagycsaládosok befogadására alkalmas, viszont az igények alapján egy szülő egy-két gyerekkel történő elhelyezésére is szükség lenne. Ezért a belső felújítás, a szobák átalakítása, festése, bútort cseréje indokolt.

A Családok Átmeneti Otthonának felújítására vonatkozó pályázatot először 2008. szeptemberében nyújtottuk be, azonban akkor a pályázat nem részesült támogatásban. Az épületre jogerős építési engedéllyel rendelkezünk.

8. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése a 76/2006. (IV. 27.) Ö.h.-val fogadta el Debrecen Megyei Jogú Város Társadalmi Bűnmegelőzési Stratégiáját.

Debrecen Megyei Jogú Város Társadalmi Bűnmegelőzési Stratégiájának I. fejezete egy általános bűnözési és közbiztonsági helyzetképet mutat be, valamint számba veszi a helyi bűnmegelőzési feladatok meghatározó szempontjait és a helyi bűnmegelőzési program megvalósulásának feltételeit.

A II. fejezet a bűnmegelőzés jogszabályi alapjait és helyi strukturális eszközeit tartalmazza, részletezve a különböző szervek, szervezetek feladatait:

1. A rendőrség közbiztonsági tevékenysége
2. Az Önkormányzat feladatai a helyi közbiztonság erősítésében
3. A Rendőrkapitányság és az Önkormányzat kapcsolata a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény alapján
4. Debrecen Közbiztonságáért Alapítvány
5. Közbiztonsági Bizottság
6. Debreceni polgárőr szervezetek
7. Debreceni Közterület Felügyelet
8. Debreceni Kábítószer Egyeztető Fórum

A Bűnmegelőzési Stratégia III. fejezete a közbiztonsági tevékenység anyagi forrásainak biztosításával foglalkozik, míg a IV. fejezet az egyéb rendelkezéseket tartalmazza.

A Debreceni Rendőrkapitányság bűn- és balesetmegelőző programjai:

- *Az Iskola Rendőre Program*

A rendőrkapitányság bűn- és baleset-megelőzési tevékenységét nagymértékben erősítette a 2008. szeptember 1-jétől indított és évről-évre újabb feladatokkal bővített, egyre nagyobb tapasztalatokkal végzett „Iskola rendőre” program. A 2014/2015. tanévben csatlakozott a programhoz a városban működő Debreceni Református Hittudományi Egyetem Kölcsey Ferenc Gyakorló Általános iskolája is.

A Debreceni Rendőrkapitányság működési területén lévő 44 általános iskolában az önkormányzatokkal megkötött együttműködési megállapodások keretében az iskolák pedagógusaival együttműködve 39 iskolarendőr tevékenykedik. A programban résztvevők számára az idei évben is kiosztásra kerültek plakátok, pedagógus naplók, prizmák, oktatási segédletek, valamint maguk az iskolarendőrök is külön naplót kaptak, melybe tevékenységeiket rögzíteni kell.

A tanévkezdéssel egy időben az iskolák környékén megjelenő fokozott rendőri jelenlét a bűnelkövetőket visszatartja, a megnövekedett gyalogosforgalom rendőri segítése a balesetek megelőzéséhez nagymértékben hozzájárul. A járművezetők ekkor a rendőri jelenlétre fokozottabban számítanak, így sokkal figyelmesebben közlekednek, mely elősegíti az iskolák környezetében a fegyelmezett gépjárművezetői magatartást.

- *A Bűnmegelőzési tanácsadók tevékenysége:*

2013 szeptemberében 1 fő aktív hivatásos és 2 fő szenior állományú kolléga kezdte meg a bűnmegelőzési tanácsadói tevékenységét egy 3 hetes felkészítő tanfolyamot követő vizsgatétel után. Számukra a KLIK jelölte ki azt a négy debreceni középiskolát, ahol napi rendszerességgel kell megjelenniük előadástartás és személyes megkeresés alapján tanácsadás céljából.

2014. évben az országos tervekkel összhangban mind a bűnmegelőzési tanácsadók létszáma, mind a programba bevont intézmények száma növekedett. A sikeres program folytatásaként az értékelt évben már 5 bűnmegelőzési tanácsadó - 2 fő aktív hivatásos és 3 fő szenior állományú kolléga - végzi tevékenységét 15 oktatási intézményben.

A bűnmegelőzési tanácsadók 2014. évben Debrecenben 14 középiskolában és 1 általános iskolában összesen 255 osztályt érintően tartottak előadásokat, melyekre összesen 480 esetben - 6167 tanuló bevonásával - került sor. Az előadások témáinak kiválasztásánál szerepet játszott az ott tanuló diákok érdeklődési köre, az iskola oktatási terve, illetve az aktuálisan jelentkező problémák kezelése.

Megállapítható, mely a program országos értékelésén is elhangzott, hogy azon iskolákban, melyek részt vesznek a programban, azaz, ahol a bűnmegelőzési tanácsadók jelen voltak, számottevően csökkentek a magatartásbeli problémák, és ezekkel arányosan a fegyelmi tárgyalások száma is csökkent.

9. A gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának, az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása – a Debreceni Rendőrkapitányság gyermekvédelmi tevékenysége

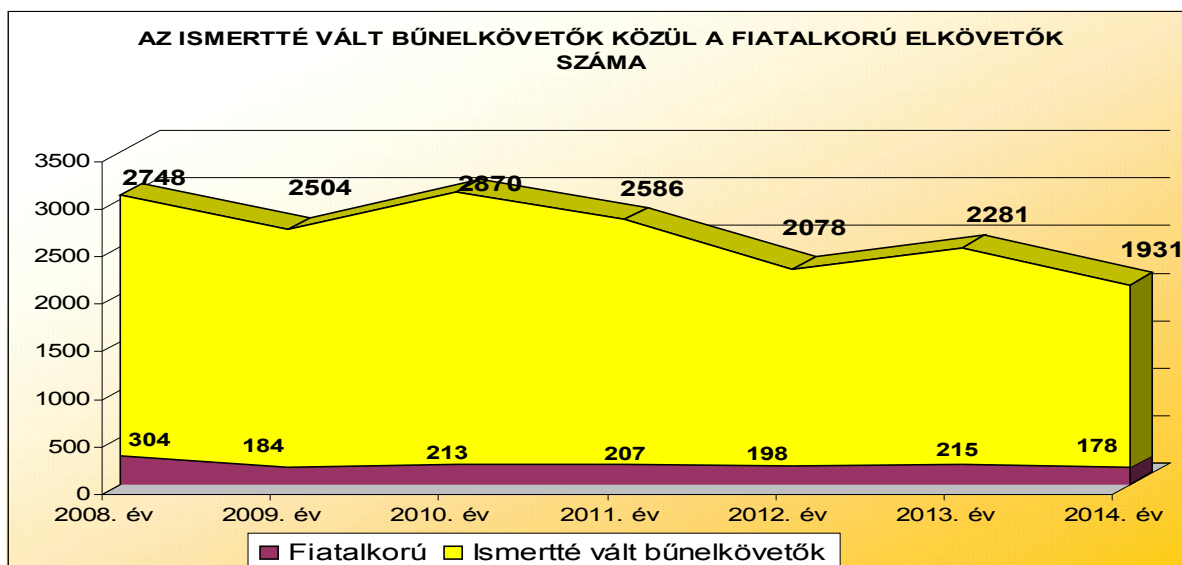
A Debreceni Rendőrkapitányság gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenysége 2014. évben az alábbiak szerint alakult:

Az ismertté vált bűnelkövetők számának alakulása (2008-2014. évben)

<i>Debreceni Rendőrkapitányság</i>	<i>Ismertté vált bűnelkövetők</i>
2008. év	2748
2009. év	2504
2010. év	2870
2011. év	2586
2012. év	2078
2013. év	2281
2014. év	1931

Az ismertté vált bűnelkövetők között a fiatalkorúak száma

<i>Debreceni Rendőrkapitányság</i>	<i>Ismertté vált bűnelkövetők</i>	<i>Fiatalkorú</i>	<i>Viszonyulási arány</i>
2008. év	2748	304	11%
2009. év	2504	184	9%
2010. év	2870	213	7%
2011. év	2586	207	8%
2012. év	2078	198	9,5%
2013. év	2281	215	9,4%
2014. év	1931	178	9,2%

A bűncselekmények elkövetőinek vizsgálata során megállapítható, hogy 2014. évben a fiatalkorú bűnelkövetők száma az előző évhez képest 17,2 %-os csökkenést mutat. Az elmúlt 5 év adatait figyelembe véve szembetűnő az is, hogy a fiatalkorú bűnelkövetők száma 2014. évben volt a legkevesebb illetékességi területükön.

A gyermek- és fiatalkorúak áldozattá válásának okai:

A bűncselekmények áldozataira jellemző magatartás, különösen az erőszakos bűncselekmények vonatkozásában, hogy figyelmetlenek, felelőtlenek, gondatlanok, hiányzik a kellő óvatosságuk, viselkedésük könnyen kiszámítható, hivalkodó, agresszív, provokáló magatartást tanúsítanak, elmulasztják a szükséges vagyoni védelmet, kiszolgáltatott, függő viszonyban élnek, védekezésre képtelenek, alkohol vagy más bódítószer befolyása alatt állnak.

2014. évben Debrecenben a legtöbb esetben a fiatalkorúak sérelmére lopás bűncselekményét követték el, de többször előfordul az is, hogy a fiatalok garázdaság és testi sértés áldozatává váltak. Az áldozatokra jellemző, hogy az elkövetővel szemben mind pszichikailag, mind fizikailag kiszolgáltatott helyzetben vannak, melyhez társul az életkorukból adódó hiszékenyséjük, óvatosságuk hiánya, a túlzott bizalom, vagyoni védelem elmulasztása, kortársak negatív befolyásoló hatása. Igen jellemző a közreható magatartásuk, például az értékeikkel való dicsekvési vágy, vagy a provokáló magatartást okozó tudatmódosító szer általi befolyásoltság, melyek potenciális áldozatokká teszik őket.

Az elkövetővé és sértetté válás lehetőségét az is magában hordozza, hogy a fiatalok a számítástechnikai rendszerek folyamatos terjedésével, olyan internetes oldalakat látogathatnak, mely személyiségük fejlődésére negatívan hat. Ezen korosztályok áldozattá válásának megelőzésében jelentős szerepe van a családnak, a gyermek- és ifjúságvédelemnek, az oktató és nevelő intézményeknek, a civil szervezeteknek, az egyházaknak, a helyi koordináció megteremtésében az önkormányzatoknak és a rendőrségnek egyaránt.

A gyermek- és fiatalkorúak elkövetővé válásának okai:

Az elmúlt évben Debrecenben a fiatal korosztályból kikerülő elkövetők számos esetben lopás és garázdaság bűncselekményét követték el. Általános tapasztalat, hogy a gyermek- és

fiatalkorú bűnözővé válás okai a rossz családi háttér, a csavargás lehet, vagy a felszínen látszólag rendezett a család, azonban a felszín alatt túlterhelt, rapszodikus, eltérő értékrendeket közvetít, túlkövetel, vagy nem követel. A szülők rossz, helytelen nevelési módszereket alkalmaznak, csonka a család, vagy nincs család.

A fiatalkorúak által elkövetett bűncselekmények elemzése során megállapították, hogy a fiúk követnek el leggyakrabban bűncselekményeket.

Az adatok azt mutatják, hogy minél fiatalabb életkorban fordul elő a bűnelkövető magatartás, annál nagyobb az esély a bűnismétlésre vagy a bűnözői életmód kialakulására. Az általános iskolából kikerülve új barátokat szereznek, új ingerek érik őket, és azt gondolják, hogy társaik figyelmét, elismerését csak azzal tudják kivívni, ha megsértene, semmibe vesznek különböző viselkedési normákat, szabályokat.

Leggyakrabban vagyon elleni bűncselekményeket követnek el, elsősorban pénzt, mobiltelefont, MP3, MP4 lejátszót, márkás ruhaneműket, ékszereket, kozmetikumokat tulajdonítanak el. Az iskolás korosztály vonatkozásában jellemző a csoportos elkövetés, így erősebbnek látszanak, bátrabbak a cselekményeik megvalósításában, az iskolában elkövetett cselekményeknél a fenyegetés, erőszakos magatartás terjedése figyelhető meg. Az erőszakos cselekmények esetében jellemző a vélt, vagy valós sérelmek felhánytorgatása. A kamaszkor „előszobájában” lévő gyermekkorúak – megfelelő szülői kontroll hiányában, megtalálva egymás társaságát – próbálgatják erejüket náluk kisebb társaikon, szemtelenek a felnőttekkel, leginkább tanáraikkal szemben.

A gyermekkorúak ezen csoportja szabadidejét „bandázással” tölti, alkalmanként szabálysértéseket, kisebb bűncselekményeket elkövetve. Féken tartásuk, nevelésük az idő előrehaladtával egyre inkább problémássá válik, ilyenkor kezdődnek az iskolából történő kimaradozások, igazolatlan hiányzások.

A fiatalkorú személyek vonatkozásában is hasonlóság tapasztalható, mint gyermekkorú társaiknál, igyekeznek „felnőttesen” viselkedni, önállósodni, nem engedik, hogy dolgaikba szüleik, tanáraik beleszóljanak. Egyre többször követnek el súlyosabb bűncselekményeket, sok esetben úgy, hogy azok elkövetésében már nem csak tevőlegesen résztvevők, gyakran ötletgazdák is.

A fiatalkorúak körében jellemző az egyre fiatalabb korban elkezdett dohányzás, alkohol, egyes esetekben a drogfogyasztás és az intenzív éjszakai élet. Többségük olyan hátrányos helyzetű családból származik, ahol a szegénység, a munkanélküliség és a szociális problémák igen meghatározóak, szüleik sem kellő példával járnak el, többségük segéd-, kisegítő vagy betanított munkás, foglalkozás-, vagy munkanélküli.

Bűnmegelőzésben szerzett tapasztalatok:

A gyermek- és fiatalkorúak potenciálisan sértettekké, illetve elkövetőkké válásának visszaszorítása érdekében folyamatosan tesznek lépéseket, a referens rendhagyó osztályfőnöki órák keretein belül és iskolai rendezvényeken bűnmegelőzési előadást tart a kapitányságot megkereső iskolák számára. Az órák tematikájában helyet kapnak a gyermekek és fiatalok által és sérelmükre leggyakrabban elkövetett bűncselekmények, velük szemben alkalmazható szankciók és az adott csoportot érintő egyéb aktuális problémák, témák.

A Debreceni Rendőrkapitányság nem rendelkezik külön olyan alegységgel, amelynek fő tevékenysége a bűnmegelőzési tevékenység lenne. Jelenleg a Bűnügyi Osztályon 1 fő nyomozó saját munkaköre mellett látja el a bűnmegelőzési és áldozatvédelmi feladatkört.

A bűnmegelőzési előadó 2014. évben 3 általános iskolában 18 alkalommal 410 főnek (2013: 3 általános iskola - 5 alkalom 240 fő), 3 középfokú oktatási intézményben 9 alkalommal 252 főnek tartott előadást. A bűnmegelőzési előadó tovább folytatta a D.A.D.A programot a Szent Efrém Általános Iskola 3/b. osztályában, az ezekkel kapcsolatos előadásokra 5 alkalommal került sor.

A Rendőrség, mint a jelzőrendszer tagja:

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény kimondja, hogy meghatározott intézmények és személyek – köztük a rendőrség – köteles jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a jelzőrendszer tagjainak.

Amennyiben egy ügyben felmerül, hogy kiskorú veszélyeztetettsége állapítható meg, valamint az ORFK. utasításban felsorolt esetek valamelyike fent áll, a rendőrség minden esetben jelzéssel él az illetékes szervek felé és a jelzés alapján, a jelzőrendszer tagjai állapítják meg, hogy a veszélyeztetettség oka valóban megalapozott, vagy sem.

A Debreceni Rendőrkapitányság kimutatása alapján 2014. évben megküldött jelzések az alábbiak szerint alakultak:

<i>Gyermekjóléti Szolgálat értesítése kiskorú veszélyeztetettségének észlelése miatt:</i>	<i>183</i>
<i>Gyámhatóság értesítése összesen:</i>	<i>1064</i>

Az illetékességi területükön működő jelzőrendszeri tagokkal az együttműködés jónak értékelhető. A személyes találkozásokon (konferenciákon, rendezvényeken) túl egymás munkájához kölcsönösen segítséget nyújtanak a felmerülő problémák megoldása érdekében.

2011. év eleje óta tartanak kapcsolatot a Civil Pont Egyesülettel (mely 25 civil egyesületet foglal magában), és a Kábítószer Egyeztető Fórummal. Találkozóikon, szakmai konferenciáikon folyamatosan jelen vannak, közösen dolgoznak, hogy rendezvényeiken a kölcsönös tapasztalatcserével kellő információt szolgáltatassanak a fiataloknak.

2013. őszén a Rendőrség Áldozatvédelmi referense a kiskorúak további védelme érdekében D.A.D.A. oktatói képesítést szerzett, így a Debreceni Rendőrkapitányságon ismételt elindult a program oktatása, amely bármely alapfokú intézmény részéről, oktatási szerződés megkötése mellett igényelhető. 2014. márciusában a referens két alkalommal vett részt gyermekvédelemmel kapcsolatos tanácskozáson, azonban észlelő és jelzőrendszeri esetmegbeszélés tárgyában az illetékes hatóságtól megkeresés nem érkezett, így azokon részt venni nem tudtak.

Javaslatok:

A gyermek- és fiatalkorúak bűnelkövetővé és áldozattá válásának megelőzésében jelentős szerepe van a családnak, a gyermek- és ifjúságvédelemnek, az oktató és nevelő

intézményeknek, a civil szervezeteknek, az egyházaknak, a helyi koordináció megteremtésében az önkormányzatoknak és a rendőrségnek egyaránt, ezért a jelzőrendszeri tagokkal tovább kell folytatni, legfőbbképpen fokozni az előző években már kialakult együttműködést.

Bár az értékelt időszakban csökkent a gyermek- és fiatalkorú személyek által elkövetett bűncselekmények száma, de a kapitányság a jövőben is további megelőző lépéseket tesz annak érdekében, hogy az illetékességi területükön élő és felnövekvő fiatalok a szabályok és normák betartása mellett, büntetlen előéletű, törvénytisztelő állampolgárként illeszkedjenek be társadalmunkba.

Megfelelő anyagi támogatottság esetén a megelőző kiadványok széleskörű terjesztésével hatékonyabban lehetne fellépni a bűnmegelőzés érdekében. Mindezen túlmenően a szülőknek, az iskoláknak és gyermekvédelmi intézményeknek folyamatosan törekedni kell arra, hogy gyermekeink szabadidejüket hasznos dolgokkal tölthessék el.

10. Az Önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés

2014-ben az önkormányzat és a civil szervezetek között az alábbi együttműködési formák valósultak meg:

- Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata 19.398.510 forint összegű európai uniós támogatást nyert az ÁROP-1.A.6-2013 - „Közigazgatási partnerségi kapcsolatok erősítése” című pályázati kiíráson az Új Széchenyi Terv keretében. A támogatásból az önkormányzat és konzorciumi partnerei - a Mosolyvirág Nagycsaládosok Debreceni Egyesülete és a KultúrÁsz Közhasznú Egyesület – az önkormányzat és a civil szektor már meglévő együttműködéseit, valamint új együttműködések kialakítását segítő programokat valósított meg „*Dialógus - Közigazgatási partnerségi kapcsolatok erősítése Debrecenben*” címmel 2014. október 31-ig.

A projekt célja az volt, hogy Debrecen város és közigazgatási szervei, valamint a civil szektor közötti kapcsolatok erősödjenek, új partnerségi kapcsolatok alakuljanak ki. A projekt sikerességét mutatják a számszerűsíthető eredmények, amelyek között érdemes megemlíteni a három legfontosabbat: 42 rendezvény megvalósítása több mint 1000 résztvevővel, 20 db létrejött új együttműködési megállapodás és a 2 db partnerhálózat: kulturális és szociális/ifjúsági területen. A partnerségben megvalósuló projektben erősödött a szektorok (államigazgatás – civil szervezetek – kulturális/ifjúsági/szociális intézmények) közötti együttműködés, és bővült a szervezetek partneri hálózata. A kitelepülések, műhelymunkák, fórumok jó alkalmat adtak arra is, hogy új kapcsolatok, ismeretségek jöjjenek létre, jó gyakorlatokat ismerjenek meg és adjanak tovább a rendezvényeken megjelent civil szervezetek. Mindezek nyomán is számtalan közös cél, tevékenység és ezekre épülő projektötlet fogalmazódott meg a szektorok szervezetei között.

A projekt tevékenységei ezeken a területeken ágazatközi együttműködések és ágazati szintű cselekvési tervek keretében is realizálódtak, amelyek részei lettek a projekt végeredményeként megszülető *civil cselekvési tervnek*.

- A nonprofit szervezetek és az önkormányzat egyaránt rendkívül hasznosnak tartja a *Civil Portál* elnevezésű új interaktív internetes felületet, amely lehetővé teszi a folyamatos és

hiteles információáramlást, tájékoztatást nyújt az aktualitásokról és a pályázati lehetőségekről. A pályázathoz kapcsolódóan megvalósult a portál fejlesztése.

- A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény szerint a települési önkormányzat kötelező feladata a helyi közművelődési tevékenység támogatásán belül a helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének, érdekérvényesítésének segítése.

Közművelődési megállapodás keretében olyan civil szervezetek támogatása valósult meg, amelyek ágazati jogszabályi keretek között, önkormányzati feladatellátást valósítanak meg.

DMJV Önkormányzata Közgyűlésének 26/2014. (VI. 26.) önkormányzati rendelete alapján a közművelődési feladatok ellátására önkormányzatunk 16 szervezettel, ezen belül 11 civil szervezettel kötött közművelődési megállapodást. Ennek keretében iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok szervezése, esélyeket javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek biztosítása (internet klub, angol, német klub, álláskeresési ismeretek átadása egyéni formában) valósult meg.

Emellett a környezeti, szellemi, művészeti értékeik, hagyományaik feltárása és bemutatása céljából kiállítások, filmvetítés, előadások, lakossági fórumbeszélgetések, hagyományos ünnepekhez kapcsolódó rendezvények szervezése, amatőr művészeti csoportok számára közművelődési tér, a szabadidő kulturális célú eltöltéséhez szükséges feltételek biztosítására is sor került. A civil szervezetek a közszínterek működtetése révén - a kultúra, az egészséges életmód, az iskolán kívüli oktatás, a szabadidősport területein - a közösségi programok megvalósításával a debreceniek, a józsaiak, az ondódiak számára nyújtottak tartalmas, érdekes programokat.

- Az önkormányzat és a helyi nonprofit szervezetek együttműködésének egyik legnépszerűbb formája az önkormányzat, vagy a Cívis Ház Zrt. tulajdonában lévő ingatlanok ingyenes hasznosításba adása, vagy árverés nélküli bérbeadása, *kedvezményes bérleti díj* ellenében.

Ez az együttműködés nemcsak a civil szervezetek számára hasznos, hiszen a bérlők gondoskodnak az ingatlan felújításáról. 2014-ben 19 nonprofit szervezet 21 ingatlant bérelt kedvezményes bérleti díjon, vagy hasznosított ingyenesen.

- A nonprofit szervezetek működését nagymértékben segíti a *Civil Információs Centrum*, amely ingyenes jogi, pénzügyi és pályázati tanácsadással, valamint a Partnerségi Információs Napok, kistérségi programok szervezésével járul hozzá a kapcsolatok erősítéséhez, segíti a debreceni és megyei civil szervezetek munkáját.

- 2013. október 18-tól hatályos a Nemzeti Drogellenes Stratégiáról 2013-2020 szóló 80/2013. (X. 16.) OGY. határozat, melynek mottója a „Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen.”

Debreceni Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (a továbbiakban: KEF) átdolgozta a 179/2009 (VII. 3.) Ö.h.-val elfogadott helyi stratégiáját, amely illeszkedik az Európai Unió és a Nemzeti Stratégia alapvető célkitűzéseire.

Debrecen az ország második legnagyobb városa, mind gazdasági, mind kulturális szempontból központi szerepe van a régióban. A településen több tízezer diák és egyetemi hallgató tanul az általános és középiskolákban, valamint a Debreceni Egyetemen. Ebből adódóan a szenvedélybetegséggel kapcsolatos jelenségek és sajátosságok koncentrálódása

is megfigyelhető. A KEF aktív szerepet vállal az Észak-Alföld-i Régió Kábítószerügyi Fórumának munkájában.

A KEF 2014. májusában kutatást folytatott a debreceni középiskolások körében. A vizsgálat populációját a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ igazgatása alá eső iskolák, 9-12. évfolyamos tanulói adták. A felmérés Debrecen Város stratégiájának elkészítéséhez ad alapot.

A kutatás 2 részből állt. Egyrészt a mintába került iskolákban rögzített online kérdőíves vizsgálatból, és a prevenció hatékonyságát segítő, kiegészítő jellegű fókuszcsoporthoz tartozó felmérésből állt. Az adatgyűjtés egy az ESPAD kutatásoknál alkalmazott nemzetközi standardon alapult, eredményeiket a legutóbbi, 2011-es ESPAD kutatás Magyarországra vonatkozó adataihoz viszonyították.

A kérdőíves adatfelvételben 18 iskola, 83 osztályának, 1177 tanulója vett részt. A felmérést kettős cél vezérelte. Egyfelől adatokat nyerni epidemiológiai és hatékonyságvizsgálati szempontból, majd ezek elemzésével támpontokat nyújtani a későbbi prevenciónak, intervenciónak. A kutatás az alábbiakra terjedt ki a debreceni fiatalokat érintően:

- *alkoholfogyasztás* (a debreceni fiatalok közül az országos átlaghoz képest 14%-al többször fogyasztanak alkoholt, viszont a bevitt alkohol mennyisége kevesebb, de így is a diákok több, mint 40%-a iszik meg egymás után 5 vagy több italt egy alkalommal)
- *dohányzás* (a debreceni fiatalok közül az országos átlaghoz képest kevesebben dohányoznak, így is 9. osztályban minden 4., felsőbb évfolyamon minden 3. diák dohányzik)
- *további legális és illegális szerek együttes használata* (a debreceni fiatalok közül az országos átlaghoz képest kevesebben próbálták ki a marihuánát, inhaláns szereket, ugyanakkor a recept nélküli nyugtató használatában fiataljaink megelőzik az országos átlagot. Külön említést érdemel az alkoholt gyógyszerrel kombinálók aránya. A leggyakrabban kipróbált szer a marihuána, és az ehhez hasonló elszívható drogok).
- *életkorhoz köthető értékek* (recept nélküli nyugtató leginkább a 14-15 évesek körében, az alkohol, dohányzás, marihuána fogyasztása annál gyakoribb, minél magasabb évfolyamú osztályba jár a fiatal. Az értékek szinte azonosak).
- *Internethasználat* (a debreceni fiatalok 8%-nál az internetezés sokszor az alvás/pihenés rovására megy, 57%-nál a környezet panaszkodott a fiatal túlzott internetezési szokása miatt. Ez az eredmény összhangban van a Magyar Ifjúságkutatás eredményeivel, ami szerint a fiatalok 66% -a szabadidejében leggyakrabban internetezik, háttérbe szorítva ezzel az egyéb lehetőségeket pl. sport).
- *játékok és sportfogadás* (a középiskolások 10,6%-a legalább heti egyszer, de akár minden nap is megköt egy sportfogadást, ugyanakkor a válaszadók többsége, közel 70%-a távol marad a szerencsejáték ezen formájától. A megkérdezettek 40,40% hetente legalább egyszer, de akár naponta is játszik számítógépen.)

A KEF a helyi közösség szakmapolitikájának megvalósítója, mely összehangolja a helyi intézkedéseket és kezdeményezéseket, valamint fórumot teremt az országos célokkal párhuzamosan a helyi közösség területén működő intézmények számára. *A KEF az a fontos láncszem, mely biztosítja a stratégia mindennapi gyakorlattá válását.*

A megelőzés célja a szenvedélybetegségek (legitim és illegitim) előfordulási arányának csökkentése. A megelőzés tehát akkor igazán hatékony, ha a kockázati és védő tényezőkre alapozva, az integrált, egészségfejlesztő egészes (holisztikus) megközelítést alkalmazza a prevenció valamennyi színterén.

Alapvető cél, hogy csökkenjen mind a legális, mind az illegális szerek kipróbálóinak aránya, az első kipróbálás időpontja minél későbbi életkorban következzen be.

Az egészséges, tartalmas (szermentes és viselkedés függőség nélküli) életstílus váljon vonzóvá a fiatalok számára és ne legyen kulturálisan elfogadott a szerhasználat.

A KEF az elmúlt több, mint egy évtizedben a helyi közösség fontos szervezetévé nőtte ki magát. Alkalmassá vált helyi programok és akciók kezdeményezésére, tervezésére, értékelésére, a helyi közösség valós szükségleteire épülő egészségfejlesztési programok koordinálására. A KEF alapvetően nem programok megvalósítását végző szervezetként, hanem a szakmai együttműködést segítő, koordináló szakmai szerveződésként működik.

Célja, hogy - a közigazgatás átalakult rendszerére tekintettel - megerősödjön a helyi együttműködési fórum, amelyben a szenvedélybetegségek kezelésében részt vállaló, illetve az egészségfejlesztő, megelőző tevékenységet folytató köznevelési, egészségügyi, szociális, mentálhigiénés, valamint bűnmegelőzési és bűnüldözési szervek vesznek részt.

Fő tevékenységeként helyi szinten összehangolja és támogatja a közösség, a megelőzés, a gyógyítás, a rehabilitáció és a kínálatcsökkentés szervezeteinek és intézményeinek munkáját és együttműködését. Egységes szakmai és módszertani szemlélet megvalósításával, a helyi szükségletek feltárásával és az ezekre épülő stratégiák kidolgozásával irányítja, segíti, ésszerűsíti a helyi szinten megvalósuló kábítószer-megelőző, és kábítószer-kezelő tevékenységet.

A KEF működési feladatai között szerepel a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendeletnek megfelelően, az iskolai egészségfejlesztési programok minőségbiztosítási folyamatában való részvétel, a nevelési-oktatási intézmények által választani kívánt egészségfejlesztési és prevenció programok véleményezése, szakmai felügyelete, monitorozása.

Feladatok között szerepel a nevelési-oktatási intézmények tájékoztatása egészségfejlesztéssel, prevencióval és szolgáltatásokkal kapcsolatos programokról.

A helyi stratégia megvalósítását koordináló KEF általános feladatai a helyi közösségben:

- figyelemmel kíséri a szenvedélybetegséggel kapcsolatos adatokat,
- felhívja a figyelmet az aktuális, a területen tapasztalt jelenségekre, trendekre,
- részt vesz a helyzetértékelésben, a területhez kapcsolódó kutatási programokban,
- megfogalmazza a szenvedélybeteg-ellátás és a megelőzés területén szükséges feladatokat,
- biztosítja az információáramlást,
- javaslatokat fogalmaz meg a helyi közigazgatás számára,
- segít a helyi erőforrások mozgósításában,
- összehangolja a területen működő helyi szereplők tevékenységét,
- kapcsolatot tart az illetékes minisztériumokkal és háttér intézményeikkel,
- bekapcsolódik az országos programokba, akciókba.

- Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata öt szervezettel kötött *ellátási szerződést* szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi feladatok ellátására, az alábbiak szerint:

ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft.: hajléktalan személyek ellátása – melynek keretében a gyermekjóléti alapellátások közül két családok átmeneti otthonát működtet 40-40 férőhellyel (beszámolóik a 3.4-es pontban találhatók).

Forrás Lelki Segítők Egyesülete: családsegítés, pszichiátriai betegek közösségi ellátása, szenvedélybetegek nappali ellátása, szenvedélybetegek közösségi ellátása, támogatott lakhatás, szenvedélybetegek rehabilitációs intézményében történő ellátása.

Héra Egyesület: családsegítés.

Debrecen-Nagytemplomi Református Egyházközség: fogyatékosok nappali ellátása (halmozottan sérült gyermekek és fiatalok napközbeni fejlesztése, oktatása, nevelése, gondozása, ápolása, szociális ellátása 6-30 éves korig).

Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesület: pszichiátriai betegek közösségi ellátása, szenvedélybetegek közösségi ellátása, támogató szolgáltatás – elsősorban a 18-35 éves fiatalok számára.

A szervezetek az ellátási szerződésben vállalt kötelezettségeiknek az elmúlt évben is eleget tettek. DMJV Önkormányzatának Közgyűlése 2014-ben a ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft., a Forrás Lelki Segítők Egyesülete, a Héra Egyesület, valamint a Debrecen-Nagytemplomi Református Egyházközség részére összesen 36 millió forint támogatási összeget folyósított. A Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesülettel 2007. július 15-i hatállyal jött létre az ellátási szerződés. A szervezet a működési kiadásait a központi költségvetésből finanszírozási szerződés alapján vissza nem térítendő támogatásból biztosítja.

A szervezetek többnyire szociális szolgáltatásokat biztosítanak, azonban tevékenységi körük számos esetben kapcsolódik a gyermekjóléti, gyermekvédelmi gondoskodás területeihez is.

Összefoglalás:

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a jogszabályokban meghatározott gyermekjóléti, gyermekvédelmi feladatainak 2014-ben is eleget tett. A gyermekekről, fiatalokról, családokról való gondoskodás, valamint a szociális munka eszközeivel történő segítségük sokrétű tevékenységet, támogatást igényel, melynek biztosításában Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata jelentős szerepet vállal. Összességében megállapítható, hogy a gyermekjóléti intézményekben dolgozó szakemberek, a hatósági feladatokat ellátók, a jelzőrendszer tagjai, szervezetek, valamint magánszemélyek együttműködve, a gyermekek elsődleges érdekeit előtérbe helyezve végezték tevékenységüket.

Debrecen, 2015. május